

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΙΣΤΟΡΙΑ,
ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

Διπλωματική Εργασία

«Μ.Μ.Ε. και έμφυλη βία στον αθλητισμό: πολιτικός τύπος και
σεξουαλική παρενόχληση Ελληνίδων αθλητριών»

Αργυρώ Μανδέλη

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Μαρία Κωλέτση

Πάτρα, Ιούλιος 2022

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

«Μ.Μ.Ε. και έμφυλη βία στον αθλητισμό: πολιτικός τύπος και
σεξουαλική παρενόχληση Ελληνίδων αθλητριών»

Αργυρώ Μανδέλη

Επιτροπή Επίβλεψης Πτυχιακής / Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Μαρία Κωλέτση

Μέλος ΣΕΠ ΕΑΠ

Συν-Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Μαρία Σμυρνάκη

Μέλος ΣΕΠ ΕΑΠ

Πάτρα, Ιούλιος 2022

Θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα την επιβλέπουσα καθηγήτρια κα. Μαρία Κωλέτση για την ατέρμονη συμπαράσταση, την επιστημονική καθοδήγηση και την ενθάρρυνσή της, καθόλη τη διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας, καθώς και όλους τους καθηγητές μου, που συνέβαλαν επικουρικά με τις γνώσεις που μου παρείχαν όλο αυτό το διάστημα, στο τελικό αποτέλεσμα.

Ευχαριστώ πολύ τη μητέρα μου, για την υπομονή και την ψυχολογική της στήριξη σε όλη μου τη διαδρομή, καθώς και όλους όσους ήταν δίπλα μου και με υποστήριζαν σε αυτή την προσπάθεια. Τέλος, θα ήθελα να αφιερώσω την παρούσα εργασία στον πολυαγαπημένο μου πατέρα, που δυστυχώς δεν είναι εν ζωή.

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη εξετάζει το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο του αθλητισμού, όπως εκδηλώθηκε στην Ελλάδα τον τελευταίο ενάμισι χρόνο και τον τρόπο που αυτό αποτυπώθηκε από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Αναλύθηκαν 60 άρθρα εφημερίδων ευρείας κυκλοφορίας που αναφέρονταν στην καταγγελία της Σοφίας Μπεκατώρου για σεξουαλική παρενόχληση της, καθώς και των καταγγελιών στο χώρο του αθλητισμού που ακολούθησαν αυτής. Η ανάλυση έδειξε ότι η αποτύπωση του φαινομένου στις εφημερίδες, οι οποίες έχουν διαφορετική ιδεολογική κατεύθυνση και δημοσιογραφικό ύφος, περιορίστηκε κυρίως στην καταγραφή του γεγονότος και σε μία προσπάθεια να παραθέσει τις διαφορετικές απόψεις που εκφράζονταν από τους εμπλεκόμενους παράγοντες σε αυτό. Θα πρέπει να τονιστεί ότι υπήρξαν και περιπτώσεις εφημερίδων, αν και ελάχιστες, που οι αρθρογράφοι τους πήραν σαφή θέση υπέρ της αθλήτριας και της καταπολέμησης του φαινομένου. Συμπερασματικά μπορεί να ειπωθεί, ότι με ελάχιστες εξαιρέσεις η αποτύπωση του φαινομένου δεν ακολούθησε τις συνήθεις πρακτικές αποτύπωσης της έμφυλης βίας από τα ΜΜΕ, ενδεχομένως λόγω της σοβαρότητας της καταγγελίας, το κύρος της Σοφίας Μπεκατώρου ως ολυμπιονίκη, των καταγγελιών που ακολούθησαν, αλλά και το κύμα αγανάκτησης που δημιουργήθηκε.

Λέξεις – Κλειδιά

Έμφυλη βία, σεξουαλική παρενόχληση, σεξουαλική κακοποίηση, αθλητισμός.

«Media and gender-based violence in sports: political press and sexual harassment of Greek female athletes»

Argiro Mandeli

Abstract

The present study examines the phenomenon of sexual harassment in the field of sports that manifested itself in Greece at the last one and a half year and the way it was portrayed by the media. of sports that followed. Sixty newspaper articles were analyzed, referring to the complaint of Sofia Bekatorou for her sexual harassment and the complaints in the field of sports that followed. The analysis showed that the coverage of the phenomenon in the newspapers, which have a different ideological direction and journalistic style, was mainly limited to recording what happened and in an attempt to list the different views expressed by the actors involved in it. It should be noted that there have been cases of newspapers, although few that their columnists have taken a clear position in favor of the athlete and the fight against the phenomenon. In conclusion, it can be said that with a few exceptions the depiction of the phenomenon did not become the usual practices of depicting gender-based violence by the media, possibly due to the seriousness of the complaint, Sofia Bekatorou's prestige as an Olympian and the wave of indignation complaints that followed.

Keywords

Gender-based violence, sexual harassment, sexual abuse, sports.

Περιεχόμενα

Περίληψη	v
Abstract.....	vi
Περιεχόμενα	vii
Συντομογραφίες & Ακρωνύμια.....	ix
1. Εισαγωγή.....	1
2. Θεωρητικό πλαίσιο	4
2.1 Το κίνημα #Metoo.....	4
2.2 Σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση στο χώρο του αθλητισμού	5
2.2.1 Σεξουαλική παρενόχληση αθλητών/αθλητριών	5
2.2.2 Σεξουαλική κακοποίηση ανιήκων στον αθλητισμό	7
2.2.2. Οι απόψεις των προπονητών	8
2.3 Ορισμός της σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης	9
2.4 Αιτίες σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης στον αθλητισμό.....	11
2.5 Συνέπειες σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης στον αθλητισμό	16
3. Θεωρίες περί φύλου - κοινωνικού υποκειμένου - εξουσίας	19
3.1 Φεμινιστικές προσεγγίσεις των σπορ	19
3. 2. Από το βιολογικό φύλο στο κοινωνικά κατασκευασμένο φύλο	20
3. 3. Η θεωρία του Bourdieu για την «έξη» και το «πεδίο»	24
3. 4. Η θεωρία του Foucault περί εξουσίας	26
4. Μ.Μ.Ε. και σεξουαλική βία στον αθλητισμό	29
4. 1. Μ.Μ.Ε. και έμφυλη βία.....	29
4.2 ΜΜΕ και έμφυλες διακρίσεις στον αθλητισμό.....	31
4. 3. Μ.Μ.Ε. και έμφυλη βία στον αθλητισμό.....	33
5. Μεθοδολογία	37
6. Ανάλυση.....	40
6.1 Αποτύπωση του γεγονότος.....	40
6.1.1 Σχέση θύτη – θύματος, μια σχέση εγγύτητας και διαφοράς ισχύος	40
6.1.2 Το φύλο και η ηλικία του θύτη	42
6.1.3 Η τακτική του θύτη	43
6.1.4 Τα συναισθήματα των θυμάτων	45
6.2 Ο χρόνος αποκάλυψης του γεγονότος	47
6.2.1 Κοινωνική αντιμετώπιση και κριτική	47
6.2.2 Κοινωνικοί και ψυχολογικοί παράγοντες	49
6.2.3 Η στάση του τύπου	52
6.2.4 Αμφισβήτηση του γεγονότος	53
6.3 Η «σκοτεινή» πλευρά του αθλητισμού	55
6.3.1 Η οικονομική διάσταση των νεοτερικών σπορ.....	55
6.3.2 Η πολιτική διάσταση των νεοτερικών σπορ.....	57
6.3.3 Ο επαγγελματικός αθλητισμός χώρος διαπλοκής και συνωμοσίας	59
6.4 Αλληλεγγύη	62
6.4.1 Η θέση του πολιτικού και αθλητικού κόσμου απέναντι στο θύμα	63
6.4.2 Αναγνώριση και παραδοχή του προβλήματος.....	64
6.4.3 Προτάσεις επίλυσης του προβλήματος	66

6.4.4 Μέτρα αντιμετώπισης του προβλήματος	68
6.4.4.1 Έμπρακτη αλληλεγγύη της αθλητικής ηγεσίας.....	68
6.4.4.2 Έμπρακτη αλληλεγγύη της πολιτικής ηγεσίας	69
6.5 Παιδική κακοποίηση στον αθλητισμό.....	72
6.5.1. Η στάση και οι δικαιολογίες των δραστών	72
6.5.2. Οι αντιδράσεις και τα συναισθήματα των ανήλικων θυμάτων	74
6.5.3. Το αθλητικό περιβάλλον ευνοεί τη συγκάλυψη	74
7. Συμπεράσματα	76
7.1 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα	82
Βιβλιογραφικές αναφορές	83
Παράρτημα.....	97

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

AFL	Australian Football Link
ASC	Αυστραλιανή Επιτροπή Αθλητισμού
Γ.Γ.Α.	Γενική Γραμματεία Αθλητισμού
Δ.Σ.	Διοικητικό Συμβούλιο
Ε.Ι.Ο.	Ελληνική Ιστιοπλοϊκή Ομοσπονδία
FIFA	Fédération Internationale de Football Association
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
Κ.Κ.Ε.	Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος
ΚΟΑ	Κυπριακός Οργανισμός Αθλητισμού
L.G.B.T.	Lesbians / Gays / Bisexuals / Transsexuals
MME	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
Ο.Π.Α.Π.	Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου
PTSD	Post Traumatic Stress Disorder
SIA	Stage of Imminent Achievement

1. Εισαγωγή

Το κίνημα #MeToo έστρεψε την προσοχή των μέσων ενημέρωσης στο πρόβλημα της σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης στην κοινωνία. Οι καταγγελίες για σεξουαλική κακοποίηση που ξεκίνησαν από το Hollywood, διαδόθηκαν σε όλο τον κόσμο δημιουργώντας αντίστοιχα κινήματα και σε άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας και τροφοδότησαν μία παγκόσμια συζήτηση σχετικά με το φάσμα της ανάρμοστης σεξουαλικής συμπεριφοράς που εξακολουθεί να είναι διάχυτη στην κοινωνία. Η σεξουαλική παρενόχληση αναφέρεται γενικά στην ανεπιθύμητη προσέγγιση σεξουαλικής φύσης που μπορεί να δημιουργήσει ένα άβολο περιβάλλον. Μπορεί να εκφράζεται είτε με την παροχή οφελών με αντάλλαγμα σεξουαλικές πράξεις, είτε μέσω της δημιουργίας ενός εχθρικού περιβάλλοντος, δηλαδή ως τοξική κουλτούρα που περιλαμβάνει παρενόχληση, σεξουαλική επίθεση ακόμη και βία (Fasting et al., 2007). Είναι ανησυχητικό ότι το ένα τρίτο των θυμάτων σεξουαλικής παρενόχλησης ή επίθεσης δεν μοιράζονται ποτέ τις εμπειρίες τους με κανέναν και λιγότεροι από το 10% τις αναφέρουν (Taylor & Hardin, 2017). Επειδή ακριβώς πολλές περιπτώσεις δεν αναφέρονται ή καταγγέλλονται, είναι πιθανό η παρενόχληση να συνεχιστεί (Fasting et al., 2007).

Τα τελευταία χρόνια, ωστόσο, με αφορμή έναν αρκετά μεγάλο αριθμό σκανδάλων, η έρευνα για την έμφυλη βία και τη σεξουαλική κακοποίηση έχει αναπτυχθεί σε θεσμικά και κοινοτικά περιβάλλοντα, όπως ο αθλητισμός. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο αθλητισμός αποτελεί πλέον ένα σημαντικό πεδίο κοινωνικής έρευνας (Dunning, 1999, p. 3) και έχοντας συνείδηση των αρνητικών επιπτώσεων της έμφυλης βίας στον αθλητή, στην ομάδα, σε συνάρτηση με την αμφιλεγόμενη αξιοπιστία των αθλητικών παραγόντων και του αθλητισμού γενικότερα (Marks, Mountjoy & Marcus, 2012, p. 905), κατέστη επιτακτική η ανάγκη εξέτασης του φαινομένου στο χώρο του αθλητισμού. Οι Lang et al. (2021) κάνοντας μια συστηματική ανασκόπηση μελετών σχετικά με την έμφυλη βία στο χώρο του αθλητισμού σε 17 κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατέληξαν ότι η σεξουαλική παρενόχληση αποτελεί την πιο πολυσυζητημένη μορφή έμφυλης βίας. Δυστυχώς στην Ελλάδα οι έρευνες αναφορικά με το συγκεκριμένο ζήτημα είναι πολύ περιορισμένες.

Οι πρόσφατες αποκαλύψεις της Ελληνίδας Ολυμπιονίκη Σοφίας Μπεκατώρου τον Δεκέμβριο του 2020 περί σεξουαλικής παρενόχλησης της από παράγοντα της

Ομοσπονδίας στην οποία ανήκε, έφερε στο φως στοιχεία για ένα θέμα που αποτελούσε ταμπού στην ελληνική κοινωνία και ειδικότερα στο χώρο του αθλητισμού. Η έλλειψη πληροφοριών και δημοσιευμάτων καθώς και η περιορισμένη ευαισθητοποίηση σχετικά με την έμφυλη βία στον αθλητισμό, καθιστούσαν το ζήτημα "αόρατο". Η δημοσίευση και η καταγγελία της πρωταθλήτριάς μας, αποτέλεσαν το έναυσμα για τη δημιουργία του κινήματος #MeToo στην Ελλάδα, αφού ολοένα και περισσότερες περιπτώσεις έμφυλης βίας έρχονται στο φως της δημοσιότητας από αθλήτριες και όχι μόνο. Το κίνημα #MeToo οδήγησε σε ένα ακόμη φαινόμενο, στη διφορούμενη στάση των πολιτών απέναντι σε αυτές τις καταγγελίες, όπως αυτές εκφράστηκαν τόσο από την κάλυψη των γεγονότων από τον τύπο, όσο και από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης: από τη μία πλευρά υπήρξε ένα κύμα επιδοκimasίας και συμπαράστασης, ενώ από την άλλη φωνές που αποδοκίμασαν το γεγονός, λόγω της χρονικής στιγμής της αποκάλυψής του, αφού οι καταγγέλλουσες ήταν ήδη πετυχημένες στον χώρο του αθλητισμού.

Στο πλαίσιο αυτό και δεδομένου του περιορισμένου ερευνητικού ενδιαφέροντος πάνω στο συγκεκριμένο ζήτημα στην Ελλάδα, κρίνεται αναγκαία η εξέταση του φαινομένου. Η παρούσα μελέτη έχει ως στόχο να διερευνήσει την έμφυλη βία στον αθλητισμό, μέσω του φαινομένου της σεξουαλικής παρενόχλησης των Ελληνίδων αθλητριών, και πως αυτή απεικονίζεται στον πολιτικό τύπο της Ελλάδος. Με αυτόν τον τρόπο μπορούν να συλλεχθούν πληροφορίες που μπορούν να φανούν χρήσιμες στο πεδίο της πρόληψης της έμφυλης βίας και της μείωσης του αρνητικού αντικτύπου αυτών των συμπεριφορών.

Οι τρόποι με τους οποίους ο τύπος και γενικότερα τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ) επηρεάζουν τις στάσεις και τις συμπεριφορές των ανθρώπων έχουν ερευνηθεί εκτενώς. Σε σχέση με τη βία κατά των γυναικών, η έρευνα έχει δείξει ότι τα ΜΜΕ επηρεάζουν τις προσλαμβάνουσες των υποκειμένων, συμβάλουν στη αναπαραγωγή των στάσεων υπέρ της βίας, υποστηρίζουν τη διάδοση των στερεοτύπων για το φύλο και ομαλοποιούν την αποδοχή των μύθων για τον βιασμό. Στην Ελλάδα τα Μ.Μ.Ε. φαίνεται να συνέβαλαν σημαντικά στην ανάδειξη του φαινομένου μέσα από μια ποικιλία απόψεων, αν και η προσέγγισή τους δεν φαίνεται να διαφέρει ιδιαίτερα.

Τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα που καλείται να απαντήσει αυτή η μελέτη είναι, αν ο πολιτικός τύπος συνέβαλλε στην ανάδειξη του φαινομένου της σεξουαλικής παρενόχλησης των αθλητριών, ποια ήταν τα επιμέρους θέματα που κυρίως προβλήθηκαν, και αν ο ιδεολογικός προσανατολισμός των Μ.Μ.Ε. και ειδικότερα των πολιτικών εφημερίδων, διαφοροποίησε την προσέγγιση και προβολή του θέματος. Η μεθοδολογία

που θα χρησιμοποιηθεί είναι η ποιοτική και ειδικότερα η θεματική ανάλυση που είναι ιδανική για την διερεύνηση δημοσιευμάτων εφημερίδων, όπου ο λόγος έχει σημασιολογική αλλά και ιδεολογική διάσταση. Τα άρθρα που θα εξεταστούν προέρχονται από γνωστές εφημερίδες διαφορετικής πολιτικής και ιδεολογικής τοποθέτησης, όπως η Καθημερινή, Τα Νέα, η Αυγή και το Μακελειό. Από ένα μεγάλο αριθμό άρθρων που προέκυψαν, εξαιτίας του πρωτόγνωρου του ζητήματος στη χώρα μας, επιλέχθηκαν τελικά 60, 15 από κάθε εφημερίδα και για διάστημα δεκαπέντε ημερών από τη στιγμή που ξέσπασε το γεγονός, συγκεκριμένα από 15/01/2021 ως 31/01/2021. Αρχικά, θα γίνει η αποδελτίωση τους και στη συνέχεια η ανάλυση των δεδομένων, έτσι ώστε να αναδειχθεί ο τρόπος που αποτυπώθηκε το κίνημα #MeToo, στο χώρο του αθλητισμού από τον πολιτικό τύπο της χώρας μας.

2. Θεωρητικό πλαίσιο

2.1 Το κίνημα #MeToo

Το κίνημα #MeToo, που ιδρύθηκε από την Tarana Burke το 2006, επικεντρώθηκε στη σεξουαλική παρενόχληση και επίθεση που βιώνουν οι γυναίκες σε όλο τον κόσμο. Πιθανόν να είναι το πιο ευρέως εμφανές φαινόμενο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, που τροφοδότησε ένα παγκόσμιο διάλογο το προηγούμενο διάστημα, σχετικά με το εύρος της σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης (Reel & Crouch, 2019, p. 177). Η εκστρατεία ξεκίνησε στις ΗΠΑ, τον Οκτώβριο του 2017, από την ηθοποιό Alyssa Milano και εξαπλώθηκε γρήγορα μέσω του ακτιβισμού με hashtag, της εμπνευσμένης ανταλλαγής ιστοριών, της αλληλεγγύης σε γυναίκες που ήταν θύματα και της αμφισβήτησης μιας διάχυτης κουλτούρας σεξουαλικής παρενόχλησης. Το #MeToo έδωσε νέα πνοή στο γυναικείο κίνημα και ιδιαίτερα στην κατανόηση και αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης, κινητοποιώντας ακτιβιστές σε όλο τον κόσμο. Η εκστρατεία τόνισε πώς οι ασύμμετρες σχέσεις εξουσίας είναι κεντρικές για τη σεξουαλική παρενόχληση και γρήγορα οδήγησε σε τεράστια παγκόσμια κάλυψη από τα μέσα ενημέρωσης παγκοσμίως (Clair et al., 2019). Ειδικότερα ο χώρος του αθλητισμού εξαιτίας της εξιδανικευμένης αρρενωπότητας και της βίας ως εγγενής συνθήκη του πολιτισμικού του περιβάλλοντος, αποτέλεσε γόνιμο έδαφος αναπαραγωγής φαινομένων σεξουαλικής παρενόχλησης. Η αποκάλυψη των σκανδάλων Τζέρι Σαντούσκι και Λάρι Νασάρ την περασμένη δεκαετία φώτισαν την οδυνηρή πραγματικότητα, όπου αθλητές αναμεσά τους και ανήλικοι, υπήρξαν θύματα τέτοιων φαινομένων από πρόσωπα σε θέσεις εξουσίας, τα οποία μιμούνταν και εμπιστευόνταν (Reel and Crouch, 2019, p. 178). Στην Ελλάδα η δημοσιοποίηση και καταγγελία της αθλήτριας της ιστιοπλοΐας Σοφίας Μπεκατώρου για σεξουαλική κακοποίηση από αθλητικό παράγοντα της αντίστοιχης ομοσπονδίας, έγινε η αφορμή για μία σειρά καταγγελιών τόσο στο χώρο του αθλητισμού όσο και σε άλλους επαγγελματικούς χώρους, αποτελώντας την απαρχή του κινήματος # MeToo¹ στην χώρα μας (Καραμήτσου, 2021).

¹Μάλιστα, το metoogreece.gr είναι μια ιστοσελίδα της Πολιτείας που συλλέγει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για θέματα σεξουαλικής παρενόχλησης, κακοποίησης και εξουσιαστικής βίας και τις δράσεις καταπολέμησής τους (<https://metoogreece.gr/>).

2.2 Σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση στο χώρο του αθλητισμού

2.2.1 Σεξουαλική παρενόχληση αθλητών/αθλητριών

Ο όρος «σεξουαλική βία» χρησιμοποιείται συνήθως ως όρος ομπρέλα που περιλαμβάνει μια αλληλουχία διαφορετικών συμπεριφορών, που κυμαίνονται από τη σεξουαλική παρενόχληση χωρίς σωματική επαφή, έως τις παραβατικές συμπεριφορές και τη σεξουαλική βία με σωματική επαφή (Tews, 2021, p. 172). Τα κοινά χαρακτηριστικά αυτών των διαφορετικών μορφών είναι ότι οι συμπεριφορές βασίζονται στη σεξουαλικότητα και την κατάχρηση εξουσίας και έχουν εκφοβιστικά ή ακόμα και τραυματικά αποτελέσματα για τα θύματα (Ohlert et al., 2018).

Η έρευνα ξεκίνησε με τη μελέτη του Crosset σχετικά με τις σχέσεις ανδρών προπονητών-γυναικών αθλητριών και το άρθρο της Brackenridge (1986) με θέμα κώδικες πρακτικής για προπονητές. Μέχρι το 2001, περίπου 26 μελέτες είχαν ολοκληρωθεί από 33 διαφορετικούς ερευνητές σε οκτώ χώρες. Στον Καναδά, οι Kirby και Greaves (1996) σε μια πρώτη προσπάθεια ερεύνησαν πως τα κοινωνικά μοντέλα πρακτικών μύησης στον στρατό, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως « καψόνια » σε αθλητικές ομάδες. Μέσω ερωτηματολογίου που απευθυνόταν σε πρώην Ολυμπιονίκες αθλήτριες υψηλού επιπέδου (N = 1.200), διαπιστώθηκε ότι το 21,8% των ερωτηθέντων είχε σεξουαλική επαφή με άτομα σε θέσεις εξουσίας στον αθλητισμό, ενώ το 8,6% βίωσε αναγκαστική σεξουαλική επαφή ή βιασμό (Kirby et al., 2000). Λίγο νωρίτερα ο Yorganci (1993, 1994) πραγματοποίησε μια τυχαία έρευνα σε 377 Βρετανίδες αθλήτριες με ποσοστό απόκρισης 40% (n = 149). Παρόλο που οι προπονητές ασκούσαν επιρροή σε όλες της εκφάνσεις της ζωής των αθλητριών τους, διαπιστώθηκε πως η παρενόχληση γίνονταν αντιληπτή από τις αθλήτριες περισσότερο υποκειμενικά. Στην Αυστραλία, οι Leahy et al. (2002, p. 16) διερεύνησαν το ποσοστό των αθλητών που κακοποιήθηκαν και τις μακροπρόθεσμες συνέπειες που σχετίζονται με το φαινόμενο, σε ένα δείγμα 370 ανδρών και γυναικών αθλητών που προέρχονταν τόσο από τον υψηλό αθλητισμό, όσο και από περιφερειακούς συλλόγους. Από το ποσοστό του 31% των γυναικών και 21% των ανδρών αθλητών που είχαν υποστεί σεξουαλική κακοποίηση κάποια στιγμή στη ζωή τους, το 41% των γυναικών και το 29% των ανδρών είχαν κακοποιηθεί σε αθλητικό περιβάλλον και μάλιστα σε σημαντικό ποσοστό από αθλητικό προσωπικό. Γενικά σύμφωνα με την έρευνα των Kaupinen-Toropainen και Gruber (1993), φαίνεται ότι οι Αμερικανοί έχουν υψηλότερα ποσοστά σεξουαλικής παρενόχλησης σε σχέση με τους Ευρωπαίους, ιδιαίτερα σε

σύγκριση με τις Σκανδιναβικές χώρες, προφανώς εξαιτίας του λειτουργικότερου νομοθετικού πλαισίου των τελευταίων περί τάξης, φύλου και ίσων δικαιωμάτων (Fasting et al., 2011, p. 77). Το ζήτημα της σεξουαλικής παρενόχλησης αφορά και χώρες του τρίτου κόσμου. Στη Ζάμπια το φαινόμενο φαίνεται να είναι ενδημικό με τους συνομήλικους αθλητές να ενοχοποιούνται περισσότερο σε σχέση με τους προπονητές, ενώ αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα στην ενασχόληση των γυναικών με τον αθλητισμό (Fasting et al., 2015). Στην Ινδία μέσα από ένα δείγμα 180 φοιτητριών-αθλητριών που συμμετείχαν διασυλλογικά και διαπανεπιστημιακά επίπεδα αθλητισμού έρευνα αποκάλυψε ότι το 31% των αθλητριών βρέθηκε αντιμέτωπη με ανεπιθύμητη σεξουαλική συμπεριφορά από άνδρες προπονητές, ένα ποσοστό αναφέρθηκε σε μια γκρίζα ζώνη με αμφιλεγόμενες απόψεις, ενώ κάποιο ποσοστό χαρακτήρισαν τις συμπεριφορές των προπονητών ως αποδεκτές (Ahmed et al., 2018, p. 33).

Παρόλο που οι περισσότερες μελέτες έχουν ερευνήσει τις σεξουαλικές εμπειρίες αθλητριών με άνδρες δράστες (προπονητές ή και συνομήλικους αθλητές), φαίνεται πως όλες οι ηλικίες και οι τύποι αθλητών είναι επιρρεπείς στο ζήτημα αυτό. Και τα δύο φύλα μπορεί να είναι θύματα ή να κάνουν κατάχρηση θέσεων εξουσίας, όπως επίσης θύματα εκτός από αθλητές, μπορεί να είναι συνάδελφοι προπονητές ή ακόμη και σύμβουλοι αθλητικής ψυχολογίας (Reel and Crouch, 2019, p. 178). Παρόλα αυτά οι αθλητές υψηλού επιπέδου, τα παιδιά, τα άτομα με ειδικές ανάγκες και οι αθλητές της LGBT κοινότητας, διατρέχουν τον υψηλότερο κίνδυνο (Kirby et al., 2008, p. 418; Mountjoy et al., 2016; Vertommen et al., 2016). Στον Καναδά παρόλο που υπάρχει μια προοδευτική αντίληψη σχετικά με την ένταξη των LGBT ατόμων στον αθλητισμό, καταγράφηκε ο υψηλότερος αριθμός ομοφυλοφίλων ατόμων που δέχθηκε σωματικές επιθέσεις. Ελάχιστες είναι οι έρευνες ατόμων με αναπηρία ή ατόμων της LGBT κοινότητας αναφορικά με τη σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση στο χώρο του αθλητισμού (Kirby et al., 2008, p. 410). Φαίνεται επίσης να υπάρχει ανεπαρκής γνώση σχετικά με το ζήτημα της σεξουαλικής παρενόχλησης μεταξύ ανδρών αθλητών ή γυναικών αθλητριών (Fasting et al., 2010).

Οι έρευνες για την έμφυλη βία στον ελληνικό αθλητισμό είναι μηδαμινές. Συγκεκριμένα, οι Fasting et.al. (2011, p. 76) εξέτασε τα ποσά και τις μορφές σεξουαλικής παρενόχλησης που βίωσαν φοιτήτριες του αθλητισμού (N = 616) στην Τσεχία, την Ελλάδα και τη Νορβηγία, με το 34% των φοιτητριών να παρενοχλούνται από άνδρες και το 12% από

γυναίκες. Επιπλέον σε Τσεχία και Ελλάδα εμφανίστηκαν υψηλότερα ποσοστά παρενόχλησης τόσο από άνδρες όσο και από γυναίκες σε σχέση με τη Νορβηγία. Επίσης οι Chroni και Fasting (2013, p. 288) προσπάθησαν να διερευνήσουν τα βιώματα σεξουαλικής παρενόχλησης από άνδρες, σε Ελληνίδες που συμμετείχαν σε διάφορα επίπεδα του αθλητισμού. Από τις 308 Ελληνίδες αθλήτριες το 71,5% ανέφεραν ότι είχαν βιώσει σεξουαλική παρενόχληση από άνδρες εντός και εκτός αθλητισμού. Πιο συγκεκριμένα το 57% ανέφερε επαναλαμβανόμενα ανεπιθύμητα σεξουαλικά υπονοούμενα σχόλια, βλέμματα, αστεία κλπ., το 42% ανεπιθύμητη σωματική επαφή και το 39% χλευασμό προς τις γυναίκες και τις αθλητικές τους επιδόσεις. Τα ποσοστά περιστατικών παρενόχλησης εντός του αθλητισμού δεν φαίνεται να διαφέρουν στατιστικά με βάση το επίπεδο αγωνιστικότητας των αθλητριών, ενώ εκτός αθλητικού χώρου οι απλά αθλούμενες ανέφεραν περισσότερα βιώματα σεξουαλικής παρενόχλησης ($p < .05$) σε σχέση με αθλήτριες εθνικού και διεθνές επιπέδου.

2.2.2 Σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων στον αθλητισμό

Ιδιαίτερο επίμαχο είναι το ζήτημα της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στο χώρο του αθλητισμού. Οι στενές προσωπικές σχέσεις εμπιστοσύνης που αναπτύσσονται μεταξύ αθλητών και προπονητών και η συχνά ιδιαίτερα ανταγωνιστική φύση των σχέσεων μεταξύ αθλητών, αποτελούν παράγοντες κινδύνου κακοποίησης παιδιών τόσο από προπονητές, όσο και από συνομήλικους αθλητές (Alexander et al., 2011, p. 10). Οι νεαροί αθλητές εμφανίζονται περισσότερο ευάλωτοι στην κακοποίηση λόγω της ιδιαίτερης ανάγκης τους για φροντίδα, προστασία και επίβλεψη κατά την περίοδο της ανάπτυξής τους. Δεδομένων των ελαστικών αντιστάσεών τους σε ζητήματα παρενόχλησης, η έννοια της συναίνεσης δεν ισχύει, συνεπώς δεν δικαιολογεί σε καμία περίπτωση την κατάχρηση της από τους δράστες (Mountjoy et al., 2016, p. 1023). Υπό αυτούς τους όρους, οι σεξουαλικές δραστηριότητες με ανηλίκους θεωρούνται παράνομες, με τις περισσότερες χώρες να έχουν θέσει ως όριο συναίνεσης τα 13 -18 έτη (Johansson, 2013, p. 679). Οι μέχρι πρόσφατα έρευνες² περιορίζεται απλά στην τεκμηρίωση τέτοιων περιστατικών (Piper et al., 2012)

² Μια σχετικά πρόσφατη έρευνα των Alexander et al. (2011, p. 74) στο Ηνωμένο Βασίλειο ανέφερε, πως το 3 τοις εκατό ($n=170$) των ερωτηθέντων είχε βιώσει κάποια μορφή σεξουαλικής κακοποίησης, με τη σεξουαλική παρενόχληση να είναι η δεύτερη πιο συχνή μορφή κακοποίησης σχεδόν στο ένα τρίτο των ερωτηθέντων ($n=1784$) με ποσοστό 29%. Η πρώτη όμως μεγάλης κλίμακας μελέτη με αξιόπιστα ευρήματα ήταν αυτή των Vertommen et al. (2016) που διεξήχθη στην Ολλανδία και το Βέλγιο (Parent & Fortier

και εμφανίζουν ότι θύματα σεξουαλικής επίθεσης αποτελούν το 2% - 8% των ανήλικων και νεαρών αθλητών (Kirby et al., 2000; Leahy et al., 2002).

Οι νέοι αθλητές υψηλού επιπέδου, έχουν περισσότερες πιθανότητες να υποστούν σεξουαλική επίθεση από τους ομολόγους τους που βρίσκονται σε χαμηλότερα επίπεδα αθλητικής απόδοσης (Brackenridge & Kirby, 1997; Leahy et al., 2002), ενώ το είδος του αθλήματος δεν δείχνει να αποτελεί επιβαρυντικό παράγοντα (Alexander et al., 2011, p. 10). Παρόλο που τα κορίτσια είναι συχνότερα θύματα κακοποίησης σε σχέση με τα αγόρια (Brackenridge et al., 2008), τα στοιχεία των Parent & Bannon (2012) και Hartill (2009) επιβεβαιώνουν ότι το πρόβλημα της σεξουαλικής κακοποίησης αγοριών έχει υποτιμηθεί αρκετά (Stevens, 2019, p. 183), εξαιτίας του φόβου της κοινωνικής τους κατακραυγής³, με αποτέλεσμα να είναι λιγοστές οι μελέτες που περιλαμβάνουν αγόρια στα δείγματά τους.⁴

2.2.2. Οι απόψεις των προπονητών

Περιορισμένες είναι οι πληροφορίες που έχουμε αναφορικά με τις απόψεις και στάσεις των προπονητών σχετικά με τις σεξουαλικές σχέσεις με τους αθλητές, με τους Bringer et.al. (2006, p. 466) και Johansson (2013, pp. 678-679) να επισημαίνουν πως ο καθορισμός των ορίων στις σχέσεις προπονητών – αθλητών, είναι ένα εξαιρετικά περίπλοκο θέμα που συχνά καταλήγει σε ηθικά διλήμματα (Fasting et al., 2018, p. 465). Σύμφωνα με τον Johansson (2013, p. 681), το 50% των προπονητών δεν θεωρούν προβληματικές τις σχέσεις με συνομήλικους τους αθλητές. Σε μελέτη του Toftegaard Nielsen (2001), στη Δανία η πλειοψηφία των προπονητών είχε άγνοια των νομικών κανονισμών, ενώ θεώρησαν φυσιολογικές τις σεξουαλικές σχέσεις με αθλητές ηλικίας 18 ετών και άνω. Αν και το 3% (N=6) παραδέχτηκε ανοιχτά ότι είχε στενή σχέση με αθλητές κάτω των 18 ετών, αμφότεροι καταδίκασαν κραυγαλέα τέτοια περιστατικά. Πάντως, στην

2017, p. 166). Με τη χρήση ενός αποκλειστικά διαδικτυακού ερωτηματολογίου, σε περισσότερους από 4.000 ενήλικες που είχαν κακοποιηθεί πριν την ηλικία των 18 ετών, η έρευνα έδειξε ότι το 38% όλων των ερωτηθέντων ανέφεραν εμπειρίες ψυχολογικής βίας, το 11% σωματικής και το 14% σεξουαλικής (Vertommen et al., 2016).

³ Ο Sheldon Kennedy για παράδειγμα, ένας νεαρός Καναδός επαγγελματίας παίκτης χόκεϋ, ο οποίος επανειλημμένα είχε κακοποιηθεί σεξουαλικά από τον προπονητή του, φοβόταν να αποκαλύψει την κακοποίησή του για να μη χαρακτηριστεί ομοφυλόφιλος (Mountjoy et. al., 2016, p. 1023).

⁴ Παρόλα αυτά η μελέτη του Toftegaard Nielsen (2004) στη Δανία, σε μια ανάλυση 160 δικαστικών υποθέσεων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης στον αθλητισμό, ανέφερε ότι τα δύο τρίτα των θυμάτων ήταν αγόρια, με μέσο όρο ηλικίας τα 12 έτη, ενώ οι δράστες ήταν άνδρες.

πλειοψηφία των μελετών, οι προπονητές φαίνεται να καταδικάζουν τέτοια φαινόμενα, ιδιαίτερα με αθλητές κάτω από το όριο συναίνεσης (Fasting et al., 2015, p. 33; Fasting et al., 2018, p. 467), ενώ αντίθετα σχέσεις με αθλητές πάνω από το όριο αυτό, αντιμετωπίζονται με κάποια ελαστικότητα. Αυτή η αυστηρή θέση των προπονητών, πιθανόν να ερμηνεύεται ως μια έκφραση της επαγγελματικής στάσης τους απέναντι στον προπονητικό τους ρόλο. Παρόλα αυτά, το κλίμα δυσπιστίας που καλλιεργείται, αναφορικά με τα κίνητρα τους, μπορεί να κλονίσει τις σχέσεις συνεργασίας με τους αθλητές τους (Taylor et al., 2014, p. 1), να επιτείνει το εργασιακό τους άγχος και να δημιουργήσει αρνητικά αποτελέσματα στην αθλητική πολιτική και πρακτική (Johansson, 2013, pp. 678-679). Όπως αντιλαμβανόμαστε, ο αθλητισμός γίνεται αντικείμενο ενός οξύμωρου σχήματος, μιας προσπάθειας αποφυγής τραυματισμού μέσω της κανονικοποίησης των σπορ (Ελίας, 2000, σελ. 42) από τη μια και της «μη τυχαίας βίας» όπως χαρακτηρίζεται η σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση στο χώρο του αθλητισμού από τους Mountjoy et al. (2016) και Roberts et al. (2020), από την άλλη, με σοβαρές σωματικές και ψυχολογικές επιπτώσεις για τα θύματα.

2.3 Ορισμός της σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης

Ο όρος «σεξουαλική βία» δεν επικεντρώνεται στην ψυχοπαθολογία των δραστών, αλλά εστιάζει κυρίως στις κοινωνικές δομές και τις άνισες σχέσεις εξουσίας που ενθαρρύνουν σεξουαλικά καταχρηστικές συμπεριφορές σε διάφορους κοινωνικούς τομείς, όπως για παράδειγμα αυτόν του αθλητισμού (Fasting & Brackenridge, 2009). Είναι ένας ευρύτερος όρος που περιλαμβάνει σεξουαλική παρενόχληση, σεξουαλική επίθεση, κακοποίηση μέχρι και βιασμό και θεωρείται μια μορφή έμφυλης βίας. Είναι δύσκολο να ορίσουμε την έμφυλη βία με συγκεκριμένο τρόπο, καθώς επηρεάζεται από ιστορικούς, πολιτικούς, πολιτιστικούς και κοινωνικούς παράγοντες, κατά συνέπεια υπάρχουν διάφοροι ορισμοί. Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για στρατηγικές δράσεις που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων ορίζει την έμφυλη βία ως «τη βία που ασκείται εναντίον ενός ατόμου λόγω του φύλου του (συμπεριλαμβανομένης της ταυτότητας του φύλου ή της έκφρασης του φύλου) ή τη βία που επηρεάζει άτομα συγκεκριμένου φύλου με δυσανάλογο τρόπο» (Mergaert et al., 2016, p. 2).

Εξίσου δύσκολο είναι να δοθεί ένας συγκεκριμένος ορισμός της σεξουαλικής βίας, εξαιτίας της λεπτότητας του θέματος και των «θολών» ορίων μεταξύ «αποδεκτής» και «μη αποδεκτής» συμπεριφοράς. Επίσης θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το ζήτημα της υποκειμενικότητας αναφορικά με το τι εστί βία καθώς και το πλαίσιο που διαφοροποιεί τη βαρύτητα του περιστατικού. Σε ένα αθλητικό πλαίσιο για παράδειγμα, όπου η σωματική επαφή αποτελεί προϋπόθεση, είναι δυσδιάκριτα τα όρια μιας αποδεκτής συμπεριφοράς, οπότε το ζήτημα της σεξουαλικής βίας μπορεί εύκολα να βρει τρόπους νομιμοποίησης (Décamps et al., 2009, p. 7). Επιπλέον, ο όρος «σεξουαλική βία» σε σύγκριση με τη «σεξουαλική σχέση» αναφέρεται σε εκείνες τις σεξουαλικές δραστηριότητες που βασίζονται σε άνισες σχέσεις εξουσίας, δεν είναι επιθυμητές ή εκτελούνται σε κοινωνικό πλαίσιο όπου το άτομο που τις δέχεται, δεν είναι σε θέση να κατανοήσει την κατάσταση ή να συναινέσει σε αυτή. Ακόμη και αν εισπραχθούν από το επηρεαζόμενο άτομο ως ευχάριστες εκείνη τη στιγμή, στην ενήλικη ζωή συνειδητοποιούνται και εν τέλει ερμηνεύονται ως καταχρηστικές και βίαιες. Αντίθετα, οι ερωτικές σχέσεις συμπεριλαμβανομένων των σεξουαλικών δραστηριοτήτων, βασίζονται στην ισότητα και την αμοιβαία συμφωνία και επομένως δεν είναι βίαιης φύσης (Johansson & Larsson, 2017; Johansson, 2018).

Στο διεθνή χώρο, ο όρος σεξουαλική παρενόχληση, ως ανεπιθύμητη συμπεριφορά, εμφανίστηκε στις Η.Π.Α στις αρχές της δεκαετίας του '70 και αντίστοιχα στην Ευρώπη, και πιο συγκεκριμένα στη Βρετανία, στις αρχές της δεκαετίας του '80. Η πρώτη προσπάθεια για τη διαμόρφωση ενός κοινά αποδεκτού ορισμού της σεξουαλικής παρενόχλησης, έγινε το 1975 από τη Farley σε συνεργασία με την Ένωση Εργαζόμενων Γυναικών (WWU) της Νέας Υόρκης (Crouch, 2001). Εκεί περιγράφονταν συμπεριφορές όπως επαναλαμβανόμενα και ανεπιθύμητα για τον αποδέκτη σεξουαλικά σχόλια, βλέμματα, ή προτάσεις, ακόμη και σωματική επαφή και προκαλούσαν στο θιγόμενο άτομο ενόχληση, προσβολή, δυσaréσκεια και αμηχανία (Χρόνη κ.ά., 2007, σελ. 284). Στην Ελλάδα τον Αύγουστο του 2006, ορίστηκε νομικά η σεξουαλική παρενόχληση ως «κάθε μορφή ανεπιθύμητης λεκτικής, μη λεκτικής ή σωματικής συμπεριφοράς σεξουαλικής φύσης που εμφανίζεται, με σκοπό την προσβολή της αξιοπρέπειας του ατόμου, ιδίως όταν δημιουργεί ένα εκφοβιστικό, εχθρικό, εξευτελιστικό, ταπεινωτικό ή προσβλητικό περιβάλλον». Παρόλα αυτά, εκπαιδευτικά ιδρύματα, ή άλλοι εθελοντικοί οργανισμοί,

όπως οι αθλητικοί σύλλογοι δεν καλύπτονται από την ισχύουσα νομοθεσία (Chroni & Fasting, 2009, p. 289)

Στο χώρο του αθλητισμού, η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή ορίζει τη σεξουαλική κακοποίηση ως: «οποιαδήποτε συμπεριφορά σεξουαλικής φύσης χωρίς επαφή ή με διεισδυτική επαφή, όπου η συγκατάθεση εξαναγκάζεται/χειραγωγείται, δεν παρέχεται ή δεν μπορεί να δοθεί.» και τη σεξουαλική παρενόχληση ως «Οποιαδήποτε ανεπιθύμητη συμπεριφορά σεξουαλικής φύσης, λεκτική, μη λεκτική ή σωματική» (Mountjoy et al., 2016, p. 1021). Ένα παράδειγμα ενός ευρωπαϊκού ορισμού που σχετίζεται με τους αθλητικούς οργανισμούς είναι αυτός της Ολλανδικής Ολυμπιακής Επιτροπής και Συνομοσπονδίας Αθλητισμού (1997, p. 3). Στον κώδικα δεοντολογίας, που ενέκρινε, αναφέρει ότι: «σεξουαλική παρενόχληση είναι κάθε μορφή σεξουαλικής συμπεριφοράς ή υπόδειξης, λεκτικής, μη λεκτικής ή φυσικής μορφής, σκόπιμη ή μη, η οποία θεωρείται από το άτομο που τη βιώνει ως ανεπιθύμητη ή αναγκαστική». Παραδείγματα συμπεριφοράς που καλύπτονται από έναν τέτοιο ορισμό μπορεί να περιλαμβάνουν από υποτιμητικά αστεία και σχόλια σεξουαλικής φύσης, μη λεκτική συμπεριφορά όπως επίμονο σεξουαλικό βλέμμα, μέχρι ανεπιθύμητες σεξουαλικές προτάσεις, αναγκαστικές σεξουαλικές πράξεις και απόπειρα βιασμού (Fasting, 2005, p. 4).

Κάποιοι ερευνητές κάνουν διάκριση των όρων μεταξύ σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης, ενώ άλλοι εντοπίζουν μια «γκρίζα» περιοχή, που τους δυσκολεύει στη διάκριση των δύο εννοιών. Επίσης κάποιοι άλλοι περιλαμβάνουν την κατάχρηση στην έννοια της σεξουαλικής παρενόχλησης (Ο.π., 2005, p 4). Οι Décamps et al. (2009, p. 7) για παράδειγμα, έλαβαν υπόψη την υποκειμενικότητα των θυμάτων, διαχώρισαν τον όρο της σεξουαλικής παρενόχλησης από αυτόν της σεξουαλικής κακοποίησης, σε αντίθεση με τη Stirling (2011) που προσπάθησε να δώσει έναν ενιαίο ορισμό. Άλλοι πάλι προσπάθησαν να επιλύσουν το πρόβλημα ορισμού, εστιάζοντας στο γεγονός ότι η σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση είναι απόρροια των έμφυλων διακρίσεων (Fasting, 2005, p. 4).

2.4 Αιτίες σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης στον αθλητισμό

Η έμφυλη βία είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο, που επηρεάζει γυναίκες ανεξαρτήτως εισοδήματος, τάξης, φυλής ή εθνικότητας και εμφανίζεται, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο

βαθμό, σε όλες τις χώρες, τις κοινωνίες και τους πολιτισμούς, περιλαμβάνοντας από ήπιες μορφές παρενόχλησης, μέχρι και βιασμό (Fasting, 2005, p. 1). Συγκεκριμένα, η σεξουαλική βία που διαπράττεται από προπονητές έχει συζητηθεί στη βιβλιογραφία από τη δεκαετία του 1980 και χαίρει ιδιαίτερης προσοχής από τα Μ.Μ.Ε. (Parent & Fortier, 2018). Παρόλα αυτά πολύ λίγα είναι γνωστά για το ποσοστό του πληθυσμού που επηρεάζεται από το φαινόμενο, τα αίτια, τα χαρακτηριστικά και τις συνέπειες της σεξουαλικής παρενόχλησης στον αθλητισμό. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, ερευνητές ανέδειξαν ότι η σεξουαλική παρενόχληση είναι ιδιαίτερα αυξημένη σε «ανδροκρατούμενα» επαγγέλματα όπως ο στρατός, συνεπώς σε ένα χώρο όπως αυτός του αθλητισμού, όπου η αρρενωπότητα και οι παραδοσιακές ανδρικές αξίες κυριαρχούν, πολύ πιθανόν η σεξουαλική παρενόχληση να είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη (McMahon, 2007). Άλλωστε, παραδοσιακοί «ανδροκρατούμενοι» θεσμοί όπως ο αθλητισμός και ο στρατός έχουν από καιρό επικριθεί για ανδρική ηγεμονία, μισογυνισμό, ρατσισμό, ετεροσεξισμό και κουλτούρα επιθετικότητας (Gillon et al., 2019; Mordecai, 2017). Φαίνεται μάλιστα πως αθλήτριες υψηλού επιπέδου που συμμετείχαν σε «ανδρικά» αθλήματα παρενοχλούνται περισσότερο σε σχέση με γυναίκες που συμμετέχουν σε άλλα αθλήματα (Fasting et al., 2004, p. 373). Δεδομένης της έμφασης που δίνεται στη δυναμική της εξουσίας, η οποία είναι θεμελιώδης για την κατανόηση της σεξουαλικής βίας, χρησιμοποιείται ένα φεμινιστικό πλαίσιο για να εξετάσει τη σχέση μεταξύ σεξουαλικής βίας και αθλητισμού. Με βάση τη φεμινιστική θεωρία, κοινωνικές ομάδες με προνομιούχες ταυτότητες διαθέτουν οφέλη που δεν είναι διαθέσιμα σε εκείνες με περιθωριοποιημένες ταυτότητες και χρησιμοποιούν ενδεχομένως τη δύναμή τους, για να τις ελέγξουν και να τις θυματοποιήσουν (Fahlberg & Pepper, 2016). Σύμφωνα με τους Park et al. (2012), οι συντηρητικές, αυταρχικές, «ανδροκρατούμενες» αξίες που είναι ανεκτικότερες σε περιστατικά σεξουαλικής και σωματικής βίας και οι ιεραρχικές σχέσεις εξουσίας⁵ που τροφοδοτούνται από παραδοσιακές πεποιθήσεις, αποτελούν παράγοντες που μπορούν να συμβάλουν στη σεξουαλική βία στον αθλητισμό. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μια ανισορροπία δύναμης μεταξύ των φύλων και σε κίνδυνο κατάχρησης εξουσίας, η οποία με τη σειρά της μπορεί να οδηγήσει σε σεξουαλική βία (Sand et al., 2011). Συνεπώς σε διαπροσωπικό επίπεδο, τα αίτια του φαινομένου δεν φαίνεται να είναι

⁵ Οι Sand et al. (2011) περιγράφουν τέσσερις κύριους τύπους εξουσίας που επηρεάζονται από την ηγεμονική αρρενωπότητα και συχνά υπάρχουν στη σχέση προπονητή-αθλητή: δύναμη θέσης, δύναμη ειδικού, φυσική δύναμη και δύναμη φύλου.

απλά ψυχοπαθολογικά, αλλά αποτέλεσμα ευρύτερων κοινωνικών παραμέτρων όπως προκαταλήψεις που εκφράζονται μέσω διαφορών ισχύος και διευκολύνουν καταχρηστικές συμπεριφορές (Fasting & Brackenridge, 2009).

Μελέτες που διερευνούν τα αίτια εμφάνισης της σεξουαλικής βίας έχουν επισημάνει πως εκτός από τις άνισες σχέσεις μεταξύ των φύλων, μεγάλο βάρος ευθύνης, φέρουν οι κοινωνικές δομές του ανταγωνιστικού αθλητισμού. Ειδικότερα, μελέτες έχουν επισημάνει την στοχοπροσήλωση αθλητών και προπονητών στην απόδοση και την επιτυχία, την ύπαρξη ιεραρχικών δομών στο χώρο του αθλητισμού, την ανάγκη για σωματικό άγγιγμα και τις έντονες συναισθηματικές σχέσεις μεταξύ προπονητών και αθλητών, οι οποίες ενισχύονται από τον μεγάλο χρόνο που αφιερώνεται στην προπόνηση και τον αγώνα (Rulofs, 2015). Αθλητές αναφέρουν ότι περνάνε περισσότερο χρόνο και μοιράζονται προσωπικά δεδομένα με τους προπονητές τους παρά με τους γονείς τους (Stirling & Kerr, 2009) και περιγράφουν τη σχέση προπονητή-αθλητή ως πολύ στενή (Ο.π., 2009, p. 232). Οι αθλήτριες που κακοποιήθηκαν σεξουαλικά από τους προπονητές τους, συγκρίνουν τη σχέση προπονητή-αθλητή με τη σχέση γονέα-παιδιού (Bisgaard & Støckel, 2019; Fasting & Brackenridge, 2005; Stirling & Kerr, 2009), ενώ ο προπονητής θεωρείται από τους αθλητές ως ο μεγαλύτερος αδερφός (Bisgaard & Støckel, 2019). Αναπτύσσεται επομένως μια σχέση εγγύτητας⁶ μεταξύ τους, που από ψυχολογική άποψη, ορίζεται ως μια συναισθηματική ποιοτική σχέση που περιλαμβάνει τον αμοιβαίο σεβασμό, την εμπιστοσύνη, την εκτίμηση και την συμπάθειά του ενός για τον άλλον (Jowett, 2017). Ιδιαίτερα η εμπιστοσύνη των αθλητών προς το πρόσωπο του προπονητή τους, χτίζεται στη βάση των ικανοτήτων και στη κατοχή της τεχνογνωσίας του χώρου από τον τελευταίο, με σκοπό την από κοινού δόμηση της καριέρας του αθλητή. Συνεπώς υποδεικνύοντας το προβληματικό ζήτημα της εύρεσης της ισορροπίας μεταξύ απόστασης και εγγύτητας, η στενή σχέση προπονητή-αθλητή, μπορεί να αποτελέσει πηγή εκμετάλλευσης (Fasting & Brackenridge, 2005; Rulofs, 2015). Η έρευνα δείχνει ότι οι αθλητές μερικές φορές δεν αντιτίθενται στην ακατάλληλη σωματική εγγύτητα από τους προπονητές τους λόγω της εμπιστοσύνης τους σε αυτούς (Fasting & Sand, 2015; Owton & Sparkes, 2015). Ταυτόχρονα, οι καταστάσεις σεξουαλικής βίας υποβαθμίζονται από τους προπονητές που

⁶ Η συμπεριλαμβανόμενη ερευνητική βιβλιογραφία αναφέρεται σε τρεις διαφορετικούς τύπους εγγύτητας: φυσική εγγύτητα (π.χ. άγγιγμα που δεν σχετίζεται με τον αθλητισμό), συναισθηματική εγγύτητα (π.χ. σχέσεις πατέρα-κόρης και μητέρας-κόρης) και κοινωνική εγγύτητα (π.χ. κοινή συμμετοχή σε κοινωνικές εκδηλώσεις) (Owton & Sparkes, 2015; Stirling & Kerr, 2009).

διαβεβαιώνουν τους αθλητές ότι μπορούν να τους εμπιστευτούν (Fasting & Brackenridge, 2005). Επομένως, η επιτρεπόμενη ασάφεια των ρόλων και η σταδιακή υπέρβαση των «θολά» διαμορφωμένων ορίων στη μεταξύ τους σχέση από την πλευρά του προπονητή, είναι κρίσιμες πτυχές της διαδικασίας προσέγγισης του αθλητή (Cense & Brackenridge, 2001).

Μελέτες αναφέρουν ότι οι αθλητές δεν είναι σε θέση να διακόψουν τις σχέσεις με τους προπονητές τους εξαιτίας της (εγγενούς) εξουσίας που έχουν οι τελευταίοι πάνω τους, λόγω του υψηλού κοινωνικού κεφαλαίου τους εντός του συλλόγου, συμπεριλαμβανομένων των λειτουργικών τους ρόλων στον αθλητικό οργανισμό (π.χ. μέλος του διοικητικού συμβουλίου). Αυτό το είδος κοινωνικού κεφαλαίου, που συμπληρώνεται από την εξουσία των προπονητών με βάση τον ειδικό τους ρόλο, καθιστά ακόμη πιο δύσκολο για τους αθλητές να αντιταχθούν στην «παραβατική» συμπεριφορά των προπονητών (Bisgaard & Støckel, 2019; Fasting & Brackenridge, 2005). Επιτυχημένοι προπονητές χαίρουν ιδιαίτερης εκτίμησης από τους αθλητές τους, οι οποίοι αποδέχονται αδιαμφισβήτητα τις προπονητικές τους μεθόδους, μια και αποσκοπούν στη βελτίωση της απόδοσής τους. Συνεπώς, μια ανισορροπία στη μεταξύ τους σχέση αναμένεται και είναι αποδεκτή από τους αθλητές, με αποτέλεσμα οι τελευταίοι να θεωρούν φυσιολογικές μη αποδεκτές συμπεριφορές από μέρους τους των προπονητών τους (Stirling & Kerr, 2009, p. 213). Ορισμένες μελέτες επισημαίνουν πως οι καταχρηστικές συμπεριφορές από μέρους του προπονητή κάποιες φορές συμβάλλουν στην ενδυνάμωση του αθλητή, με την προϋπόθεση πως οι αθλητές τις αντιλαμβάνονται ως προστατευτικές και τις σεξουαλικές δραστηριότητες ως ευχάριστες (Hartill, 2014). Οι παραπάνω αντιδράσεις των αθλητών μπορούν να ερμηνευθούν υπό το πρίσμα της εμπορευματοποίησης και επαγγελματοποίησης του αθλητισμού. Ειδικότερα ο αθλητισμός υψηλού επιπέδου μετατρέπεται σε μια επιχειρηματική δραστηριότητα με κίνητρα απόδοσης και αμοιβές για τους αθλητές (Maennig, 2002, p. 76). Οι τελευταίοι ως βιομηχανοποιημένο προϊόν εξυπηρέτησης οικονομικών συμφερόντων (Ζαϊμάκης, 2015, σελ. 120), κάποιες φορές αναγκάζονται να εξαργυρώσουν το κόστος μιας επαγγελματικά και οικονομικά επιτυχημένης πορείας, με την απόκρυψη καταχρηστικών συμπεριφορών σε βάρος τους.

Το ποσό της κάλυψης των ενδυμάτων καθώς και το είδος του αθλήματος δεν αποτελούν παράγοντες κινδύνου για σεξουαλική παρενόχληση ή κατάχρηση. Παρόλα αυτά, η

ανταγωνιστική φύση του αθλητισμού σε συνδυασμό με μια κουλτούρα ειδωλοποίησης των αθλητών, οδηγεί σε μια σιωπηρή αποδοχή ή εξομάλυνση πολλών ειδών βίας στον χώρο του αθλητισμού. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τα αθλήματα επαφής, όπου το σώμα του αθλητή θεωρείται αναπόσπαστος «εξοπλισμός» (Mountjoy et al., 2016, p. 1021). Ενδιαφέρον παρουσιάζει το περιβάλλον που διαπράττονται φαινόμενα σεξουαλικής κακοποίησης, αφού οι δράστες συνήθως αναζητούν ευκαιρίες σε λιγότερο εποπτευόμενα περιβάλλοντα. Οι αθλητές αναφέρουν ότι η σεξουαλική κακοποίηση μπορεί να συμβεί στα αποδυτήρια, σε ταξίδια, στο σπίτι ή στο αυτοκίνητο του προπονητή και σε κοινωνικές εκδηλώσεις, ειδικά όπου εμπλέκεται το αλκοόλ (Ο.π., 2016, p. 1021).

Σύμφωνα με τους Fasting et al. (2002), φαίνεται να είναι πιο επικίνδυνο να παρενοχληθεί κανείς από ένα άτομο σε θέση νόμιμης εξουσίας παρά από άλλον αθλητή λόγω της δομικής ισχύος που μπορεί να έχει ο πρώτος στους αθλητές. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι μέσα στις δομές εξουσίας με βάση το φύλο, οι γυναίκες «κατασκευάζονται» ως παθητικά θύματα που δεν μπορούν να αντισταθούν ή να αμφισβητήσουν την εξουσία που ασκείται εναντίον τους (Fasting & Brackenridge, 2009). Ειδικότερα οι αθλητικοί οργανισμοί κυριαρχούνται από άνδρες σε ηγετικές θέσεις, γεγονός που υποδηλώνει διαφορά δύναμης μεταξύ των φύλων στο εσωτερικό τους (Fasting & Sand, 2015).

Οι αθλητικοί φορείς φαίνονταν ιδιαίτερα ανήσυχoi στην αναμόχλευση του θέματος της σεξουαλικής κακοποίησης, γεγονός που πιθανόν να ενεργοποιήσει αβάσιμους ισχυρισμούς αλλά και μια δραματοποίηση και υπερβολική αντιμετώπιση του ζητήματος από την πλευρά των γονέων, καθιστώντας τους προπονητές ευάλωτους ως εργαζόμενους. Τα ενδιαφερόμενα μέλη συχνά ευτελίζουν τις επιπτώσεις της σεξουαλικής κακοποίησης αλλά και τα αποτελέσματα της πρόληψης, με το φόβο ότι η εφαρμογή των μέτρων μπορεί να οδηγήσει στην υποψία ύπαρξης περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης στην οργάνωσή τους (Parent & Demers, 2010, p. 125). Επιπλέον, λόγω της έλλειψης ηγεσίας, εκπαίδευσης, και οικονομικών και ανθρώπινων πόρων, η σεξουαλική κακοποίηση παραμένει σε χαμηλά επίπεδα ως θέμα προτεραιότητας (Ο.π., 2010, p. 126). Παρόλα αυτά, σε διαπιστωμένες περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης, οι αθλητικοί οργανισμοί συνειδητοποιούν τη σοβαρότητα του προβλήματος, με τα περισσότερα όμως μέτρα να περιλαμβάνουν τεχνικές διαχείρισης της κρίσης και όχι την πρόληψή της. Πάντως η επισήμανση της ανάγκης για γυναικεία συμμετοχή, μπορεί να βοηθήσει τις γυναίκες αθλήτριες να μιλήσουν ανοιχτά και να θέτουν όρια ενάντια στους δράστες.

2.5 Συνέπειες σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης στον αθλητισμό

Έρευνες στο πεδίο της αθλητικής ψυχολογίας που να σχετίζεται με τις ψυχολογικές συνέπειες της σεξουαλικής κακοποίησης σχεδόν απουσιάζουν. Μια ομάδα από ερευνητές έχει μελετήσει τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της σε νεαρούς αθλητές, ενώ παράλληλα παρέχουν στοιχεία για την ανάγκη των αθλητών για παρέμβαση και αποκατάσταση των πολλαπλών μορφών κακοποίησης που έχουν υποστεί (Leahy, 2012, p. 64). Διαπιστώθηκαν ισχυροί συσχετισμοί ανάμεσα σε ποικίλες κακοποιήσεις, καθώς και ότι η μετατραυματική και αποσπαστική συμπτωματολογία ήταν εξίσου έντονη τόσο σε γυναίκες όσο και σε άνδρες (Ο.π., 2012, p. 65). Θα πρέπει να γίνει κατανοητό πως λόγω της αθλητικής κουλτούρας που ενθαρρύνει την υπακοή και την καταστολή των συναισθημάτων, ο αθλητής μπορεί να μην παρουσιάσει τυπικά συμπτώματα κακοποίησης. Εξαιτίας της σταδιακής προσχώρησης του προπονητή στην προσωπική ζωή του αθλητή, δεν γίνεται αντιληπτό το συναίσθημα δυσφορίας που μπορεί να προκαλέσει μια καταχρηστική συμπεριφορά από μέρους του προπονητή (Bisgaard & Støckel, 2019). Πολλές φορές μάλιστα παρατηρείται προσκόλληση του αθλητή στο δράστη και ενσωμάτωση με το σύστημα πεποιθήσεων του τελευταίου. Συνεπώς το θύμα συχνά εμφανίζει εναλλαγές στην ψυχολογική του κατάσταση, άλλοτε μπορεί να νιώθει φοβισμένο, ευερέθιστο και θυμωμένο και άλλοτε σίγουρο για τον εαυτό του και απόλυτα συντονισμένο με το αθλητικό περιβάλλον. Τέτοιου τύπου μεταπτώσεις πιθανόν να οφείλονται εν μέρει στο ότι ο θύτης εγκλωβίζει το θύμα σε μια κατάσταση αδράνειας και ανισορροπίας, με σκοπό να το ελέγξει καλύτερα (Abrams & Bartlett, 2019, p. 245). Σύμφωνα με τους Leahy et al. (2004), μπορεί να εμφανίζεται ιδιαίτερα φιλικός, αποξενώνοντας το θύμα από το οικογενειακό του περιβάλλον, ενώ μέσω μια επιβεβλημένης πραγματικότητας από θέση ισχύος, ελέγχει ψυχολογικά, φιμώνοντας και χειραγωγώντας συναισθηματικά τον αθλητή. Αποτέλεσμα το θύμα να δημιουργεί συναισθήματα ακραίας εξάρτησης, γνωστή ως τραυματική προσκόλληση (Leahy, 2012, p. 66). Αυτή είναι μια συγκεκριμένη στρατηγική μέσω της οποίας οι δράστες προετοιμάζουν τα θύματα, θέτοντας έτσι τη βάση για να συμβεί η κατάχρηση (Abrams & Bartlett, 2019, p. 245). Στη συνέχεια μέσα από μια σειρά διαπροσωπικών μηχανισμών συμπεριλαμβανομένης της επαφής, της λεκτικής επικοινωνίας, της αμέλειας και του εκφοβισμού, χειραγωγούν τα θύματα, τα εκμεταλλεύονται και τελικά τα εκβιάζουν ώστε

να διασφαλίσουν την αποσιώπηση του γεγονότος από την πλευρά τους (Mountjoy, 2016, p. 1019). Αποτέλεσμα τα θύματα να εμφανίζουν δυσκολία στην ανάπτυξη σχέσεων εμπιστοσύνης και οικειότητας, νιώθουν αισθήματα απελπισίας και απόγνωσης και μπορεί να παρουσιάσουν μέχρι και ψυχοσωματικές ασθένειες (Fasting et al., 2002). Επίσης μπορεί να εμφανίσουν τυπικά συμπτώματα απλής διαταραχής μετατραυματικού στρες (PTSD), όπως αναδρομές στο παρελθόν, εφιάλτες, ενοχλητικές σκέψεις, συναισθηματική υπεραντιδραστικότητα κ.λπ. (Abrams & Bartlett, 2019, p. 245). Τα υψηλότερα ποσοστά ατόμων με τη συγκεκριμένη διαταραχή τα αποτελούν ανήλικοι αθλητές, οι οποίοι εμφανίζουν άγχος, κατάθλιψη, κατάχρηση ναρκωτικών και αλκοόλ, μέχρι και απόπειρες αυτοκτονίας (Reel and Crouch, 2019, p. 178). Όμως η μακροχρόνια και επαναλαμβανόμενη κατάχρηση από άτομα σε θέσεις εξουσίας, αναπτύσσει σε αθλητές σύνθετη διαταραχή μετατραυματικού στρες, PTSD (c-PTSD). Αυτή εμφανίζεται με συναισθηματική απορρύθμιση, αισθήματα ντροπής και ενοχής, διαστρεβλωμένη αντίληψη για τον εαυτό, δυσκολίες στις σχέσεις, διάσπαση καθώς και χαμηλό επίπεδο παράνοιας (Cense & Brackenridge, 2001). Απλό ή και σύνθετο PTSD, διατροφικές διαταραχές, καταθλιπτικές διαταραχές και άγχος όλα έχουν συσχετιστεί με την τραυματική εμπειρία. Η κατάχρηση ουσιών είναι ένας μηχανισμός που μερικές φορές χρησιμοποιούν τα θύματα, για να αυτοθεραπεύσουν το συναισθηματικό πόνο που σχετίζεται με το τραύμα (Abrams & Bartlett, 2019, p. 245). Επιπρόσθετα, μια κατάσταση που θα μπορούσε να επιδεινώσει μακροπρόθεσμα ψυχολογικά τα θύματα, είναι το φαινόμενο του «περαστικού», η αντίληψη δηλαδή των θυμάτων, πως κάποιοι παρόλο που γνώριζαν για την κακοποίησή τους, αποσιώπησαν το γεγονός, λειτουργώντας ως ηθικοί αυτουργοί (Leahy, 2012, pp. 66-67). Επιπλέον, εξαιτίας της εξουσιαστικής δύναμης του προπονητή και των αρνητικών συνεπειών που θα μπορούσε να έχει στην καρίερα των θυμάτων η οποιαδήποτε αντίδραση, είναι αναγκασμένοι να παραμείνουν στο σωματείο ή να αποχωρήσουν εντελώς από τον αθλητισμό (Fasting & Brackenridge, 2005).

Παρόλα αυτά, μια κοινωνία με αυξανόμενο κίνδυνο, όπου μια θεσμοθετημένη μορφή πανικού τείνει να πλαισιώνει όλες τις πρακτικές αφής ή επαφής ως σεξουαλικές και αναξιόπιστες, παρεμποδίζει την αποτελεσματικότητα των θετικών σχέσεων μεταξύ αθλητή – προπονητή. Δεδομένα από συνεντεύξεις με τους προπονητές του αθλητισμού αναδεικνύουν την εμφάνιση μιας ενδογενούς δυσπιστίας και την ανάδυση μιας κουλτούρας «αυτοασυνόμευσης» με αρνητικές επιπτώσεις στο ρόλο και τη σταδιοδρομία

τους (Piper et al., 2012). Επιπρόσθετα η εγκατάλειψη του αθλητισμού από τα θύματα οδηγεί σε εξάντληση της δεξαμενής ταλέντων, ενώ η δυσφήμιση του αθλητικού σωματείου για περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης, μπορεί να αμαυρώσει την αξιοπιστία του και να οδηγήσει στη λήξη των συμβάσεων χορηγίας με οικονομικές συνέπειες σε αυτό (Mountjoy, 2016, p. 1024). Με βάση τα παραπάνω, μερικοί συγγραφείς προτείνουν ένα μοντέλο με επίκεντρο τον αθλητή, στο οποίο η δύναμη των προπονητών μοιράζεται μεταξύ αθλητών, γονέων και προπονητών και κατά συνέπεια χρησιμοποιείται με θετικό τρόπο (Cense & Brackenridge, 2001; Stirling & Kerr, 2009). Η ιδέα πίσω από αυτό το μοντέλο είναι ότι η σχέση προπονητή-αθλητή, μπορεί να λειτουργήσει περισσότερο σαν μια συνεργασία στην οποία όλοι οι εμπλεκόμενοι έχουν ευθύνες στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, σχεδιασμού και αξιολόγησης (Stirling & Kerr, 2009).

3. Θεωρίες περί φύλου - κοινωνικού υποκειμένου - εξουσίας

3.1 Φεμινιστικές προσεγγίσεις των σπορ

Τα γυναικεία κινήματα της μεσοπολεμικής περιόδου με σημαντικές διεκδικήσεις όπως την ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στα σπορ στις επίσημες αθλητικές διοργανώσεις, αποτέλεσαν το έναυσμα για μια φεμινιστική προσέγγιση του αθλητισμού και της σωματικής κουλτούρας γενικότερα. Οι πρώτες φεμινιστικές προσεγγίσεις του αθλητισμού και των σπορ στράφηκαν στην αποσιωπημένη ιστορία της γυναικείας συμμετοχής στον αθλητισμό⁷, η οποία λειτούργησε ως μια επινοημένη παράδοση⁸, στην προσπάθειά τους να νομιμοποιηθεί η ισότιμη εκπροσώπηση των γυναικών στο πεδίο του αθλητισμού (Ζαϊμάκης, 2015, σελ. 109). Ταυτόχρονα η προβολή των απαγορεύσεων και των αποκλεισμών των γυναικών από τον αθλητισμό υψηλού επιπέδου, όπως αυτός της συμμετοχής τους στους πρώτους σύγχρονους Ολυμπιακούς αγώνες με υπέρθερμο υποστηρικτή των ανδροκεντρικών αυτών θέσεων τον Pierre Coubertin, προκάλεσαν τη αντίδραση του φεμινιστικού κινήματος και της εκπροσώπου του Alice Milliat, που πρωτοστάτησε στον αγώνα για τη διοργάνωση των πρώτων Ολυμπιακών Αγώνων Γυναικών το 1922, αλλά και των Παγκόσμιων Αγώνων Γυναικών το 1926, 1930 και 1934. Των κινήσεων αυτών, ακολούθησε η ίδρυση μιας πλειάδας γυναικείων οργανώσεων όπως ο Καναδικός Σύνδεσμος για την Προώθηση των Γυναικών και των Σπορ με στόχο τη ισότιμη πρόσβαση των γυναικών στις αθλητικές δραστηριότητες (Ο.π., 2015, σελ. 110). Αν και επίκεντρο των πρώιμων φεμινιστικών προσεγγίσεων είναι οι γυναίκες στον αθλητισμό, στις αρχές της δεκαετίας του 1970 με το πρώτο κύμα των φεμινιστικών μελετών, το ζήτημα των αποκλεισμών και του ασύμβατου της θηλυκότητας με τον αθλητισμό υψηλού επιπέδου προσεγγίζεται περισσότερο με ψυχολογικούς όρους δίνοντας έμφαση στα κίνητρα των έμφυλων συγκρουσιακών ρόλων. Οι πρώτες προσπάθειες φεμινιστικής κοινωνιολογικής ανάλυσης των σπορ έκαναν την εμφάνισή τους στο τέλος της δεκαετίας του 1970 κατά το δεύτερο φεμινιστικό κύμα, με τα μεγάλα κοινωνιολογικά

⁷ Χαρακτηριστική είναι η προσπάθεια της Παρρέν όπου μέσα από ένα άρθρο της στην εφημερίδα των κυριών, αναφέρεται στα Ήραια, προσπαθώντας να ανασύρει πολιτιστικές δράσεις, υψηλής αισθητικής και αντάξιες της γυναικείας αρετής της υψηλής κοινωνίας, που νομιμοποιούν το δικαίωμα των γυναικών για άσκηση. Παρόλα αυτά αναγνωρίζει τον αποκλεισμό τους από τους αγώνες των ανδρών, ως μια μέθοδο προστασίας των γυναικείων αξιών, της οικογένειας και της μητρότητας (Φουρναράκη, 2015, σσ. 323,329).

⁸ Η επιλεκτική χρήση και ανασηματοδότηση πολιτισμικών στοιχείων του παρελθόντος, δικαιώνει το παρόν και το επικυρώνει συμβολικά ως παραδειγματικό και κανονιστικό πρότυπο (Κόκκινος, 2004, σελ. 135).

ρεύματα του φιλελευθερισμού, του μαρξισμού και του στρουκτουραλισμού, να πυροδοτούν ένα ξεχωριστό ρεύμα φεμινιστικών μελετών του αθλητισμού, με επίκεντρο τις έμφυλες σχέσεις και το ζήτημα των αποκλεισμών και των απαγορεύσεων των γυναικών υπό το πρίσμα αυτών των θεωριών. Στο τρίτο στάδιο του φεμινισμού που χρονολογείται στα τέλη της δεκαετίας του 1980, παρατηρείται μια στροφή σε μια πιο κριτική μελέτη του φύλου σε συνάρτηση με θέματα σχέσεων εξουσίας και αναγνώρισης του αθλητισμού ως πεδίο αναπαραγωγής της ανδρικής ηγεμονίας και προβολής ενός ανδροκεντρικού αξιακού συστήματος (Ο.π., 2015, σελ. 111).

3. 2. Από το βιολογικό φύλο στο κοινωνικά κατασκευασμένο φύλο

Βασικό στοιχείο διερεύνησης αυτών των πιο σύγχρονων φεμινιστικών μελετών του αθλητισμού και αναλυτικό εργαλείο για την κατανόηση της σχέσης των γυναικών με την σωματική άσκηση, αποτελεί πλέον το φύλο και όχι αποκλειστικά η γυναίκα (Ο.π., 2015, σελ. 110). Το φύλο ως αναλυτική κατηγορία, συνυφαίνεται (όχι πάντα ικανοποιητικά) και με άλλες σύγχρονες κατηγορίες ανάλυσης της εξουσίας όπως είναι η τάξη και η φυλή. Οι σύγχρονες θεωρητικές προοπτικές αναγνωρίζουν το σώμα και το φύλο ως δομικά, ιστορικά και πολιτισμικά παράγωγα, «ρευστές» κατασκευές με ασαφή όρια, αλληλένδετες με σημασιολογικές διαστάσεις και κοινωνικές διαδικασίες (Μακρυνιώτη, 2004, σελ. 15; Patsantaras & Kamberidou, 2006, p. 4). Η λογική του κοινωνικά κατασκευασμένου σώματος, αποσταθεροποιεί τα κυρίαρχα δίπολα της καρτεσιανής αντίληψης, όπως σώμα /πνεύμα στη βάση φύση/πολιτισμός που συντηρούν και αναπαράγουν έμφυλες διαφορές και ρατσιστικές προκαταλήψεις (Μακρυνιώτη, 2004, σελ. 21). Πιο συγκεκριμένα το δίπολο φύσης/πολιτισμού χρησιμοποιήθηκε ως υπόβαθρο για τη διάκριση μεταξύ των βιολογικά και πολιτισμικά κατασκευασμένων εννοιών του φύλου. Εξαιτίας της οικουμενικής και διαχρονικής τοποθέτησης των γυναικών πλησιέστερα στη φύση⁹ και κατ' επέκταση στο χώρο του ιδιωτικού (Μπακαλάκη, 2010, σελ. 61), σε σχέση με τον άνδρα και την ταύτισή του με τον πολιτισμό (Ortner, 1994, σελ. 88), το γυναικείο φύλο λογίζεται κατώτερο του ανδρικού στη βάση μίας λανθάνουσας πολιτισμικής λογικής (Ο.π., 1994, σελ. 76). Αποτέλεσμα η ανάληψη από μέρους των γυναικών υποδεέστερων

⁹ Παρόλα αυτά, η καθαυτού ενσυνείδητη αποδοχή του βιολογικού της ρόλου καθώς και η συμβολή της τόσο στην διαπαιδαγώγηση των παιδιών όσο και στην κοινωνική συνοχή, εκλαμβάνονται ως διαμεσολαβητικές, εκπολιτιστικές λειτουργίες, γεγονός που την τοποθετεί σε μια ενδιάμεση θέση μεταξύ φύσης και πολιτισμού (Ortner, 1994, σελ. 102).

κοινωνικών ρόλων καθώς και η περιορισμένη συμμετοχή τους στους κοινωνικούς θεσμούς (Ο.π., 1994, σελ. 79). Μάλιστα, η γυναικεία υποτέλεια αναπαράγεται μέσα από τη διαδικασία της ίδιας της κοινωνικοποίησης αφού οι ρόλοι εγγράφονται στη γυναικεία συνείδηση με τρόπο που οι ίδιες να θεωρούν τη διαφορετική αντιμετώπισή τους από την κοινωνία ως φυσιολογική (Ο.π., 1994, σελ. 99). Οι πατριαρχικές αυτές αντιλήψεις που οδηγούν στη νομιμοποίηση και αναπαραγωγή της γυναικείας υποτέλειας μέσω της φυσικοποίησης του φύλου της, έχουν επίδραση σε όλες τις διαστάσεις της καθημερινής ζωής, όπως υποστηρίζει ο Παπαταξιάρχης (1997, σελ. 204), με αποτέλεσμα το γυναικείο σώμα να σεξουαλικοποιείται και να γίνεται τόπος άσκησης σεξουαλικής κακοποίησης και έμφυλης βίας.

Όμως οι σύγχρονες μελέτες εστιάζοντας στην κοινωνική συγκρότηση της προσωπικότητας, αναγνώρισαν ότι οι κατά φύλα ταυτότητες και σχέσεις δεν ανάγονται αποκλειστικά στη βιολογία (Μπακαλάκη, 2010, σελ. 52). 'Το ανήκειν σε ένα φύλο' είναι αποτέλεσμα πολύπλοκων κοινωνικών διεργασιών (Κοινωνικού Ντετερμινισμού, Κοινωνικοποίησης κλπ.) (Καμπερίδου & Πατσαντάρας, 2005, σελ. 55), με αποτέλεσμα το βιολογικό φύλο να διακρίνεται από την κοινωνικά κατασκευασμένη έννοια του φύλου, στην οποία οικοδομείται η ταυτότητα των υποκειμένων και διαμορφώνονται οι κοινωνικοί ρόλοι (Παπαταξιάρχης, 1997, 205). Κάτι τέτοιο βέβαια δεν καταργεί το βιολογικό φύλο, απλά το καθιστά ανενεργό ως κοινωνική κατηγορία, που σημαίνει τη όλο και μικρότερη σύνδεσή του με παραδοσιακές απόψεις, στάσεις και αντιλήψεις σχετικά με τους γυναικείους και ανδρικούς κώδικες σώματος και τις έμφυλες διακρίσεις που αυτοί αναπαράγουν (Patsantaras & Kamberidou, 2006, p. 369).

3.2.1. Η θεωρία της Butler περί «επιτελεστικότητα του φύλου»

Σε μια εποχή που η διεκδικητική πολιτική των ταυτοτήτων βρισκόταν στο αποκορύφωμά της, η Αμερικανίδα, φιλόσοφος Judith Butler με την προσφορά της στη φεμινιστική σκέψη, θα ανατρέψει τα μέχρι τότε δεδομένα, αναθεωρώντας θεμελιώδεις ουσιοκρατικές παραδοχές γύρω από το σώμα, τη σεξουαλικότητα και την έμφυλη διαφορά. (Μαροπούλου, 2016, σελ. 120). Το θεμελιώδες έργο της, η «Αναταραχή φύλου Ο φεμινισμός και η ανατροπή της ταυτότητας» (1990) μέσω του οποίου και κατέστη γνωστή, αποτελεί μια από τις σημαντικότερες και προκλητικότερες παρεμβάσεις στη φεμινιστική θεωρία, και ένα από τα ιδρυτικά κείμενα της Queer theory (Καραλής, 2013, σελ. 119). Έχοντας σαν ερέθισμα τη θέση της Μπωβουάρ ότι «γυναίκα δεν γεννιέσαι, αλλά

γίνεσαι», η Μπάτλερ μας προκαλεί να στοχαστούμε τα σώματα με όρους κοινωνικής υλοποίησης και αποπειράται να καταδείξει την έννοια της ‘έμφυλοποίησης’ ως μια δυναμική διαδικασία πολιτισμικών ερμηνειών και πρακτικών του σώματος. Αξιοποιώντας κριτικά τις διαπραγματεύσεις της Μπωβουάρ σχετικά με τη φαλλοκρατική οικονομία αποκλεισμού των γυναικών, επισημαίνει πως οι ίδιες οι κατεστημένες κατηγορίες φύλου εμπλέκονται σε σχέσεις εξουσίας, οι οποίες διασφαλίζουν την συμβολική ηγεμονία και συμβάλουν στην έμφυλη κατηγοριοποίηση των σωμάτων (Αθανασίου, 2009, σελ. 223). Η Butler όμως πηγαίνει ένα βήμα παραπέρα, αποδομεί την ηγεμονική αντίληψη της διάκρισης μεταξύ βιολογικού και κοινωνικού φύλου και τη μεταξύ τους σχέση αιτίας-αιτιατού. Επομένως δεν αναγνωρίζει το βιολογικό φύλο ως το φυσικό υπόστρωμα διαμόρφωσης του κοινωνικού, ούτε το κοινωνικό φύλο ως το υποτιθέμενο οικοδόμημα που εγγράφεται πάνω στις βιολογικές καταβολές. Για την Butler το κοινωνικό φύλο δεν αποτελεί φυσική συνέπεια του βιολογικού, ούτε μέσο εξωτερίκευσης και αντανάκλασής του, αλλά ένα μηχανισμό λόγου και εξουσίας που παράγει και θεμελιώνει τη διπολική οργάνωση του φύλου (Ο.π., 2009, σελ. 218). Το έμφυλο υποκείμενο από τη μεριά του προκειμένου να γίνει ορατό και βιώσιμο, ώστε να ενταχθεί στο κοινωνικό πλαίσιο, αναγκάζεται να ακολουθήσει τους κανόνες, οι οποίοι καθορίζονται και επιβάλλονται από τον ηγεμονικό αυτό λόγο. Υπό το πρίσμα αυτό, η Butler (2009, σελ. 62) διερευνά τη δυνατότητα ανατροπής των *«φυσικοποιημένων και πραγματοποιημένων ιδεών του φύλου που υποστηρίζουν την ανδρική ηγεμονία και την ετεροσεξιστική εξουσία»*. Προσπαθεί συνεπώς να αντισταθεί στη ‘κανονιστική βία’ που επιβάλλεται στις έμφυλες σχέσεις τόσο μέσω της εξουσίας όσο και μέσω του λόγου, προκαλώντας αναταραχή στην κυρίαρχη και αποδεκτή κοινωνικά έμφυλη ταυτότητα (Σακελαρίου, 2010, σελ. 3). Στην προσπάθειά της αυτή, εισήγαγε την έννοια της επιτελεστικότητας¹⁰ του φύλου σύμφωνα με την οποία το φύλο δεν παραπέμπει σε κάποια ουσία ή ακόμη σε κάποια υλικότητα καθαυτή, αλλά σε μια διαρκή και ατελή/ατελέσφορη διαδικασία υλοποίησης και επαναληπτικής επιτέλεσης, μέσα από την οποία κάποιες έμφυλες πρακτικές καθιερώνονται μέσα στο χρόνο ως κοινωνικά αναγνωρίσιμες και αποδεκτές. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η Butler *«το φύλο είναι το επαναλαμβανόμενο στιλιζάρισμα του σώματος, ένα σύνολο*

¹⁰Η Butler δανείζεται τον όρο επιτελεστικότητα (performativity) από τον J. L. Austin ο οποίος στο βιβλίο του *«Πώς να κάνουμε πράγματα με τις λέξεις»* (1962), επισημαίνει τη διάκριση μεταξύ «διαπιστωτικών» και «επιτελεστικών» εκφορών λόγου, όπου σύμφωνα με τις δεύτερες, μέσω του λόγου δεν διαπιστώνονται απλά πράγματα, αλλά γίνεται μια σειρά από γεγονότα (πράξεις) που με τη σειρά τους δεν θα περιγραφόταν φυσιολογικά αν απλά λεγόταν (Austin, 2003, σελ. 24).

επαναλαμβανόμενων πράξεων μέσα σε ένα άκρως άκαμπτο ρυθμιστικό πλαίσιο, πράξεων που παγιώνουν με το χρόνο, προσφέροντας την επίφαση μιας ουσίας, ενός φυσικού τρόπου ύπαρξης» (Κακολύρης, 2020, σελ. 134). Διατείνεται συνεπώς, πως το φύλο δεν είναι απλά μια κοινωνική κατασκευή, αλλά ότι υλοποιείται επιτελεστικά, δηλαδή, σωματοποιείται μέσα από το βίωμα της ίδιας της επιτέλεσης του (Αθανασίου, 2008, σελ. 10).

Στα προστατευόμενα όρια που το ετεροφυλοφίλικό πλέγμα σχέσεων, γνώσης και εξουσίας, επιβάλλει ή υποβάλλει συμπεριφορές, κινήσεις, επιλογές, επιθυμίες, το φύλο σημασιοδοτείται και μορφοποιείται κοινωνικά, μέσω μιας συνεχούς επιτέλεσης του, η οποία άμεσα ή έμμεσα διαρκώς επιτηρείται. Αυτά τα συστήματα συμπεριφορών που η Butler ονομάζει «πλαίσια καταληπτότητας» ή «πειθαρχικά καθεστώτα», είναι που καθορίζουν εκ των προτέρων ποιες μορφές φύλου (sex and gender) και σεξουαλικότητας είναι κοινωνικά αποδεκτό να εμφανίζονται ως συνεκτικές ή «φυσικές». Έτσι, τα άτομα των οποίων οι έμφυλες και σεξουαλικές επιτελέσεις δεν συνάδουν με την υστερικά ρυθμιζόμενη προβλεψιμότητα του λόγου και της εξουσίας αποτελούν τις παρίες του συστήματος με συχνά δυσάρεστες επιπτώσεις για τα ίδια (Κακολύρης, 2020, σελ. 132). Όμως οι τρόποι επιτέλεσης του φύλου είναι χωροχρονικά εξαρτώμενοι αφού σύμφωνα με τη Butler (2009, σελ. 36) «το φύλο δεν δηλώνει ένα ενυπόστατο όν, αλλά ένα σχετικό σημείο σύγκλισης πολιτισμικά και ιστορικά καθορισμένων συνόλων σχέσεων». Η επαναλαμβανόμενη επιτέλεση του φύλου σε διαφορετικά πλαίσια και στιγμές μπαίνει σε μια διαδικασία επανοικείωσης με τους κανόνες που ήδη έχουν θεσμοθετηθεί και επιβληθεί κοινωνικά. Αυτό δημιουργεί μια αστάθεια στην επανάληψη, η οποία νοηματοδοτείται διαφορετικά (μετάθεση νοήματος) και μπορεί να οδηγήσει σε μια πιθανή υπονόμευση ή και ανατροπή των κυρίαρχων κανόνων (Μαροπούλου, 2016, σελ. 125). Συνεπώς μέσα από τη βαθύτερη κατανόηση του τρόπου συγκρότησης της ταυτότητας και των λειτουργιών του κανόνα υπό την απειλή της περιθωριοποίησής του υποκειμένου, θα μπορούσαν να αποτραπούν σεξιστικές, ομοφοβικές και ρατσιστικές τάσεις που οι κανονιστικές φόρμες δεν θεωρούν φυσιολογικές (Butler, 2011, σσ. 59-80). Γυναίκες αθλήτριες προκειμένου να διατηρήσουν τη συμμετοχή τους στον ανδροκρατούμενο κόσμο του αθλητισμού, έρχονται αντιμέτωπες με επίμονες ανεπιθύμητες σεξιστικές συμπεριφορές, που συσχετίζονται με την τυπική φαλλοκρατική κουλτούρα, που δεν αποδέχεται ούτε εκτιμά τις γυναίκες (Rodriguez & Gill, 2011, p. 337). Μέσα όμως από την επαναλαμβανόμενη επιτέλεση του φύλου, σταδιακά αποδομείται τόσο η έννοια του

ίδιου του φύλου, όσο και αυτή της σεξουαλικότητας, επομένως και το γυναικείο σώμα θα πάψει κάποια στιγμή να εκλαμβάνεται ως «αντικείμενο» σεξουαλικής ικανοποίησης των ανδρών.

3. 3. Η θεωρία του Bourdieu για την «έξη» και το «πεδίο»

Η θεωρία του Pierre Bourdieu για την κοινωνική και πολιτιστική αναπαραγωγή είναι μια από τις πιο εξέχουσες προσπάθειες να εξηγήσει τη διαγενεακή εμμονή της κοινωνικής ανισότητας. Ο Bourdieu ανέδειξε πως οι εκάστοτε θεσμοί χρησιμεύουν στη νομιμοποίηση της υπάρχουσας κοινωνικής ιεραρχίας, μετατρέποντάς την σε μια φαινομενική ιεραρχία χαρισμάτων ή αξίας.

Οι έξεις ορίζονται ως δομημένα συστήματα διαρκών και μεταθέσιμων προδιαθέσεων, που λειτουργούν ως γενεσιουργές και οργανωτικές αρχές των πρακτικών και των αναπαραστάσεων. Οι προδιαθέσεις αυτές εγγράφονται ασυνείδητα επάνω στο σώμα και είναι περισσότερο εσωτερικές (Λελεδάκης, 2006, σελ. 436), με αποτέλεσμα να θεωρούνται καθοριστικότερες από τους κανόνες, τις νόρμες και τα γνωστικά σχήματα, στη διαδικασία συγκρότησης του κοινωνικού υποκειμένου (Ο.π., 2006, σελ. 437). Σύμφωνα με τον Bourdieu (1984, p. 170) το *habitus* δημιουργείται και αναπαράγεται ασυνείδητα, «χωρίς καμία σκόπιμη επιδίωξη συνοχή [...] χωρίς καμία συνειδητή συγκέντρωση». Αυτό επιβεβαιώνεται αν λάβουμε υπόψη και τη διαδικασία σχηματισμού της έξης, κατά την οποία οι πρώιμες εμπειρίες είναι ιδιαίτερα σημαντικές. Πιο συγκεκριμένα, η έξη δομεί την κάθε στιγμή στη βάση δομικών σχηματισμών από προηγούμενες εμπειρίες¹¹, δημιουργώντας έτσι μια αλληλουχία αναδομήσεων. Οι έξεις αν και αποτελούν ένα μοντέλο κοινωνικής κατασκευής του υποκειμένου, σύμφωνα με τον Bourdieu του παρέχουν μια περιορισμένη αυτονομία δράσης, στα όρια των εκάστοτε ιστορικών και κοινωνικών συνθηκών παραγωγής τους (Λελεδάκης, 2006, σελ. 437). Οι δράσεις επομένως των υποκειμένων διεξάγονται σε αντικειμενικά δομημένα συστήματα και συνθήκες, οι οποίες περιορίζουν την ατομική βούληση και ελευθερία (Ρωμανός, 2007, σελ. 343) Πρόκειται για ένα συγκεκριμένο τύπο δράσης που αναφέρεται κυρίως στην προσπάθεια μεγιστοποίησης της ωφέλειας, ως στρατηγική ένταξης του ατόμου στο πεδίο (Λελεδάκης, 2006, σελ. 438).

¹¹Η έμφυλη ταυτότητα για παράδειγμα είναι μέρος της έξης αν αναλογιστούμε ότι το παιδί τη συγκροτεί ταυτόχρονα με τη διαμόρφωση των αναπαραστάσεων του για τους έμφυλους ρόλους με βάση ένα σύνολο κοινωνικά προσδιορισμένων βιολογικών και κοινωνικών παραγόντων (Λελεδάκης, 2006, σελ. 436).

Τα πεδία σύμφωνα με τον Bourdieu συνιστούν δομημένους χώρους θέσεων, οι οποίες εξαρτώνται και χαρακτηρίζονται από τις εγγενείς ιδιότητες του εκάστοτε πεδίου (Τζανάκης, 2019, σημειώσεις μαθήματος). Τα διάφορα είδη κεφαλαίου (οικονομικό, πολιτιστικό, κοινωνικό, συμβολικό) ως ένα πολυδιάστατο σύστημα μεταβλητών, ορίζουν κατά κάποιον τρόπο «αντικειμενικά» την κάθε θέση (Λελεδάκης, 2006, σσ. 439-440). Οι δρώντες επομένως ανάλογα με τη σύνθεση του κεφαλαίου που διαθέτουν αντιστοιχούν στις θέσεις αυτές. Οι θέσεις των ατόμων στο πεδίο δημιουργούν παρόμοιες έξεις οι οποίες διασφαλίζουν την ομοιογένεια μιας ομάδας ή τάξης και εξασφαλίζουν τη λειτουργία και αναπαραγωγή του πεδίου, αλλά ταυτόχρονα δίνεται η δυνατότητα στα υποκείμενα για μεγιστοποίηση των διαφόρων μορφών κεφαλαίου μέσω της δράσης τους (Ο.π., 2006, σελ. 440). Σύμφωνα με τον Wacquant (2004, σελ. 226), οι αθλητές είναι ενσωματωμένοι σε ένα κοινωνικό περιβάλλον που επιβραβεύει τις επιτυχίες μέσω της χρήσης του σώματος, επομένως αντιλαμβάνονται και εκλογικεύουν το τελευταίο ως μια μορφή κεφαλαίου (σωματικό κεφάλαιο). Ο εκάστοτε αθλητικός χώρος άσκησης των αθλητών υψηλού επιπέδου γίνεται αντιληπτός ως ένας κοινωνικός μηχανισμός παραγωγής σωματικού κεφαλαίου και το σώμα ως εργαλείο καθημερινής εργασίας και μέσο αναγνωρισιμότητας και ροής εισοδήματος (Ο.π., 2004, σελ. 227). Τα πεδία αποτελούν τόπους διαρκών συγκρούσεων, συμφερόντων και ανταγωνισμών των δραστών με σκοπό την απόκτηση του μέγιστου δυνατού κεφαλαίου (Gaventa, 2003, p. 6).

Η δομή του πεδίου είναι μια εμπεδωμένη κατάσταση σχέσεων εξουσίας όπου οι διεκδικητές επιχειρούν να παραβιάσουν τους φραγμούς και οι κυρίαρχοι να διασφαλίσουν τα κεκτημένα (Τζανάκης, 2019, σημειώσεις μαθήματος). Σε κάθε περίπτωση πάντως βασικό σημείο της έξης, είναι η αναγνώριση από μέρους του υποκειμένου των ιδιαζόντων διακυβευμάτων του πεδίου για τα οποία αξίζει να παλέψει κανείς, προκειμένου να συμμετάσχει στο πεδίο και τους ανταγωνισμούς του (Bourdieu, Παναγιωτόπουλος & Στεργίου, 1991, σελ. 4). Οι νεοεισερχόμενοι στο πεδίο είναι ταγμένοι στις στρατηγικές ανατροπής, οι οποίες όμως, κάτω από την απειλή του αποκλεισμού τους, περιορίζονται σε ορισμένα όρια (Ο.π., 1991, σελ. 5). Αυτοί οι περιορισμοί ορίζονται από τον τρόπο που επιβάλλονται οι κανόνες, τα κριτήρια αξιολόγησης και ορίζονται οι διαδικασίες ένταξης και αποκλεισμού με αποτέλεσμα να διακυβέβεται όχι μόνο η κατανομή των θέσεων, αλλά και ο τρόπος κατανομής των διαφόρων ειδών κεφαλαίου. Σε κάθε πεδίο υφίσταται επομένως ένα μονοπώλιο νόμιμης βίας που διαμορφώνει σχέσεις εξουσίας (Τζανάκης, 2019, σημειώσεις μαθήματος).

Η έξη συνεπώς είναι η ενσωμάτωση του πεδίου, η ασυνείδητη αποδοχή των όρων του παιχνιδιού, μια ασυνείδητη σχέση μεταξύ δομής πεδίου και έξης (Ο.π., 2019, σημειώσεις μαθήματος). Μέσω της διαρκούς ενασχόλησης του αθλητή με το άθλημά του, σωματοποιείται ασυνείδητα όχι μόνο η τεχνική¹² αλλά και το *habitus* (έξη), ως προϋπόθεση όλων αυτών που συντελούν στην αύξηση του κεφαλαίου. Συνεπώς η επιθυμία του να αγωνίζεται κανείς, προέρχεται κυρίως από τον ασυνείδητο εναρμονισμό ανάμεσα στην έξη και το αθλητικό πεδίο που την έχει παράγει (Wacquant, 2004, σελ. 239). Όπως αντιλαμβανόμαστε, μέσα από τους λόγους που προσδιορίζουν την ταυτότητα συγκροτείται ο επαναπροσδιορισμός της αντίληψης για το τι είναι εξουσία, τη σχέση της με τη γνώση και τη σεξουαλικότητα καθώς και για τις ποικίλες μορφές της, όπως αυτές αναδύθηκαν με διαφορετικό τρόπο και μέσα από τη θεωρία του Foucault (Αβδελά, 1995, σελ. 197).

3. 4. Η θεωρία του Foucault περί εξουσίας

Ο Foucault αναγνωρίζεται ως ένας από τους σημαντικότερους σύγχρονους θεωρητικούς που έστρεψαν τις μελέτες προς το σώμα και την επίδραση των συστημάτων εξουσίας πάνω στις ανθρώπινες υπάρξεις. Ανήγαγε συνεπώς το σώμα σε τόπο συγκρότησης και παγίωσης της υποκειμενικότητας του ατόμου, αλλά και αντικείμενο διαδικασιών πειθάρχησης και κανονικοποίησης, άρα μέσο νομιμοποίησης των σύγχρονων μορφών εξουσίας¹³ (Πουρκός, 2017, σσ. 45-46). Η πολιτική τεχνολογία του σώματος σε συνάρτηση με την ανάδυση των θεσμών της πειθαρχημένης κοινωνίας, οργανώνονται υπό το πρίσμα πειθαρχικών και ρυθμιστικών κανόνων που αφορούν το σώμα και τα συνεπάγωγά του (έξεις, χειρονομίες, στάσεις, άσκηση κλπ.) και νομιμοποιούνται μέσω της ιατρικής επιστήμης (Ο.π., 2017, σελ. 47). Για το Foucault η ιατρική νοηματοδοτείται

¹² Ο Mauss (2004, σελ. 187) χρησιμοποιεί τον όρο «σωματικές πρακτικές», για να περιγράψει «τους τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι σε κάθε κοινωνία και κατά τρόπο παραδοσιακό χρησιμοποιούν το σώμα τους». Παρόλο που συνιστούν κοινωνικά δομημένες επίκτητες τεχνικές (Μακρυινιώτη, 2004, σελ. 31), βιώνονται από το δράστη ως πράξεις αυτονόητες και φυσικές που τελούνται μηχανικά προς αυτό το σκοπό (Mauss, 2004, σελ. 197).

¹³ Από την απόλυτη εξουσία του ηγεμόνα με το δικαίωμα ζωής και θανάτου επί των υπηκόων του, περνάμε στο αστικό-νεωτερικό κράτος με στην ανάδυση κυβερνητικών τεχνολογιών εξουσίας (Smart, 1998, σελ. 205), που λειτουργούν από τα κάτω, κάπως αδιόρατες, μα περισσότερο εκλεπτυσμένες και παραγωγικές και αποσκοπούν στη διαχείριση των διαδικασιών της ζωής (Πουρκός, 2017, σελ. 46).

ως ένα σύστημα γνώσης-εξουσίας¹⁴, που στοχεύει στην προαγωγή της ζωής στο πλαίσιο της νέας μορφής και κατευθύνσεων της εξουσίας του δυτικού κόσμου και αφορά τόσο το σώμα όσο και τον πληθυσμό.

Τόσο η «ανατομοπολιτική του ανθρώπινου είδους» που αφορά το «σώμα-μηχανή» την εκγύμναση και αύξηση των ικανοτήτων του με στόχο την ένταξή του σε οικονομικά συστήματα ελέγχου, όσο και η «βιοπολιτική του πληθυσμού» που αφορά το «σώμα-είδος» και τον έλεγχο των βιολογικών του διαδικασιών (πολλαπλασιασμός, γεννήσεις, θνητότητα κ.ο.κ), αποτελούν τους δύο αλληλεξαρτώμενους πυλώνες του όρου της «βιοπολιτικής». Εισάγοντας την έννοια αυτή ο Foucault ανέδειξε τον τρόπο με τον οποίο η ανθρώπινη βιολογία γίνεται αντικείμενο διακυβέρνησης στα σύγχρονα πολιτικά συστήματα (Foucault, α', 2011, σελ. 162). Αυτή η νεωτερική ρυθμιστική μορφή εξουσίας, επεμβαίνει στο νόμο, που χωρίς να τον καταργεί εντελώς, τον μετασχηματίζει σε κανόνα (Ο.π., 2011 σσ. 167- 168). Η επιτυχία αυτού του συστήματος κανονικοποίησης και πειθάρχησης, έγκειται στη αδιάλειπτη επιτήρηση των δραστηριοτήτων των υποκειμένων μέσα από μηχανισμούς άσκησης εξουσίας (Synnott, 2016, σελ. 135). Σύμφωνα με το Foucault (1979, p. 26), το σώμα γίνεται «χρήσιμη δύναμη» αν είναι παραγωγικό και υποταγμένο (Wacquant, 2004, σελ. 233). Έτσι και στον αθλητισμό υψηλού επιπέδου, αυτοί οι πειθαρχικοί μηχανισμοί αφορούν ένα ολόκληρο επιτελείο εξειδικευμένων επιστημόνων (γυμναστών, γιατρών, βιολόγων και ψυχολόγων) που σε συνεργασία με τους σημαντικούς άλλους των αθλητών (οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον), διαμορφώνουν έναν «οιονεί πανοπτικό μηχανισμό» ελέγχου και επιτήρησης (Ο.π., 2004, σελ. 235). Ουσιαστικά αποτελεί μια σύγχρονη εκδοχή του «πανοπτικού» του Bentham, όπου το σώμα συνειδητά ελέγχεται μέσω ορατών κανονισμών, διασφαλίζοντας την αυτόματη λειτουργία των εξουσιαστικών μηχανισμών (Foucault, β', 2011, σσ. 265-268)

Η επιστημονική γνώση η οποία καθίσταται πλέον μία αλήθεια για το άτομο, ενεργοποιεί στο υποκείμενο μηχανισμούς αυτό-ευθύνης και αυτοπειθαρχίας, καθοδηγώντας αυτοβούλως, τη σκέψη και τη συμπεριφορά του συνειδητά ή μη προς μια κατεύθυνση που η εξουσία ορίζει (Välikangas & Seeck, 2011, p. 820). Στην περίπτωση αυτή το υποκείμενο επιδιώκει την αυτοβελτίωσή και τελειοποίηση του μέσα από μια διαδικασία αυτοϋποβολής σε δοκιμασίες, που ορίζονται από απόλυτη αυτοκυριαρχία και αυτοέλεγχο,

¹⁴ Λειτουργούν ως αμοιβαία συν-συστατικά και υπονοούν άμεσα το ένα το άλλο: η εξουσία μέσω της γνώσης νομιμοποιεί την επιβολή των κανόνων της, με τη μορφή εξειδικευμένων μεθόδων καθυπόταξης, αλλά και η γνώση προϋποθέτει και δημιουργεί σχέσεις εξουσίας (Smart, 1998, σσ. 171-173).

μέσα από ένα τρόπο ζωής που στοχεύει στην ηθικοποίηση του (Foucault, 2013, σσ. 39-40). Ο ίδιος (2013, σελ. 19) χρησιμοποιεί τον όρο ‘τέχνη του ζην’ , με τον οποίον εννοεί *«έλλογες και θελημένες πρακτικές, που επιτρέπουν στον άνθρωπο [...] να μεταμορφώνει τον εαυτό του, να τροποποιεί την ιδιαιτερότητά του»*. Συνεπώς, ο καθημερινός σωματικός μόχθος των αθλητών συνδυάζεται με τη διαχείριση καθοριστικών σωματικών λειτουργιών (διατροφή, ανάπαυση, σεξουαλική επαφή) και τη μεθοδική και ορθολογική υποταγή των παρορμήσεων και των επιθυμιών τους, στη βάση ενός επιστημονικού λόγου που στοχεύει στη μέγιστη βελτιστοποίηση της σωματικής του απόδοσης (Wacquant, 2004, σελ. 233). Όπως αντιλαμβανόμαστε, καταπιεστικές και κακοποιητικές συμπεριφορές υπό το πρίσμα της αυτοδιαχείρισης των αθλητριών, μπορούν να ερμηνευθούν ως φυσιολογικές. Στη μελέτη για παράδειγμα των Parent et.al. (2016), οι αθλητές ηλικίας 14 ως 17 ετών ανέφεραν σεξουαλικές επαφές με προπονητές τις οποίες είχαν αντιληφθεί ως συναινετικές σε ποσοστό 1,6%. Στην παρούσα εργασία ενδιαφέρει ο τρόπος με τον οποίο οι εξουσιαστικοί μηχανισμοί στο πεδίο του αθλητισμού μπορούν να λειτουργήσουν ως εξαναγκαστικοί παράγοντες αναπαραγωγής της έμφυλης βίας και ειδικότερα της σεξουαλικής παρενόχλησης, ιδιαίτερα σε γυναίκες αθλήτριες.

4. Μ.Μ.Ε. και σεξουαλική βία στον αθλητισμό

4. 1. Μ.Μ.Ε. και έμφυλη βία

Στη σημερινή κοινωνία, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Παρέχουν στα άτομα τοπικές και παγκόσμιες ειδήσεις, πηγές και πρόσβαση σε ψυχαγωγία όπως ταινίες, τηλεόραση και βιντεοπαιχνίδια. Μπορούν επίσης να λειτουργήσουν ως μια μορφή επικοινωνίας μεταξύ ατόμων, μέσω μέσων όπως το Twitter, το Facebook και άλλες πλατφόρμες μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Συγκεκριμένα, το διαδίκτυο με τη μορφή online forums και blogs, αποτελεί ένα γρήγορο, φθηνό και διαδραστικό μέσο έγκυρης και αξιόπιστης ενημέρωσης, συμβάλλοντας όχι μόνο στην ανάπτυξη δημοσίου λόγου, αλλά και στην αναδιάταξη των θεσμικών ΜΜΕ (Σπύρος, 2017, σελ. 9). Ο καθημερινός ρόλος τέτοιων εργαλείων μπορεί να έχει αρνητικό αντίκτυπο στον τρόπο με τον οποίο τα άτομα διατυπώνουν τις αντιλήψεις για τον κόσμο και κατασκευάζουν την πραγματικότητά τους (Hu & Zhu, 2017). Όμως λόγω της ανωνυμίας που προσφέρουν, μπορεί να λειτουργήσουν αντισταθμιστικά στις συνθήκες αποξένωσης και αλλοτρίωσης της σύγχρονης κοινωνίας και να δώσουν στα υποκείμενα, τη ευκαιρία για πειραματισμό και δράση για κοινωνική αλλαγή (Ζαϊμάκης, 2009, σσ. 355-357). Υπό αυτό το πρίσμα σε σχέση με τη βία κατά των γυναικών, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην ευαισθητοποίηση, στην παροχή εκπαίδευσης και να αποτελέσουν ένα ισχυρό εργαλείο επικοινωνίας για ακτιβιστές και υποστηρικτές (Baluta, 2015).

Η δυνατότητα πρόσβασης του κοινού στην πληροφορία μέσω του διαδικτύου ανά πάσα στιγμή και οπουδήποτε (Lee, et al., 2017), άλλαξε όχι μόνο τον τρόπο που αλληλεπιδρούν οι δημοσιογράφοι, τα πρακτορεία ειδήσεων και το ευρύ κοινό, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι καταναλώνουν τις ειδήσεις. Αποτέλεσμα η πληροφορία να διαχέεται ευκολότερα και σε συνάρτηση με τη δυνατότητα των ανθρώπων να έχουν πρόσβαση σε ένα ευρύ φάσμα νέων πρακτορείων, καθιστά τον τομέα της δημοσιογραφίας πιο ανταγωνιστικό, με αποτέλεσμα οι δημοσιογράφοι να αναγκάζονται να παρέχουν εμπορεύσιμες πληροφορίες (Wozniak & McCloskey, 2010). Αυτό σημαίνει ότι οι πληροφορίες μπορεί μερικές φορές να είναι αμερόληπτες, ανακριβείς, ελλιπείς και κάποιες φορές προκαλούν αίσθηση (Sutherland et al., 2016; Wozniak & McCloskey, 2010). Τα πιο δημοφιλή άρθρα παραλείπουν συγκεκριμένα γεγονότα, τείνουν να υπερβάλλουν

χάριν εντυπωσιασμού, άλλα και παρουσιάζονται δημιουργικά προκειμένου να προκαλέσουν δραματικό αποτέλεσμα. Με αυτόν τον τρόπο οι δημοσιογράφοι έχουν τον έλεγχο της διαμόρφωσης του μηνύματος που θέλουν να επικοινωνήσουν στον αναγνώστη (Lloyd & Ramon, 2017). Υπό αυτή τη έννοια, τα Μ.Μ.Ε. επιτελούν μια επικοινωνιακή διαμεσολάβηση, χωρίς να αντανakλούν καθαρά την πραγματικότητα, αλλά η ενημέρωση που παρέχουν συγκροτεί ένα ιδιαίτερο πεδίο κοινωνικών διαπραγματεύσεων και συγκρούσεων, αυτό των αναπαραστάσεων (Γκολφινόπουλος, 2007, σελ. 54). Πιο συγκεκριμένα τόσο η πρόσληψη των κειμένων του τύπου από το κοινό τους, όσο και η διαδικασία παραγωγής τους από το εσωτερικό του, αποτελούν μια διαδικασία διαπραγμάτευσης που παράγει απόψεις ιδέες και νοήματα. Αυτό σημαίνει πως παρόλο που τα Μ.Μ.Ε. διαμορφώνουν την κοινή γνώμη, «υπόκεινται και τα ίδια σε κοινωνικές πιέσεις» (Ο.π., 2007, σελ. 57).

Οι φεμινίστριες θεωρητικοί υποστήριξαν ότι τα μέσα ενημέρωσης προβάλλουν τη βία κατά των γυναικών αποσπασματικά και τείνουν να επικεντρώνονται μόνο σε μεμονωμένα περιστατικά αντί να την παρουσιάζουν ως πιο εκτεταμένο κοινωνικό πρόβλημα (Sutherland et al., 2016; Wozniak & McCloskey, 2010). Οι Sutherland et al. (2016) εντόπισαν ότι οι ειδήσεις συχνά προσφέρουν υπερβολικά απλοϊκές, ανεπαρκείς διηγήσεις, οι οποίες δεν έχουν βάθος σε σχέση με την έκταση και τη φύση της βίας. Οι αναφορές των έντυπων ειδήσεων προσφέρουν συνήθως έναν απλό σχολιασμό του «ποιος, τι, πότε και πού» των γεγονότων. Για να πλαισιώσουν τις διηγήσεις τους, οι δημοσιογράφοι επιλέγουν συνήθως μια άποψη με βάση τις πηγές που έχουν στη διάθεσή τους, προτιμώντας αστυνομικές αναφορές ή δικαστικά έγγραφα, μαρτυρίες δραστών, δικηγόρων και μαρτύρων αντί συνεντεύξεις με συγγενείς και φίλους των θυμάτων (Wozniak & McCloskey, 2010). Αυτό είναι προβληματικό καθώς αποτυγχάνει να παράσχει στον αναγνώστη αφηγήσεις σχετικά με τη σωματική βία από την οπτική γωνία των θυμάτων (Simons & Morgan, 2018). Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, η εξάρτηση από αστυνομικές και νομικές πηγές παρέχει μια εικόνα πράξεων βίας μέσα από το πρίσμα του νόμου στον αναγνώστη, με τα περισσότερα άρθρα να περιγράφουν λεπτομερώς τη δικαστική διαδικασία του δράστη και να παραλείπουν οποιοδήποτε ιστορικό βίας από τον δράστη ή λεπτομέρειες στη σχέση με το θύμα (Ο.π., 2018).

Ένα κοινό ζήτημα με τα άρθρα ειδήσεων είναι ότι η ευθύνη του δράστη υποβαθμίζεται, γεγονός που υποδηλώνει άμεσα ή έμμεσα την υπαιτιότητα του θύματος (Lloyd & Ramon,

2017). Οι Maxwelletal. (2000) στη μελέτη τους σχετικά με την κάλυψη των μέσων ενημέρωσης και τη βία που δέχονται οι γυναίκες από τους συντρόφους τους διαπίστωσαν ότι τα περισσότερα ειδησεογραφικά άρθρα πλαισίωσαν τις πράξεις της βίας κατά των γυναικών με τέτοιο τρόπο ώστε το θύμα να απεικονίζεται ως υπεύθυνο για το περιστατικό. Ομοίως, οι Lloyd και Ramon (2017) υποστήριξαν ότι τα μέσα ενημέρωσης τείνουν να κατηγορούν τα θύματα. Η ανάλυση του λόγου σε δημοσιευμένες ιστορίες από δύο βρετανικές εφημερίδες από το 2001-2002 και το 2011-2012 διαπίστωσε ότι οι εφημερίδες παρείχαν απεικονίσεις που προωθούσαν τις αντιλήψεις των «άξιων» και «ανάξιων» γυναικών θυμάτων.

Το πρόβλημα με την προβολή πράξεων βίας με τέτοιο τρόπο είναι ότι μπορεί να επηρεάσει την αντίληψη του κοινού σχετικά με τη διάπραξη της. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι στάσεις του κοινού που κατηγορούν το θύμα συχνά κρύβουν έλλειψη συμπάθειας ή ευαισθησίας και εν μέρει απαλλάσσουν τους δράστες για τις πράξεις τους (Custers & Van den Bulck, 2013). Σύμφωνα με τους ίδιους (2013, p. 98), το κοινό είναι λιγότερο πιθανό να εμπλακεί στην κατηγορία των θυμάτων όταν οι αντιλήψεις ενός ιδανικού θύματος καθοδηγούν την κρίση τους, το οποίο είναι συνήθως μια ευάλωτη γυναίκα που είναι ανίσχυρη και άσχετη με τον δράστη. Επιπλέον, οι Custers και Van den Bulck (2013) υποστήριξαν ότι το κοινό είναι πιο πιθανό να θεωρήσει υπεύθυνο τον δράστη και λιγότερο πιθανό να κατηγορήσει το θύμα για την πράξη βίας, όταν ο δράστης στερεοτυπικά απεικονίζεται ως ένας άνθρωπος που είναι φτωχός, ψυχωτικός, αμόρφωτος ή έχει πρόσφατα μεταναστεύσει. Τέτοιες συμπεριφορές είναι ανησυχητικές καθώς ενισχύουν τους μύθους σχετικά με τη σωματική βία.

4.2 ΜΜΕ και έμφυλες διακρίσεις στον αθλητισμό

Όσο η κυρίαρχη ιδεολογία της αθλητικής επιχείρησης καθορίζεται από την εμπορευματοποίηση και τον καταναλωτισμό, τα Μ.Μ.Ε. αναπτύσσουν μια συμβιωτική σχέση με τα σπορ και τους χορηγούς, που ορίζεται ως «αθλητικό – μηντιακό» σύμπλεγμα (Σπύρος, 2017, σελ. 1). Αυτό είναι λογικό να οδηγήσει σε ιεραρχικές αξιολογήσεις διακρίσεων αναφορικά με το φύλο, μέσω της εκτεταμένης προβολής ανδρικών αγώνων ως πιο εμπορεύσιμων και την ανάδειξη των αθλητριών ως σεξουαλικά σύμβολα (Καμπερίδου, 2005, σελ. 13). Υπό αυτό το πρίσμα, η ερευνητική ενασχόληση με τα μέσα

ενημέρωσης κατά τον Betterton (1987), είναι σημαντική, διότι συμβάλλει στους τρόπους με τους οποίους αναγνωρίζουμε και κατανοούμε τις έμφυλες διακρίσεις, που αποτελούν τον προπομπό της έμφυλης βίας (Buysse & Embser- Herbert, 2004, p. 69). Έρευνες που εστιάζουν στα Μ.Μ.Ε. και στον τρόπο που αυτά αναπαριστούν τις έμφυλες διακρίσεις στο χώρο του αθλητισμού παρουσιάζουν το φύλο ως καθοριστικό παράγοντα στην διαμόρφωση της δημοτικότητας ενός αθλήματος και της φήμης του αθλητή, με τους άνδρες να κρατούν τα ηνία. Η μεικτή έρευνα του Jakubowska (2013, p. 171) αποκάλυψε ότι 90% των αθλητικών ειδήσεων στα Πολωνικά Μ.Μ.Ε. αφορούσε ανδρικά αθλητικά γεγονότα και μόνο το 10% περίπου γυναικεία και το αποδίδει στο μεγαλύτερο ενδιαφέρον των ανδρών για τον αθλητισμό αλλά και στον περιορισμένο αριθμό γυναικών δημοσιογράφων (Jakubowska, 2013, pp. 183-184). Στο ίδιο μήκος κύματος κινείται και η έρευνα των Duncan και Messner (2000) οι οποίοι αναφέρουν ότι ο γυναικείος αθλητισμός, στερείται ποσοτικής και ποιοτικής κάλυψης από τα Μ.Μ.Ε. στην Αμερική, ενώ οι γυναικείοι αγώνες¹⁵ παρουσιάζονται από τους εκφωνητές ως ψευδοσπόρ ή ψευδοαθλήματα και οι αθλήτριες προσφωνούνται με τα μικρά τους ονόματα (Καμπερίδου, 2005, σσ. 13-14). Οι Musto et al. (2017, p. 573) διαπίστωσαν μια φαινομενικά σεβαστή μεν αλλά άτονη δε μεταστροφή της κάλυψης των γυναικείων αθλημάτων το 2014, σε σχέση με τα τέλη της δεκαετίας του 1980, στην προσπάθεια τους να παρουσιάσουν πώς λειτουργεί ο σεξισμός κατά τη διάρκεια μιας μεταφεμινιστικής περιόδου. Οι τηλεοπτικές ειδήσεις και τα highlight και εδώ πλαισιώνουν τις γυναίκες με ανέμπνευστους τρόπους, κάνοντας τα αθλητικά επιτεύγματα των γυναικών να φαίνονται αδύναμα σε σύγκριση με τα ανδρικά. Στον διαφορετικό τρόπο αναπαράστασης των δύο φύλων με την υποεκπροσώπηση των γυναικών στις αθλητικές διοργανώσεις και την προβολή της θηλυκότητάς τους σε βάρος των αθλητικών τους επιτυχιών κατέληξε και η έρευνα των Buysse και Embser- Herbert, (2004, pp. 67-68), εξετάζοντας το υλικό των μέσων ενημέρωσης των αθλητικών συλλόγων. Πάντως η Καμπερίδου (2005, σσ. 13, 19) υπογραμμίζει, πως παρόλο που το γυναικείο αθλητικό σώμα παρουσιάζεται με έντονα θηλυκά στοιχεία, σταδιακά προβάλλεται ένα άφυλο σώμα αθλητών – αθλητριών που οδηγεί σε μια σταδιακή υπέρβαση του στερεότυπου της σεξουαλικά προκλητικής εικόνας της γυναίκας αθλήτριας. Μια έρευνα συνεργασίας της Αυστραλιανής Επιτροπή

¹⁵ Μόνο στους Ολυμπιακούς του 1996 φαίνεται να προβάλλεται η επίδοση και τα επιτεύγματα των αθλητριών από τα αμερικάνικα Μ.Μ.Ε., υπερβαίνοντας τα έμφυλα στερεότυπα της σεξουαλικά προκλητικής εικόνας της γυναίκας αθλήτριας (Heywood & Dworkin, 2003, p. 26)

Αθλητισμού (ASC) με το Πανεπιστήμιο της NSW και τα Media Monitors Pty Ltd, αποκάλυψε πως παρόλο που η αυστραλιανή τηλεόραση εστιάζει κυρίως στα ανδρικά αθλήματα και στον έντυπο και τηλεοπτικό σχολιασμό, οι αθλήτριες πολύ σπάνια απεικονίζονται με σεξουαλικό τρόπο και προβάλλονται περισσότερο ως ανταγωνιστικές και επιτυχημένες (Greenwood et al., 2010, pp. v,vi). Όπως γίνεται αντιληπτό σε γενικές γραμμές, τόσο οι έμφυλες διακρίσεις όσο και η ιεραρχία των φύλων στον αθλητισμό διαιωνίζονται μέσω της κάλυψης των αθλητικών γεγονότων και των εικονικών αναπαραστάσεων των αθλητών από τα Μ.Μ.Ε. με αποτέλεσμα την ενίσχυση της ανδρικής κυριαρχίας και την αναπαραγωγή των έμφυλων στερεοτύπων (Buysse & Embser- Herbert, 2004, p. 80).

4. 3. Μ.Μ.Ε. και έμφυλη βία στον αθλητισμό

Η σεξουαλική βία κατά αθλητών έχει αποκτήσει αυξανόμενο ενδιαφέρον τα τελευταία χρόνια. Εν παραλλήλω του metoo, πρωτοβουλίες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης όπως το #SportToo και το #CoachDontTouchMe και η αυξημένη γενική κάλυψη του θέματος της σεξουαλικής παρενόχλησης στον αθλητισμό από τα μέσα ενημέρωσης, κατέστησαν την έρευνα σε αυτόν τον τομέα αναγκαία (Gaedicke et al. 2021). Η μελέτη του Toffoletti (2007, p. 427) εξέτασε πως εμφανίζεται η κάλυψη φαινομένων βίας κατά των γυναικών από ποδοσφαιριστές της Αυστραλίας στις αθλητικές στήλες δύο μεγάλων αυστραλιανών εφημερίδων των Herald-Sun και The Age. Καθώς το κοινό των αθλητικών ειδήσεων είναι κυρίως άντρες, ο τρόπος με τον οποίο αναφέρεται η σεξουαλική βία από ποδοσφαιριστές παρέχει μια σημαντική διάσταση στον τρόπο με τον οποίο οι θεσμοί των μέσων ενημέρωσης επηρεάζουν τον δημόσιο λόγο και την κατανόηση του φύλου. Σύμφωνα με τον Toffoletti (2007, pp. 435-436), κάποια κοινά θέματα που αφορούσαν αφηγήσεις περιστατικών σεξουαλικής επίθεσης, εμφανίστηκαν και στις δύο εφημερίδες. Αυτές οι αναφορές βασίστηκαν σε στερεότυπα φύλου για να απεικονίσουν τις γυναικείες «ομάδες» ως παραβάτες μιας θηλυκότητας που αναμένει από τις γυναίκες να είναι (ετερο)σεξουαλικά διαθέσιμες, αλλά και παθητικές. Ταυτόχρονα, οι άντρες παίκτες παρουσιάστηκαν ως «παράξενα» άτομα και αποκλειστικά υπεύθυνοι για τις πράξεις τους. Στα άρθρα αυτά, δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στις σχέσεις εξουσίας των φύλων στην αυστραλιανή ποδοσφαιρική κουλτούρα και των αξιακών συστημάτων, που υποστηρίζουν πώς οι γυναίκες και οι άνδρες τοποθετούνται διαφορετικά στο αυστραλιανό αθλητικό

περιβάλλον. Άρθρα που γράφτηκαν από γυναίκες ρεπόρτερ, εστιάζουν στις κοινωνικές διαστάσεις και στην καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας, λειτουργώντας ανατρεπτικά στη λογική της διαιώνιση των στερεότυπων φύλων. Ωστόσο, δύο άρθρα από άνδρες δημοσιογράφους ήταν αξιοσημείωτα για την αναφορά τους στις γυναίκες προοπτικές του θέματος. Κατά την ανάλυση του περιεχομένου των ειδήσεων, είναι σημαντικό να αναγνωρίζονται οι παράγοντες που επηρεάζουν την παραγωγή νοήματος, που κυμαίνονται από τα συστήματα πεποιθήσεων των μεμονωμένων δημοσιογράφων, μέχρι τις απαιτήσεις του χώρου εργασίας, τους οργανωτικούς ρόλους και δομές του δημοσιογραφικού περιβάλλοντος και τις ιδεολογικές τους αξίες. Συνεπώς οι αντίθετες ιδεολογικές τοποθετήσεις των δύο εφημερίδων, δίνονται να επηρεάσουν το κοινό τους προς την αντίστοιχη κατεύθυνση, είτε δηλαδή προς τη διατήρηση του status quo, είτε δίνοντας ώθηση προς μια διάθεση για ανατροπή.

Τη δεκαετία 2005-2015, τα μέσα ενημέρωσης της Αυστραλίας, είχαν καλύψει περιστατικά βίας εναντίον γυναικών εκτός γηπέδου από παίκτες του National Rugby League, διευκολύνοντας το σχολιασμό σχετικά με την κουλτούρα του πρωταθλήματος ράγκμπι και την τάση των παικτών¹⁶ για βία. Από ένα σύνολο 933 δημοσιογραφικών άρθρων, οι Packard Hill και Fuller (2018, pp. 13-14), ασχολήθηκαν κριτικά με 190 ειδήσεις σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία και επικεντρώθηκαν στο χαρακτήρα των δημόσιων σχολίων που εκφράζονται από παίκτες του ράγκμπι για περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας από συμπαίκτες τους. Η έρευνα κατέδειξε πως ο ομο-κοινωνικός δεσμός ήταν διάχυτος με τους συμπαίκτες να υποστηρίζουν το θύτη, φτάνοντας στα όρια της συνενοχής. Από ένα μικρό αριθμό άρθρων, αποδείχθηκε πως η έννοια της ευθύνης υπολείπεται της κριτικής ενασχόλησης με την ενδοοικογενειακή βία, παρόλο που ο ομο-κοινωνικός δεσμός υποτίθεται πως ωθεί του συμπαίκτη να λογοδοτήσουν για τέτοιες συμπεριφορές στην ομάδα τους. Τέλος φάνηκε πως ελάχιστη προσοχή δόθηκε στην επικράτηση της ενδοοικογενειακής βίας στην αυστραλιανή κοινωνία, καθώς και στις άνισες κοινωνικές σχέσεις μεταξύ των φύλων που την ευνοούν.

¹⁶ Ένα εκτεταμένο σύνολο ερευνών υποδηλώνει ότι οι άνδρες αθλητές όλων των αγωνιστικών βαθμίδων στατιστικά έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να διαπράξουν πράξεις σεξουαλικής βίας κατά των γυναικών σε σχέση με άλλους άνδρες (Flood & Dyson, 2007; Smith & Stewart, 2003). Το ανδρικό δέσιμο που χαρακτηρίζει κάποια ομαδικά αθλήματα σε συνδυασμό με την επιθετικότητα ορισμένων αθλημάτων, κυρίως αυτών με επαφή, η υπέρμετρη γοητεία που ασκούν σε γυναίκες θαυμάστριες, όπως και ο ιδιαίτερα υποστηρικτικός και ταυτόχρονα υποτελής ρόλος των ίδιων των γυναικών/συντρόφων απέναντι στους άνδρες αθλητές, πιθανόν να διευκολύνουν βίαιες σεξιστικές συμπεριφορές και στάσεις μισογυνισμού στις ανδρικές αθλητικές υποκουλτούρες (Flood και Dyson, 2007).

Η μελέτη των Kavanagh et al. (2019, p. 552) διερεύνησε τον κοινωνικό σχολιασμό και την αλληλεπίδραση θαυμαστών πέντε κορυφαίων αθλητριών τένις κατά τη διάρκεια του Wimbledon, σε εικονικά περιβάλλοντα και συγκεκριμένα αναλύοντας τα δεδομένα από δύο δημοφιλείς πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης (Facebook και Twitter). Τα ευρήματα καταδεικνύουν απειλές σωματικής βίας, σεξουαλικά σχόλια σχετικά με τη γυναικεία φυσική εμφάνιση, επιθυμία ή και προτάσεις για σεξουαλική συνεύρεση και γενικά έκφραση σεξουαλικότητας βδελυρή, σαφής και απειλητικά βίαιη με σεξουαλικό ή μισογυνιστικό τρόπο. Όπως αντιλαμβανόμαστε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ο λόγος γίνεται μη ελεγχόμενος και στοχεύει γυναίκες υψηλού προφίλ με τρόπο που δεν υφίσταται στα παραδοσιακά αθλητικά μέσα.

Στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ, τα μέσα ενημέρωσης έχουν επικεντρώσει την προσοχή σε ποινικές υποθέσεις σεξουαλικής βίας σε αθλητικό πλαίσιο. Με αυτόν τον τρόπο, αθλητικοί ή άλλοι οργανισμοί στην Αυστρία, το Βέλγιο, την Κροατία, τη Δανία, τη Γερμανία και τις Κάτω Χώρες διατηρούν αρχεία τόσο σε περιπτώσεις όπου παρείχαν υποστήριξη στο θύμα, όσο και με περιστατικά που έχουν εμφανιστεί στα μέσα ενημέρωσης (European Commission, 2016, p. 27). Σε ορισμένες χώρες, η κάλυψη τέτοιων περιπτώσεων από τα μέσα ενημέρωσης έχει συμβάλει στην αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού σχετικά με τη βία με βάση το φύλο στον αθλητισμό (Ο.π., 2016, p. 69), αλλά και στην ανάληψη δράσης με στόχο την εξάλειψη τέτοιων φαινομένων. Για παράδειγμα, οι ισχυρισμοί για σεξουαλική επίθεση και παρενόχληση από παίκτες της λίγκας ράγκμπι και της Αυστραλιανής Ποδοσφαιρικής Λίγκας (AFL) το 2004 και το 2005 έθεσαν τη σχέση μεταξύ αθλητισμού και βίας κατά των γυναικών στη δημόσια ατζέντα, με αποτέλεσμα, τόσο η ομοσπονδία ράγκμπι όσο και της AFL, να ξεκινήσουν εκπαιδευτικά προγράμματα μεταξύ των παικτών τους (Flood & Dyson, 2007, p. 37). Ο τρόπος με τον οποίο επικοινωνήσαν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης περιπτώσεις σεξουαλικής παρενόχλησης, οδήγησε και τη Φινλανδική Αθλητική Ομοσπονδία να αναπτύξει μια διαδικασία συνεργασίας μεταξύ αθλητικών συλλόγων και ομοσπονδιών για υποθέσεις σεξουαλικής παρενόχλησης (European Commission, 2016, p. 61).

Παρόλο που έχουν γίνει πολυάριθμες μελέτες σχετικά με την απεικόνιση του γυναικείου αθλητικού σώματος και την αναπαράσταση των έμφυλων διακρίσεων στον αθλητισμό από τον τύπο, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζεται η βία που ασκείται από αθλητές προς γυναίκες εκτός αθλητισμού, δε φαίνεται να έχουν γίνει έρευνες για τον

τρόπο με τον οποίο αναπαρίσταται από τον τύπο, το θέμα της σεξουαλικής παρενόχλησης από άτομα σε θέσεις εξουσίας προς αθλητές. Συνεπώς η ανάγκη να διερευνηθεί η συνάφεια της σχέσης προπονητή-αθλητή με τη σεξουαλική βία, γίνεται ακόμη πιο επιτακτική αν ληφθεί υπόψη η συνεχής αύξηση των καταγγελιών εναντίον προπονητών που αναφέρουν τα μέσα ενημέρωσης και εκστρατείες όπως # SportToo και #CoachDontTouchMe. Παρόλα αυτά, η αυξανόμενη προσοχή του κοινού στη σεξουαλική βία στον αθλητισμό και οι απεικονίσεις των προπονητών από τα μέσα ενημέρωσης ως δράστες, έχουν περιστασιακά οδηγήσει σε απρόβλεπτες απαιτήσεις για πολιτικές απαγόρευσης, που μπορεί να προκαλέσουν ηθικό πανικό, αβεβαιότητα και φόβο αδικαιολόγητης καχυποψίας στον χώρο του αθλητισμού (Gleaves & Lang, 2017; Vertommen et al., 2016). Η παρούσα έρευνα αξιοποιεί τον πολιτικό τύπο και συγκεκριμένα τις εφημερίδες Καθημερινή, Αυγή, Νέα και Μακελειό, προκειμένου να εξετάσει τον τρόπο που αποτυπώθηκε το κίνημα #MeToo, έτσι όπως αυτό ξέσπασε το πρώτο δεκαπενθήμερο των γεγονότων, στο χώρο του ελληνικού αθλητισμού.

5. Μεθοδολογία

Το σώμα εργασίας της παρούσας μελέτης αποτελούν τέσσερις εφημερίδες που εκδίδονται σε ψηφιακή μορφή, «Η Καθημερινή», «Τα Νέα», η «Αυγή» και το «Μακελειό». Οι εφημερίδες αυτές επιλέχθηκαν λόγω της εμβέλειας που έχουν, όπως αυτή αντικατοπτρίζεται στο μεγάλο αριθμό αναγνωστών που διαθέτουν, κάτι που μπορεί να εντοπιστεί εύκολα μέσω των θεάσεων τους (views). Επιπλέον, οι συγκεκριμένες εφημερίδες επιλέχθηκαν για τον ιδιαίτερο λόγο που χρησιμοποιεί η κάθε μία. Όπως θα διαφανεί και από την ανάλυση που θα ακολουθήσει, κάθε μία από αυτές διατυπώνει διαφορετικά επιχειρήματα ανάλογα με την οπτική που επέλεξε να υιοθετήσει. Ο διαφορετικός λόγος που χρησιμοποιείται αξιολογήθηκε ως σημαντικός προκειμένου να παρουσιαστούν διαφορετικές διαστάσεις του υπό εξέτασης θέματος. Επιλέχθηκαν άρθρα που δημοσιεύθηκαν από τις 15/01/2021 μέχρι και τις 31/01/2021, με το σκεπτικό ότι στις 15/01/2022, εμφανίστηκαν τα πρώτα δημοσιεύματα ενώ ακολούθησε ένας καταγίγισμός δημοσιευμάτων, λόγω της μεγάλης έκτασης που πήρε η καταγγελία της Σοφίας Μπεκατώρου. Το πρωτογενές υλικό αντλήθηκε με τη χρησιμοποίηση λέξεων κλειδιά όπως «Σοφία Μπεκατώρου», «σεξουαλική παρενόχληση», «σεξουαλική κακοποίηση», «metoo», «αθλητισμός». Από ένα σύνολο 182 άρθρων που προέκυψε από την αναζήτηση και στις τέσσερις εφημερίδες στο προαναφερθέν διάστημα, επιλέχθηκαν τελικά 60, συγκεκριμένα 15 από κάθε εφημερίδα, ώστε ο αριθμός τους να μπορεί να είναι διαχειρίσιμος. Το γενικό σκεπτικό ήταν η επιλογή ενός άρθρου κάθε μέρα από την κάθε εφημερίδα και για 15 ημέρες. Αν κάποια μέρα δεν προέκυπτε άρθρο σε μια εφημερίδα, γινόταν επιλογή από άρθρα της προηγούμενης μέρας, με το κριτήριο να ανήκει σε διαφορετική κατηγορία από αυτές των άλλων εφημερίδων, έτσι ώστε να υπάρχει διαθέσιμο πλουσιότερο υλικό. Όταν εμφανιζόταν πάνω από ένα άρθρα την ίδια μέρα κάτι που ήταν πολύ συχνό, επιλεγόταν εκείνο που παρουσίαζε ενδιαφέρον, αναδείκνυε καλύτερα το θέμα και δεν αλληλοκαλύπτονταν από τα άρθρα των άλλων εφημερίδων την παρούσα μέρα. Αποκλείστηκαν άρθρα που επαναλάμβαναν τις ίδιες πληροφορίες, ενώ τα άρθρα που αφορούσαν "απόψεις" αφαιρέθηκαν εντελώς, χάριν οικονομίας αλλά και μη συνάφειας τους με τις άλλες κατηγορίες.

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για την επεξεργασία των δεδομένων της παρούσας έρευνας είναι αυτή της θεματικής ανάλυσης. Η θεματική ανάλυση επιτρέπει την σημασιολογική κατανόηση και επεξεργασία του περιεχομένου των άρθρων μέσα από την

ανάδυση θεμάτων που συνθέτουν το γεγονός, έτσι όπως παρουσιάζεται από κάθε εφημερίδα. Η χρήση των θεμάτων από πλευράς του εκάστοτε ομιλητή και στην συγκεκριμένη περίπτωση του συντάκτη του κάθε άρθρου, επιτρέπει την προβολή πληροφοριών αλλά παράλληλα και νοημάτων που θα μεταφερθούν στους αναγνώστες (Van Dijk, 2006, p. 68). Με αυτό τον τρόπο προβάλλεται και η ιδεολογική τοποθέτηση του συντάκτη ως υπόρρητη εγγραφή. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της χρήσης λέξεων και προτάσεων που επιλέγονται συνειδητά και τοποθετούνται με συγκεκριμένο τρόπο στην ανάπτυξη της γραπτής επικοινωνίας που ο συντάκτης επιχειρεί με τον αναγνώστη, προκειμένου να προβληθούν συγκεκριμένες ιδέες και απόψεις (Ο.π., 2006, p. 124).

Η θεματική ανάλυση συνεπώς επιτρέπει την διερεύνηση και κατανόηση του διαμεσολαβητικού και συμβολικού χαρακτήρα που μπορεί να αποκτήσει ο δημοσιογραφικός λόγος που επικοινωνιακά απευθύνεται σε ένα ευρύ κοινό. Τα μέσα μαζικής επικοινωνίας προσφέρουν μία διαμεσολαβημένη πραγματικότητα μέσω της κατασκευής της είδησης και αυτό έχει ως αποτέλεσμα και την συμπερίληψη ιδεολογικών διαστάσεων. Η ιδεολογική χρήση είναι ένα βασικό χαρακτηριστικό του λόγου που αναπτύσσεται δημοσιογραφικά προκειμένου να εξυπηρετήσει συγκεκριμένους σκοπούς ανά περίπτωση. Η εστίαση στην επικαιρότητα αποτελεί για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έναν τρόπο προκειμένου να παρουσιάσουν διαφορετικές ιδεολογικές τοποθετήσεις βάσει του τρόπου προβολής των ειδήσεων (Ψύλλα, 2010, σελ. 26).

Με την μέθοδο της θεματικής ανάλυσης, στο κείμενο που γίνεται η επεξεργασία, και στην παρούσα περίπτωση στα άρθρα, εντοπίζονται με συστηματικό τρόπο μοτίβα (θέματα) που επαναλαμβάνονται. Τα μοτίβα αυτά αποκαλύπτουν στον ερευνητή τα νοήματα που περιλαμβάνουν τα κείμενα και σχετίζονται με το υπό εξέταση θέμα (Braun & Clarke, 2012, p. 57). Η αναζήτηση των μοτίβων γίνεται με βάση το βασικό ερευνητικό ερώτημα της μελέτης. Αυτό δεν σημαίνει ότι ο ερευνητής απλώς αναζητά, με έναν «τεχνικό» τρόπο, συγκεκριμένα αποσπάσματα (Ο.π., 2012, p. 63). Κατά τη διάρκεια της αναζήτησής του, θα πρέπει να κατανοεί πλήρως το κείμενο, τα νοήματα και τις εμπειρίες που αυτό περιλαμβάνει, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν περιορίζεται στον εντοπισμό των θεμάτων μόνο, αλλά στο ότι είναι σε θέση να τα ερμηνεύει (Τσιώλης, 2016, σελ. 487). Έτσι και στην παρούσα μελέτη, αρχικώς έγινε μία προσεκτική ανάγνωση όλων των άρθρων προκειμένου να εντοπιστούν ομοιότητες. Στη συνέχεια μέσα από μια συστηματική επεξεργασία εντοπίστηκαν τα θέματα, τα οποία ταξινομήθηκαν σε

κατηγορίες προκειμένου να γίνει η ερμηνεία τους. Οι ενότητες που θα ακολουθήσουν στο επόμενο κεφάλαιο είναι τα βασικά θέματα που προέκυψαν από την εξέταση και την συστηματική επεξεργασία των άρθρων.

6. Ανάλυση

6.1 Αποτύπωση του γεγονότος

Οι δημόσιες αποκαλύψεις της αθλήτριας Σοφίας Μπεκατώρου ότι υπέστη σεξουαλική κακοποίηση το 1988 από παράγοντα της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ιστιοπλοΐας συγκλόνισαν την κοινή γνώμη στις αρχές του 2021. Παρόλο που το αδίκημα έχει παραγραφεί, κατέθεσε στις εισαγγελικές αρχές και μίλησε στα Μ.Μ.Ε. για το περιστατικό, συμπαρασύροντας και άλλες αθλήτριες να πράξουν ανάλογα αναφέροντας περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης αλλά και σεξουαλικής κακοποίησης από άτομα σε θέσεις εξουσίας, όπως προπονητές, παράγοντες του αθλητισμού, άτομα σε διοικητικές θέσεις, ακόμα και γιατρούς. Η κίνηση της Σοφίας Μπεκατώρου έγινε η αφορμή για μία σειρά καταγγελιών τόσο στο χώρο του αθλητισμού όσο και σε άλλους επαγγελματικούς τομείς, αποτελώντας την απαρχή του κινήματος #MeToo στην Ελλάδα.

6.1.1 Σχέση θύτη – θύματος, μια σχέση εγγύτητας και διαφοράς ισχύος

Με μια πρώτη ανάγνωση, η σχέση των προπονητών και γενικότερα των ατόμων της αθλητικής ηγεσίας με τους αθλητές, φαίνεται να διακατέχεται από αισθήματα εμπιστοσύνης, σεβασμού και εκτίμησης. Η ιδιαίτερη συναισθηματική σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ τους και κυρίως αυτή των αθλητών με τον προπονητή τους, αναδεικνύει τη σημαντικότητα αυτών των ανθρώπων στη ζωή τους και ιδιαίτερα στην από κοινού προσπάθεια δόμησης της αθλητικής τους καριέρας. *«Με τον προπονητή μας, [...] σχεδιάσαμε ένα πρόγραμμα με πολύωρες προπονήσεις, [...] και συμμετοχή σε μεγάλο αριθμό αγώνων, ώστε να αποκτήσουμε τις κατάλληλες εμπειρίες»* (Τα Νέα team γ', 2021) ανέφερε αθλήτρια σε συνέντευξή της. Είναι φυσικό οι αθλητές να τους αποδέχονται ως πατρικές φιγούρες, ως μέλη της οικογένειάς τους, που τους αναγνωρίζουν και τους εμπιστεύονται. Χαρακτηριστικά αθλήτρια αναφέρει *«για μένα ο Χ αντιπροσώπευε το πατρικό πρότυπο [...] ήθελε το καλό μας»* (Σπανέα, α', 2021). Επίσης ενισχυτικός παράγοντας σε αυτή τη σχέση, είναι ο χρόνος που μοιράζονται μεταξύ τους, όχι μόνο στο χώρο των γηπέδων εξαιτίας των προπονήσεων, αλλά και σε άλλες εκφάνσεις της ζωής τους (συνοδεία στα ταξίδια, συναντήσεις στο σπίτι του προπονητή, συνεστιάσεις συλλόγου κ.λ.π.). *«από πολύ μικρή ηλικία, ταξιδεύω χωρίς τους γονείς μου με παρουσία των συναθλητών μου και του προπονητή»* (Αυγή Newsroom α', 2021). Η ιδιαίτερη προσωπική

σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ τους, σε συνδυασμό με τη διείσδυση του προπονητή/αθλητικού παράγοντα στη προσωπική ζωή του αθλητή, μπορεί να δημιουργήσει μια ασάφεια στους μεταξύ τους ρόλους και στα όρια των διαπροσωπικών τους σχέσεων, να εγκλωβίσει τον αθλητή και να του δημιουργήσει σύγχυση. Αυτό συχνά υποκειμενοποιεί τα κριτήρια προσδιορισμού της μεταξύ τους σχέσης από την πλευρά του αθλητή, με αποτέλεσμα να μη γίνονται πάντα σαφώς αντιληπτές συμπεριφορές ως απρεπείς και άσεμνες. Συνεπώς, η ανάπτυξη προσωπικής και κοινωνικής εγγύτητας μεταξύ αθλητή – προπονητή/αθλητικού παράγοντα, σύμφωνα με τα παραπάνω, μπορεί να θολώσει τα όρια της μεταξύ τους σχέσης, να υπονομεύσει την εύρεση ισορροπίας μεταξύ κοινά αποδεκτής συμπεριφοράς και εγγύτητας και να οδηγήσει κάποιες φορές σε εκδηλώσεις φαινομένων σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις δε που τέτοια περιστατικά κανονικοποιούνται στο πλαίσιο της σχέσης που αναπτύσσεται ανάμεσα σε προπονητές και αθλητές με τους δεύτερους όχι μόνο να θεωρούν φυσιολογική μία τέτοια συμπεριφορά αλλά πιστεύουν πως ότι γίνεται είναι προς όφελος τους, ένα είδος «σκληρής αγάπης» δηλαδή που έχει ως στόχο την παρακίνηση τους.

Αυτή η ιδιαίτερη επιρροή που ασκούν οι προπονητές και άτομα της αθλητικής ηγεσίας στους αθλητές τους, παρόλο που λειτουργεί διαμορφωτικά στην προσωπικότητά τους και ενισχυτικά στην αθλητική τους απόδοση, δεν παύει να γίνεται αντιληπτή αμφοτέρω συνειδητά ή ασυνειδητά ως μια σχέση κυριαρχίας και υποταγής. Αυτό αναδεικνύεται σε αρκετά δημοσιογραφικά άρθρα της παρούσης έρευνας και είναι αποτέλεσμα της νόμιμης και λειτουργικής εξουσίας ατόμων σε θεσμικές θέσεις, που δικαιολογεί η κοινωνική και οικονομική καταξίωσή τους στο χώρο του αθλητισμού, αλλά και η επαγγελματική τους αναγνωρισιμότητα, ως κύριοι κάτοχοι της τεχνογνωσίας του χώρου. Εδώ έρχεται να επιβεβαιωθεί η φουκωϊκή θεωρία περί εξουσίας, όπου η γνώση βρίσκεται σε μια σχέση αλληλεπίδρασης με την εξουσία, νομιμοποιεί τη δεύτερη και την καθιστά αδιαμφισβήτητη, αναγνωρίζοντας ταυτόχρονα τον παραγωγικό της χαρακτήρα. Αυτή η εξουσιαστική σχέση σε ένα μικρο- επίπεδο (αθλητή - προπονητή/παράγοντα), λειτουργεί συχνά καταχρηστικά και οδηγεί σε φαινόμενα σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης. Ο αθλητής σε θέση μη-ισχύος εμφανίζεται με μειωμένες άμυνες, αφού η οποιαδήποτε αντίδρασή του, δύναται να έχει επιπτώσεις στην αθλητική του πορεία και εξέλιξη. Άμεσα εξαρτώμενος από τις αποφάσεις του προπονητή και της διοίκησης, μπορεί

να υποκύψει στις σεξουαλικές ορέξεις επιτήδειων σε θέσεις εξουσίας, αποσιωπώντας το γεγονός, προκειμένου να κατοχυρώσει τη θέση του στην ομάδα και να εκτοξεύσει την αθλητική του καριέρα. Σύμφωνα με τη θεωρία του Bourdieu για τα πεδία, ο αθλητής ως νεοεισερχόμενος στο αθλητικό πεδίο, προσπαθεί να ενισχύει το σωματικό του κεφάλαιο και να αναγνωρίσει και να αποδεχθεί τους κανόνες του πεδίου, προκειμένου να ενταχθεί στο αυτό, να γίνει αποδεκτός και να αποκτήσει αναγνωρισιμότητα. Αθλήτρια χαρακτηριστικά αναφέρει «θα έπρεπε σε όλους τους τομείς που επιβάλλει το άθλημα μου, να υπερέχω ξεκάθαρα. Έπρεπε να σπάσω όρια και επιδόσεις που υπήρχαν» (Τα Νέα team, γ', 2021). Σε αυτό ακριβώς το σημείο, όπου οι Brackenridge και Kirby (1997) αποκαλούν «στάδιο επικείμενου επιτεύγματος» (SIA), ο αθλητής θεωρεί ότι τα οφέλη της παραμονής στον αθλητισμό (αναγνωρισιμότητα- επιτυχία) υπερβαίνουν το κόστος (σεξουαλική-θυματοποίηση) με αποτέλεσμα να είναι περισσότερο επιρρεπής σε πρακτικές σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης από άτομα σε θέσεις εξουσίας, εφόσον διακυβεύεται η αθλητική του σταδιοδρομία.

6.1.2 Το φύλο και η ηλικία του θύτη

Εκτός από σχέση εγγύτητας και διαφοράς ισχύος, η σχέση αθλητή – προπονητή/παράγοντα όπως αυτή αποτυπώνεται μέσα από τα δημοσιογραφικά άρθρα, ορίζεται στη βάση της ετεροφυλίας, ως φυσιολογικός τρόπος σεξουαλικής συνεύρεσης. Όλες τις περιπτώσεις καταγγελιών σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης αφορούν γυναίκες αθλήτριες και άνδρες σε θέση ισχύος και μάλιστα αρκετά μεγαλύτερης ηλικίας. Οι αυστηρά διακριτοί ρόλοι ανδρικός (ενεργητικός), γυναικείος (παθητικός) κατά τη σεξουαλική συνεύρεση, διαμορφώνουν μια αρνητική στάση απέναντι στην ομοφυλοφιλία, με αποτέλεσμα να οδηγούν σε μεγαλύτερη ενοχοποίηση τους «θηλυκούς άλλους». Αυτό έχει ως συνέπεια σε κοινωνίες όπως η ελληνική όπου η ετεροφυλία προβάλλεται ως φυσιολογικός σεξουαλικός προσανατολισμός, να μην είναι εύκολα αναγνωρίσιμη, αν και πιθανός υπαρκτή, η σεξουαλική βία σε αθλητές από προπονητές του ίδιου φύλου. Αθλήτρια αναφέρει «γιατί μπορεί να συμβεί και σε αγόρι κάτι αντίστοιχο, όταν συμβαίνει κάτι τέτοιο το διαχειρίζεται με τον πιο ανώδuno τρόπο» (Τα Νέα Team, δ', 2021). Σε κάθε περίπτωση, δεν έχουμε προς το παρόν τέτοιου είδους επίσημη καταγγελία από αθλητή στην Ελλάδα.

Αναφορικά με την ηλικία του θύτη φαίνεται πως ο θύτης είναι αρκετά μεγαλύτερος από το θύμα, όπως αναφέρει χαρακτηριστικά αθλήτρια, για άτομο σε διοικητική θέση στον αθλητισμό που την παρενόχλησε σεξουαλικά *«Ηλιακή τάξη του παππού μου ο κύριος, σε αυτήν την ηλικία έτσι τους μετράς τους μεγαλύτερους ανθρώπους»*. Και σε αυτή την περίπτωση, η αθλήτρια αναφέρει πως μόλις είχε κερδίσει το πανελλήνιο/πρόκριση και παρακαλούσε τους ομοσπονδιάρχοντες να τη συμπεριλάβουν στην εθνική ομάδα (Αυγή newsroom, γ', 2021). Περιγράφεται ακριβώς η ίδια συνθήκη, παρενόχληση από άτομο σε θέση εξουσία σε αθλήτρια που βρίσκεται σε φάση ανέλιξης.

6.1.3 Η τακτική του θύτη

Η ιδιαίτερη σχέση εμπιστοσύνης που αναπτύσσεται μεταξύ αθλητή – προπονητή/αθλητικού παράγοντα, είναι μέρος μια διαδικασίας προετοιμασίας του θύματος, που εμποδίζει τους αθλητές να αναγνωρίσουν σε ένα πρώτο επίπεδο τις προθέσεις του θύτη. *«Όταν εμφανίστηκε σε κάποιες συναντήσεις ως νέος υπεύθυνος προετοιμασίας της εθνικής ομάδας ο Χ και μας αντιμετώπισε εγκάρδια με φιλικότητα και χιούμορ, αναθαρρήσαμε»* (Αυγή Newsroom, α', 2021). Τα αισθήματα αναγνώρισης και εκτίμησης που τρέφει ο αθλητής προς το πρόσωπο που βρίσκεται σε θέση εξουσίας, του δημιουργούν αίσθημα ασφάλειας και η συνένευσή τους σε χώρους εκτός αθλητικού πλαισίου, είναι συχνή και θεωρείται φυσιολογική. Σε αυτό το πλαίσιο, η οποιαδήποτε απρεπής συμπεριφορά από άτομο εμπιστοσύνης του αθλητή (προπονητής, παράγοντας, ιατρός ομάδας κ.λ.π.), μπορεί να αιφνιδιάσει το θύμα, να εξασθενήσει τις άμυνές του και να ανατρέψει τα μέχρι τότε δεδομένα του. *«Οι άνθρωποι που συνήθως προβαίνουν σε τέτοιες άρρωστες συμπεριφορές είναι αυτοί που ήδη έχουν αποκτήσει μία οικειότητα με τα θύματα και αυτά δεν έχουν καμία άμυνα απέναντί τους. Δεν το περιμένουν, δεν μπορούν να το φανταστούν. Δεν το περίμενα κι εγώ ποτέ από αυτόν»* (Τα Νέα Team, ια', 2021) Ιδιαίτερα μάλιστα στην περίπτωση όπου η σεξουαλική βία είναι το αποτέλεσμα μιας ευχάριστης συνάντησης, το θύμα δυσκολεύεται ακόμη περισσότερο να αναγνωρίσει τις κακοποιητικές συμπεριφορές, αφού δύο αντιθετικές καταστάσεις δυσχεραίνουν τις μεταξύ τους συνδέσεις στη συνείδηση του θύματος. Στην συγκεκριμένη περίπτωση το γεγονός της κακοποίησης ήταν απόρροια μιας ευχάριστης συνθήκης, κάτι που δυσκολεύει τη συνειδητοποίηση του συμβάντος. *«Γιορτάσαμε την πρόκριση με δείπνο και μετά επιστρέψαμε οι έξι μας, ανά δύο, στο ξενοδοχείο μας [...] Για μένα θα ήταν η πρώτη ολυμπιακή συμμετοχή και καθώς ήμουν η μικρότερη της ομάδας (21), η χαρά μου ήταν*

ανείπωτη» (Αυγή Newsroom, α', 2021). Ο αιφνιδιασμός του θύματος είναι μια τακτική σωματικής και ψυχολογικής ακινητοποίησης του, που συνδυάζεται με πρακτικές εφησυχασμού και καλλιέργειας φιλικού κλίματος από την πλευρά του θύτη. «*Ήμουν πολύ διστακτική και μου είπε 'έλα φοβάσαι;' [...] στην αρχή μιλούσαμε για τους αγώνες. Μετά με πλησίαζε περισσότερο.*» (Τα Νέα Team, ζ', 2021), ενώ και άλλη αθλήτρια αναφέρει την εμπειρία της: «*Με ευγένεια και ωραία λόγια και κολακεία απλωνόταν. Έπιασε το πόδι μου, ερχόταν πολύ κοντά μου, μου έλεγε να μη φοβάμαι, ότι γίνεται είναι για το καλό μου.*» (Αυγή Newsroom, γ', 2021). Κατά τη διαδικασία της προετοιμασίας του θύματος, το τελευταίο χειραγωγείται συναισθηματικά, εγκλωβίζεται σωματικά και ψυχολογικά και σε κάθε ευκαιρία ο θύτης προσπαθεί να υποβαθμίσει το γεγονός. Σε συνέντευξή της στην Καθημερινή αθλήτρια αναφέρει: «*Εκείνος πάντα ευγενικά και με χαμόγελο με ρώτησε αν τον φοβάμαι [...] με ψεύτικα γλυκόλογα έλεγε ότι δεν είναι τίποτα κάνοντας χιούμορ*» (Σπανέα α', 2021). Σε άρθρο της εφημερίδας Μακελειό η ίδια αθλήτρια εξομολογείται: «*Ηξερε όμως πώς να μου μιλήσει και πώς να με ηρεμήσει και να με κάνει να ρίξω τις άμυνες μου και όταν αυτό έγινε, τότε άρχισε να ασελγεί εις βάρος μου*» (Patriot, α', 2021). Στη συνέχεια αμετανόητος για την πράξη του, εκφοβίζει το θύμα και του υπενθυμίζει τη δυσάρεστη θέση στην οποία θα βρεθεί, αν αποφασίσει να κοινοποιήσει το γεγονός. Το δικαίωμά του να ασκεί απόλυτη εξουσία επάνω στον αθλητή, να ελέγχει τον τρόπο ζωής του και να αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες ανάδειξης και εξέλιξης του αθλητή, θεμελιώνει την καταστολή της ατομικής αυτονομίας του τελευταίου και προσυπογράφει καταχρηστικές συμπεριφορές από μέρους του ατόμου που βρίσκεται σε θέση ισχύος. Το γεγονός αυτό του δίνει το δικαίωμα, να εκβιάζει και να εκφοβίζει το θύμα του, το οποίο ανίκανο να αντιδράσει, αποσιωπά το γεγονός και το κρύβει βαθιά μέσα του «*Ο Χ ουδέποτε δήλωσε μετάνοια ή άλλαξε τον τρόπο που λειτουργούσε.*» (Σπανέα α', 2021) «*Κάποιες φορές αντιδρούσε πολύ αρνητικά απέναντί μου. Με απαξίωνε.*» (Τα Νέα Team, ζ', 2021). Η προσπάθεια υποτίμησης των δυνατοτήτων του αθλητή, οδηγεί στην αποδόμηση της προσωπικότητάς του με σκοπό την έμμεση ενοχοποίηση του θύματος, σε μια προσπάθεια όχι μόνο να υποβαθμίσει το γεγονός, αλλά να αντιστρέψει τους ρόλους μετατρέποντας το θύτη σε θύμα. Αυτή είναι η απάντηση του θύτη, στη φυσιολογική αντίδραση του θύματος να αποστασιοποιηθεί και να απομακρυνθεί από κοντά του. Η Σοφία Μπεκατώρου ανέφερε : «*του είπα να μη με ξαναπάρει ποτέ τηλέφωνο και τον απείλησα ότι εάν τολμήσει να με ξαναπλησιάσει θα τον καταγγείλω*» (Τα Νέα team, η', 2021). Την ίδια αντίδραση είχε αθλήτρια που και αυτή παρενοχλήθηκε σεξουαλικά

«Απλά, φρόντισα να μην του δώσω ποτέ ξανά την ευκαιρία να βρεθεί μόνος του μαζί μου. Ούτε στον συγκεκριμένο ούτε σε οποιονδήποτε άλλον». (Αυγή Newsroom, γ', 2021). Ο τρόπος επομένως που προσεγγίζεται ο αθλητής μέσα από τα στάδια του αιφνιδιασμού, της προετοιμασίας, της συναισθηματικής χειραγώγησης και του εκφοβισμού, δύναται να δημιουργήσει ποικίλα συναισθήματα στο θύμα, με δυσάρεστες συνέπειες στην προσωπικότητα και την αθλητική του πορεία.

6.1.4 Τα συναισθήματα των θυμάτων

Μια τέτοια μη προβλέψιμη και αιφνιδιαστική συμπεριφορά από ένα άτομο που στη συνείδηση του αθλητή εγγράφεται ως πατρική φιγούρα με αγνές προθέσεις, μπορεί να σοκάρει το θύμα και να το καταστήσει ανήμπορο να αντιδράσει, με αποτέλεσμα την αυτοενοχοποίηση του και ένα πλήθος καταστροφικών συναισθηματικών και σωματικών επιπτώσεων. Αθλήτρια η οποία είχε δεχθεί και αυτή σεξουαλική παρενόχληση από άτομο σε θέση εξουσίας αναφέρει *«Είχα πανικοβληθεί, το ένιωθα τελείως λάθος αλλά δεν ήξερα πως να αντιδράσω, το όχι είχε κολλήσει σαν λυγμός στο λαιμό μου και δεν κατάφερε να βγει»* (Τα Νέα team, α', 2021). Μετά το γεγονός της σεξουαλικής κακοποίησης, το θύμα νιώθει συναισθήματα θυμού, ντροπής και ταπείνωσης, ακριβώς λόγω των μειωμένων αντιστάσεών του και της δυσκολίας τους να υπερασπιστεί εκ των υστέρων τη θέση του. *«Ένιωθα βρώμικη, εξαντλημένη, ταπεινωμένη και ανίκανη να υπερασπιστώ τα δικαιώματά μου»* ανέφερε σε συνέντευξή της στο Μακελειό, η Σοφία Μπεκατώρου (Patriot, α', 2021).

Οι κρατούσες αντιλήψεις περί πατριαρχίας ενισχύουν τη δυσπιστία του θύματος, που σε συνδυασμό με τις παγιωμένες αμφιβολίες του αναφορικά με την αποτελεσματική αντιμετώπιση του θέματος, καθυστερεί την ανάληψη δράσης από την πλευρά του θύματος που διαρκώς αναβάλλεται, καθιστώντας το ακόμα πιο ευάλωτο στις πιέσεις της ισχύουσας ιεραρχίας. Έτσι το γεγονός περνά στο υποσυνείδητο του αθλητή, αποκρύπτεται και παραμένει εκεί ως μη γενόμενο, *«αποφάσισα να το θάψω πολύ βαθιά και να κάνω ότι δεν υπήρχε».* (Τα Νέα team, ζ', 2021). Κατά την άποψη των θυμάτων αυτό που περισσότερο βάλλεται είναι η εκτίμηση και η αγάπη προς τον εαυτό τους, με την αθλήτρια να αναφέρει *«είχα χάσει το σημαντικότερο αγαθό ως προσωπικότητα: την αγάπη προς τον εαυτό μου!»* (Σπανέα α', 2021). Την καταρρακωμένη αυτοπεποίθηση της αθλήτριας έρχεται να ισοπεδώσει, η μετέπειτα στάση του θύτη, που αμετανόητος για τις πράξεις του, ξεκινά έναν ψυχολογικό πόλεμο μέσα από προσβολές και πρακτικές απαξίωσης. Η τακτική αυτή

του θύτη περιγράφεται από την αθλήτρια ως εξής: «σε γενικές γραμμές αμφισβήτησε τις ικανότητες και τις επιδόσεις μου, σε κάθε δυνατή ευκαιρία, λέγοντας ότι οι νεότεροι αθλητές πρέπει να έχουνε πλέον ευκαιρίες και όχι αυτοί των οποίων η καριέρα τους βρίσκεται στη δύση της». (Αυγή Newsroom α', 2021). Η έλλειψη αυτοπεποίθησης, μπορεί να οδηγήσει σε μειωμένη απόδοση του αθλητή, γι' αυτό και τα θύματα συχνά ζητούν συναισθηματική στήριξη από ειδικό ψυχολόγο, με τη συμβολή του οποίου ευελπιστούν να ορθοποδήσουν. Όπως ανέφερε η ψυχολόγος της αθλήτριας «το πρώτο που πλήττεται είναι η έλλειψη αυτοσεβασμού, κι αυτό εμείς το εισπράτταμε [...] όταν έμαθα ερμηνεύσα τις αυτοκαταστροφικές συμπεριφορές» (Τα Νέα team, η', 2021).

Παρόλα αυτά, θα πρέπει να σημειώσουμε πως ο αθλητισμός και κυρίως ο πρωταθλητισμός, μπορεί να λειτουργήσει ως ενισχυτικός παράγοντας στην ενδυνάμωση της προσωπικότητας του αθλητή, στην καλλιέργεια της αγωνιστικότητάς του και του ψυχικού του σθένους και να τον βοηθήσει να ανταπεξέλθει στις οποιεσδήποτε δυσκολίες, ώστε να βγει νικητής στη ζωή γενικότερα. Η ίδια η αθλήτρια το επιβεβαιώνει λέγοντας: «Έχω σκληραγωγηθεί, έχω μάθει να υπομένω τον πόνο, τις δύσκολες καιρικές συνθήκες και την μοναξιά του πρωταθλητισμού, έχω μάθει όμως και να είμαι ανεξάρτητη, να αντιμετωπίζω τα προβλήματα που έχω με θάρρος, να στηρίζω τους συναθλητές μου και να παλεύω για τις αξίες και τα ιδανικά μου» (Αυγή Newsroom, α', 2021). Το ίδιο προσυπογράφει και η ψυχολόγος της αθλήτριας η οποία αναφέρει: «οι επιτυχίες την δυνάμωναν ακόμα περισσότερο. Και το ίδιο ο ίδιος ο αθλητισμός που την έχει δυναμώσει πολύ και την ετοίμαζε να βρει τον εαυτό της και να βρει την δική της δύναμη» (Τα Νέα team, η', 2021). Έρευνες έχουν αποδείξει πως γυναίκες που ασχολούνται με τον πρωταθλητισμό, έχουν λιγότερες πιθανότητες να αποτελέσουν θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης εκτός αθλητικού περιβάλλοντος σε σχέση με άλλες γυναίκες (Bart, 1981). Όμως εξαιτίας των κυρίαρχων εξουσιαστικών δομών στο χώρο του αθλητισμού, οι αθλητές μπορεί να αποσιωπήσουν τέτοιου είδους συμβάντα, χάριν της προσπάθειάς τους για ανέλιξη, με σοβαρό ψυχολογικό κόστος, όπως αισθήματα ενοχής, αμφισβήτησης, απαξίωσης και φόβου. Παρόλα αυτά μπορεί τελικά να βρούνε τη δύναμη να μιλήσουν, όπως στην περίπτωση της Σοφίας Μπεκατώρου, όπου ώθησε αρκετές γυναίκες να καταγγείλουν επώνυμα περιστατικά βίας και κακοποίησης εις βάρος τους, έστω και καθυστερημένα.

6.2 Ο χρόνος αποκάλυψης του γεγονότος

Το χρονικό διάστημα των 22 ετών μου μεσολάβησε ανάμεσα στο συμβάν και την καταγγελία της Σοφίας Μπεκατώρου, προβλημάτισε κάποιους, δεδομένου ότι το αδίκημα είχε πλέον παραγραφεί. Το ζήτημα του χρόνου της αποκάλυψης του γεγονότος, από την πρώτη στιγμή τονίστηκε τόσο ως ειλικρινή απορία από ορισμένους, αλλά και ως επιχείρημα εναντίον της. Το σκεπτικό ήταν πως η καταγγελία έγινε τώρα σκόπιμα, ενώ έχει πλέον ολοκληρώσει την αθλητική της καριέρα και συνεπώς δεν είναι ένα «αθώο» θύμα, όπως θέλει να παρουσιαστεί. Σε κάθε περίπτωση τόσο ο αθλητικός κόσμος, η πολιτική ηγεσία, η δημοσιογραφική κοινότητα όσο και η ίδια ερμηνεύουν με το δικό τους τρόπο τους λόγους της καθυστέρησης της καταγγελίας. Παρόλα αυτά δεν έλειψαν και κάποιες αντίθετες φωνές που την κατηγορήσαν άμεσα ή έμμεσα για μεθόδευση και σκοπιμότητα.

6.2.1 Κοινωνική αντιμετώπιση και κριτική

Το ζήτημα της χρονικής στιγμής της καταγγελίας αποτέλεσε την αφορμή για τη διατύπωση απόψεων από αθλητές αλλά και την πολιτική ηγεσία της χώρας. Συγκεκριμένα, Ολυμπιονίκης της ιστιοπλοΐας χωρίς να αναφερθεί συγκεκριμένα στην περίπτωση της Μπεκατώρου, επισήμανε κάποιους από τους σημαντικότερους παράγοντες διευκόλυνσης καταχρηστικών συμπεριφορών. Η ύπαρξη μιας ισόβιας διοίκησης στην ομοσπονδία σε συνδυασμό με ένα κλίμα εκφοβισμού από τους ιθύνοντες του χώρου, στη βάση της διακύβευσης τεράστιων οικονομικών συμφερόντων, διαμόρφωσε διαχρονικά καθεστώς τρομοκρατίας και συγκάλυψης που δεν επέτρεπε τις καταγγελίες. Ο ίδιος αναφέρει ότι η ψυχολογική βία ήταν κάτι διαδεδομένο διαχρονικά από τα μέλη του Δ.Σ. της ομοσπονδίας και δεν αφορούσε μόνο αθλητές αλλά και προπονητές και πως οποιαδήποτε καταγγελία θα έπεφτε στο κενό, καθώς δε θα μπορούσε να αποδειχθεί: *«Το γεγονός ότι δεν έχουν μιλήσει πολλοί από αυτούς ήταν γιατί δεν υπήρχε τρόπος να αποδείξουμε την ψυχολογική βία»*. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά τώρα μπορούν να μιλήσουν γιατί υπάρχουν σημαντικές κοινωνικές αλλαγές και κυρίως άνθρωποι με δεκτικές προσλαμβάνουσες. *«Ίσως τόσα χρόνια κάποιοι δεν μίλαγαν γιατί δεν υπήρχαν άνθρωποι να ακούσουν»* (Σπανέα, η', 2021). Οι κοινωνικές ανακατατάξεις, σε συνδυασμό με τις πατριαρχικές παραδοσιακές αξίες που σταδιακά αποδομούνται, οδηγούν σε μια κοινωνία περισσότερο σύγχρονη και δεκτική στην αντιμετώπιση οποιασδήποτε μορφής

βίας. Παρόλα αυτά σύμφωνα με άλλον αθλητή, κάτι τέτοιο μπορεί να μην είναι ακόμα εφικτό. «Συγκεκριμένα για τη Σοφία Μπεκατώρου, είπε πως η κοινωνία δε δείχνει το σεβασμό που αξίζει στη γυναίκα και που πρέπει να έχει» (Τα Νέα Team, ε', 2021). Το ίδιο υπογραμμίζει και νεαρή αθλήτρια που αποφάσισε να μην κινηθεί τότε νομικά απέναντι στον προπονητή που την κακοποίησε σεξουαλικά, από το φόβο του κοινωνικού της διασυρμού (Αυγή Newsroom, στ', 2021). Η ντροπή, ο φόβος του στιγματισμού και της διαπόμπευσης οδηγούν το θύμα στην αυτοπαγίδευση της ενοχής απότοκη των πατριαρχικών προκαταλήψεων και των εξουσιαστικών σεξιστικών στερεοτύπων τους. Στην έμφυλη οργάνωση της κοινωνίας και στα πατριαρχικά πρότυπα αποδίδει και άλλη αθλήτρια τους λόγους που καθυστέρησε να γνωστοποιήσει την δικής της προσωπική εμπειρία. Συγκεκριμένα αναφέρει: «Το λάθος είναι ότι δεν είχαμε την αίσθηση ότι θα μας (υπο)στηρίζουν [...] και φυσικά φοβόμασταν τον σχολιασμό και την κριτική από τους «δικαστές» γι' αυτό δεν είχαμε το θάρρος» (Τα Νέα Team, α', 2021). Το πρόβλημα όμως είναι πως η γυναικεία υποτέλεια αναπαράγεται μέσα από τη διαδικασία της ίδιας της κοινωνικοποίησης. Οι γυναίκες διαπαιδαγωγούνται με τέτοιο τρόπο, που οι ίδιες ασυνείδητα να θεωρούν τη διαφορετική αντιμετώπισή τους από την κοινωνία ως φυσιολογική. Αθλήτρια χαρακτηριστικά στην εφημερίδα Αυγή αναφέρει: «Το πιο τραγικό από όλα όμως είναι πως εμείς οι γυναίκες, στην πλειονότητά μας, έχουμε 'εκπαιδευτεί' να ανεχόμαστε τη σεξουαλική παρενόχληση ως κάτι 'φυσιολογικό', ως κάτι που δεν μπορούμε να αλλάξουμε» (Ζουμή, 2021). Επίσης το νεαρό της ηλικίας, «ήμουν μικρή, φοβισμένη και εντελώς άβγακτη», σε συνδυασμό με μια πιθανή αρνητική αντίδραση συγκεκριμένα από τον πατέρα της τη στιγμή της ομολογίας του γεγονότος, οδήγησαν αθλήτρια να το αποσιωπήσει. Χαρακτηριστικά αναφέρει: «αν έλεγα τι έγινε ο πατέρας μου θα πήγαινε και θα τον πετούσε από το μπαλκόνι αφού πρώτα τον είχε κάνει τόπι στο ξύλο». (Τα Νέα Team, α', 2021). Την αντίδραση της οικογένειας υπογραμμίζει ως ανασταλτικό παράγοντα επίσης αθλήτρια που φοβόταν ότι οι γονείς της θα τη απομάκρυναν από το άθλημα που υπεραγαπούσε. (Τα Νέα Team, δ', 2021).

Παρόλο που τέτοια περιστατικά είναι πολύ οδυνηρά και βαθιά κρυμμένα στις ψυχές των θυμάτων, από μαρτυρία αθλήτριας φαίνεται ότι οι γυναίκες αυτές παρακινήθηκαν να τα αποκαλύψουν τελικώς, παίρνοντας θάρρος η μία από την καταγγελία της άλλης. «Με αφορμή την εξιστόρησή σου Μάνια, που με αφορμή την εξιστόρηση της Σοφίας, το ξέθαψες από τη μνήμη σου, το ξέθαψα κι εγώ από τη δική μου..» (Τα Νέα Team, α', 2021). Η ίδια

αναφέρεται με σκληρά λόγια σε αυτούς που χρησιμοποιούν το ζήτημα της χρονικής στιγμής της καταγγελίας για να επιτεθούν στην αθλήτρια: *«Μετά το σοκ η βροχή του εύκολου σχολιασμού και η ευκαιρία των πολλών να κρίνουν πίσω από τα πληκτρολόγιά τους και αρκετών κομπλεξικών να νιώσουν ανώτεροι κατηγορώντας το θύμα είτε ευθέως είτε με υπονοούμενα για τον χρόνο που διάλεξε να δημοσιοποιήσει την ιστορία της»* (Ο.π., α', 2021). Βλέποντας την προσπάθεια να χρησιμοποιηθεί η χρονική στιγμή της καταγγελίας για να θεωρηθεί ως «άποπτη» η στάση της Μπεκατώρου, η αθλήτρια αποφάσισε να πει δημοσίως και τη δική της περίπτωση για να εξηγήσει γιατί περνούν τόσα χρόνια πριν κάποιος ή κάποια αποφασίσει να κάνει μία τέτοια κίνηση.

Εκτός από τις απόψεις των αθλητών, ενδιαφέρουσα είναι και η θέση των ανθρώπων της πολιτικής ηγεσίας της χώρας σχετικά με το ζήτημα του χρόνου αποκάλυψης του γεγονότος. Δύο καταξιωμένες γυναίκες, σημαίνοντα πρόσωπα του πολιτικού στερεώματος δίνοντας τη δική τους ερμηνεία, έμμεσα το προσεγγίζουν από μια περισσότερο φεμινιστική σκοπιά, τονίζοντας ταυτόχρονα τις δυσάρεστες συνέπειες που μπορεί να έχει στο ίδιο το θύμα, η κοινωνική του κατακραυγή. Η Πρόεδρος της Δημοκρατίας, υποστηρίζει πως η καθυστέρηση δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται με καχυποψία αλλά με κατανόηση και ότι μεγεθύνεται το τραύμα του θύματος που για τόσα χρόνια δεν τολμά να αποκαλύψει μία τέτοια εμπειρία: *«Όλες εκείνες που φέρουν το τραύμα τους σιωπηλά επί χρόνια, μη τολμώντας να το καταγγείλουν, επειδή ενδόμυχα γνωρίζουν ότι θα αντιμετωπιστούν στην καλύτερη περίπτωση με οίκτο ή καχυποψία και στη χειρότερη με περιφρόνηση, με χλεύη, ακόμα και με κοινωνικό στιγματισμό»* (Αυγή Newsroom, ε', 2021). Η υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού από την πλευρά της, θεωρεί τον κοινωνικό στιγματισμό των θυμάτων και η ατιμωρησία των θυτών, ως τους βασικούς ανασταλτικούς παράγοντες καταγγελίας του φαινομένου (Καθημερινή, Newsroom, β', 2021).

6.2.2 Κοινωνικοί και ψυχολογικοί παράγοντες

Όλες οι παραπάνω υποθέσεις και συμπεράσματα που διατυπώνονται από αθλητές αλλά και από τον πολιτικό χώρο επιβεβαίωσε και η ίδια η Μπεκατώρου, παρέχοντας και επιπλέον εξηγήσεις για τον λόγο που έκανε 22 χρόνια να προχωρήσει στην καταγγελία της. Το γεγονός της σεξουαλικής κακοποίησης αποτελεί μια σοβαρή τραυματική εμπειρία με ανεπανόρθωτες κυρίως ψυχολογικές επιπτώσεις για θύμα. Μπροστά στη δυσκολία να το αντιμετωπίσει, το θύμα προσπαθεί να το απωθήσει στο υποσυνείδητο, ώστε να το

καταστήσει πλέον στο συνειδητό ως μη υπαρκτό. «Γιατί το τραύμα που είχα υποστεί ήταν τόσο βαθύ και είχα απωθήσει αυτό το συμβάν τόσο βαθιά μέσα μου, που ιδιαίτερα τα πρώτα χρόνια δεν μπορούσα καν να το σκέφτομαι, γιατί δεν θα μπορούσα να λειτουργήσω καθόλου» (Αυγή Newsroom, η', 2021). Η ίδια η Μπεκατώρου αναφέρει πως είχε υποστεί ένα μεγάλο τραύμα, το οποίο προσπαθούσε να θάψει και να ξεχάσει, από φόβο πως αν μιλούσε για το περιστατικό ετεροχρονισμένα, δεν θα μπορούσε να αποδείξει την καταγγελία της. Χαρακτηριστικά αναφέρει. «Εφόσον δεν είχα αντιδράσει άμεσα εκείνη τη χρονική στιγμή, συνειδητοποίησα ότι και να έβγαينا να μιλήσω δεν θα μπορούσα να το αποδείξω» (Ο.π., η', 2021). Ακόμα και η τότε σχέση και σύζυγός πλέον της Σοφίας Μπεκατώρου, σε μια προσωπική εκμυστήρευση του συμβάντος από την ίδια, εξέφρασε πανομοιότυπους προβληματισμούς σχετικά με την ανυπαρξία μαρτύρων και τον δικαστικό πόλεμο που πιθανός η ίδια θα δεχόταν (Αυγή Newsroom, στ', 2021). Κυρίαρχα συναισθήματα ο φόβος και θυμός, αφού εξαιτίας του καθεστώτος τρομοκρατίας και σιωπής που επικρατούσε στην Ομοσπονδία, πιθανός να μην γινόταν πιστευτή. Το γεγονός ότι διακυβεύονται τεράστια οικονομικά συμφέροντα από ανθρώπους που βρίσκονται για χρόνια στις ίδιες θέσεις, δημιουργεί από μέρους τους αλαζονικές και συχνά καταχρηστικές συμπεριφορές, επομένως σύμφωνα με το Foucault, σχέσεις εξουσίας απέναντι σε αθλητές που έχουν την ανάγκη τους: «Υπήρχε μία ομερτά στην Ομοσπονδία. Ένα σύστημα που δεν άφηνε κανέναν αθλητή να φωνάζει. Δεν μπορούσαμε να εισακουστούμε. Όποτε διαμαρτυρόμασταν για το οτιδήποτε υπήρχε μία σημαντική αποσιώπηση των γεγονότων, οπότε αισθανόμουν ότι δεν θα έβρισκα το δίκιο μου» ανέφερε χαρακτηριστικά η αθλήτρια (Αυγή Newsroom, η', 2021). Ο αθλητής προϊόν του εμπορευματοποιημένου και διεθνοποιημένου αθλητικού θεάματος, αναγκάζεται να υποκύψει στους οποιουσδήποτε εκβιασμούς και πιέσεις, προκειμένου να επιτύχει τους στόχους του και την παραμονή του στο αθλητικό στερέωμα. Η ένταξη και διατήρησή του στο πεδίο του αθλητισμού σύμφωνα με τον Bourdieu, τον ωθεί σε μια προσπάθεια ενίσχυσης του οικονομικού και κοινωνικού του κεφαλαίου, αφού η καταξίωσή του και οι οικονομικές του απολαβές δεν είναι καθόλου αμελητέες, τη στιγμή μάλιστα που τα σπορ έχουν αναχθεί σε επιχειρηματική δραστηριότητα. Υπό αυτό το πρίσμα, η Σοφία Μπεκατώρου προκειμένου να παραμείνει στο άθλημα που αγαπούσε και να πετύχει τους στόχους της προτίμησε να σιωπάσει, γνωρίζοντας εκ των προτέρων πως οποιαδήποτε γνωστοποίηση του θέματος, θα είχε τεράστιες επιπτώσεις όχι μόνο στην δική της αθλητική καριέρα αλλά και των συναθλητών της. Συγκεκριμένα αναφέρει: «Η θα μίλαγα και ελευθέρωνα την ψυχή μου ή θα έπρεπε να

χάσω το όνειρό μου. Με την Αιμιλία είχαμε δουλέψει πάρα πολύ. Ένιωθα μεγάλο βάρος της ευθύνης. Δεν ήθελα αυτό να το καταστρέψει και δεν ήθελα να φύγω από τον χώρο της ιστιοπλοΐας γιατί είναι η ζωή μου» (Τα Νέα Team, ζ', 2021).

Το γεγονός μάλιστα ότι η ομάδα τους συμπεριλάμβανε και την ανδρική, αποτελούσε έναν επιπλέον αποτρεπτικό παράγοντα στο να μοιραστεί το μυστικό της. Η εφημερίδα Μακελειό επισημαίνει: «Η ομάδα μας, που συμπεριλάμβανε και την ανδρική, βρισκόταν πάντα σε ένα λεπτό σχοινί ισορροπίας και δεν υπήρχαν δυνατοί δεσμοί που θα μπορούσα να με κάνουν να μιλήσω ανοιχτά» (Patriot, α', 2021). Σε μια πατριαρχικά δομημένη ελληνική κοινωνία όπου η γυναίκα κατέχει υποδεέστερη θέση, ένα τέτοιο συμβάν, μπορεί να αντιμετωπιζόταν με καχυποψία και αυστηρότητα. Η «φυσικοποίηση» του γυναικείου σώματος και φύλου, κανονικοποιεί συντηρητικές αντιλήψεις που ενοχοποιούν το θύμα. «Και όλοι θα έλεγαν, γιατί γύρισες μαζί του πίσω; Και δεν έφυγες με τους άλλους μαζί;» ήταν σκέψεις της αθλήτριας συνάμα με φόβο πως κάποιοι πιθανόν να την αμφισβητούσαν (Αυγή Newsroom, στ', 2021). Επίσης η θέση της οικογένεια και η επαγγελματική ψυχολογική υποστήριξη, φαίνεται να παίζουν σημαντικότερο ρόλο στην προτροπή του θύματος να μιλήσει. Όπως αναφέρει η Μπεκατώρου «τότε, δεν είχαμε κάποια συνεργασία με αθλητική ψυχολόγο και φυσικά δεν θα μιλούσα ποτέ στους γονείς μου, γιατί θα με σταμάταγαν από την ιστιοπλοΐα» (Σπανέα α', 2021). Σε αυτούς τους παράγοντες έρχεται να λειτουργήσει ενισχυτικά η ενημέρωση και κατ' επέκταση η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης πάνω σε αυτό το λεπτό ζήτημα, με συνέδρια, σεμινάρια και διαδικτυακές συναντήσεις. Με αυτόν τον τρόπο όχι μόνο εξοικειώνεται η κοινωνία με ένα θέμα «ταμπού», αλλά κυρίως ενθαρρύνονται τα θύματα να το αποκαλύψουν. «Πέρασε ο καιρός και παρακολούθησα στο ίντερνετ μια συζήτηση στο Ίδρυμα Ωνάση για τον εκφοβισμό και τον σεξισμό. Αυτό με έκανε να ξαναθυμηθώ τον δικό μου βιασμό» (Αυγή Newsroom, στ', 2021) ανέφερε η Σοφία Μπεκατώρου.

Πέρα από τους λόγους που εμπόδιζαν τόσα χρόνια τη Σοφία Μπεκατώρου να καταγγείλει το περιστατικό, δύο ήταν οι καταλυτικοί παράγοντες που την οδήγησαν στο να το εκφράσει δημόσια. Πρώτον ένιωσε ασφάλεια όταν οι αθλητές άρχισαν να μιλούν, με αφορμή την περίπτωση του Νίκου Κακλαμανάκη και την αντιπαράθεση που είχε με την ομοσπονδία: «Μετά, και με αφορμή την αγωγή που έγινε στον Κακλαμανάκη, βγήκαμε όλοι οι αθλητές να μιλήσουμε και να πάμε στη δικαιοσύνη». (Τα Νέα Team, ια', 2021). Ο σημαντικότερος όμως ήταν, όταν έμαθε ότι ο άνθρωπος που κατήγγειλε, όχι μόνο δεν είχε

σταματήσει τη δράση του αλλά αυτή συνεχίζονταν (Αυγή Newsroom, στ', 2021), « Όταν άκουσα όμως από έναν πατέρα πως κάποιος από την ομοσπονδία αποπλανεί παιδιά, ένοιωσα πως είχα μεγάλη ευθύνη να μιλήσω» (Ο.π., ι', 2021). Αποτέλεσε συνεπώς σημαντικό κριτήριο για την ίδια να εκθέσει τον εαυτό της προκειμένου να προστατέψει νεαρές αθλήτριες που κινδυνεύουν να πέσουν θύματα του ίδιου θύτη. Με το βάρος της ευθύνης που έφερε, θεώρησε ότι η σιωπή της θα διευκόλυνε την συνέχιση της δράσης του και αποφάσισε με αυτόν τον τρόπο να την σταματήσει.

6.2.3 Η στάση του τύπου

Από το σύνολο των υπό εξέταση άρθρων διαφαίνεται πως αναφορικά με το ζήτημα της χρονικής καθυστέρησης της καταγγελίας της Σοφίας Μπεκατώρου, η δημοσιογραφική κοινότητα, επέλεξε να παραθέσει την αιτιολόγηση που δόθηκε τόσο από την ίδια όσο και από άλλους αθλητές που γνώριζαν το καθεστώς που επικρατούσε στον αθλητισμό αλλά και από αθλήτριες που συμμετείχαν στην υπεράσπισή της, μέσω των δικών τους καταγγελιών. Παρόλα αυτά, η δημοσιογράφος Σπυριδούλα Σπανέα στην «Καθημερινή» φαίνεται να παίρνει προσωπικά θέση, επιχειρώντας να περιγράψει την αθλητική πορεία της Σοφίας Μπεκατώρου, καθώς και τις συνθήκες που επικρατούσαν στην Ομοσπονδία, θέλοντας να ξεκαθαρίσει τους λόγους της χρονικής καθυστέρησης της καταγγελία της. Η δημοσιογράφος αναφέρει πως με σχετικό σχέδιο νόμου που ήρθε στην Βουλή το 2019, σταμάτησαν οι παράγοντες που βρίσκονταν στην ηγεσία της Ελληνικής Ιστιοπλοϊκής Ομοσπονδίας να παραμένουν εσαεί στις θέσεις τους και αυτό συνέβαλε στο να αρχίσουν οι αθλητές να εκφράζονται ελεύθερα: «Και τότε οι αθλητές απελευθερώθηκαν και άρχισαν να μιλάνε. Κατάλαβαν ότι δεν έχουν να φοβηθούν τίποτα, και κανένας δεν θα τους «κόψει» αυτό που αγαπάνε: τον αθλητισμό» (Σπανέα γ', 2021), υποστηρίζοντας έμμεσα και μια κυβερνητική πολιτική.

Η Σπανέα περιγράφει ταυτόχρονα και στις δυσκολίες που η αθλήτρια αντιμετώπισε στην προσωπική της ζωή καθώς και τις πρακτικές που ακολούθησε, προκειμένου να οδηγηθεί τελικά στην ψυχική ίαση της. Αναφέρεται στον αγώνα που έδωσε η τελευταία, με επισκέψεις στην ψυχολόγο για να μπορέσει να ορθοποδήσει, αλλά και στην σημασία που είχε για την ίδια η στήριξη της οικογένειάς της, ώστε να περιορίσει το φόβο της. Χαρακτηριστικά αναφέρει για τη Μπεκατώρου: «Αρχίζει να μιλάει [...] Και, ίσως, τώρα η θλίψη να φύγει από το βλέμμα της» (Ο.π., γ', 2021). Είναι προφανές πως η δημοσιογράφος

παίρνει σαφής θέση υπέρ της αθλήτριας και προσπαθεί να παρουσιάσει την πορεία της μέσα στο χρόνο σύμφωνα με αυτά που η ίδια έχει πει, αλλά και τον τρόπο που η δημοσιογράφος τα ερμηνεύει. Βάζει σε μία σειρά αυτά που έχει υποστηρίξει η αθλήτρια, αλλά περιγράφει και το πλαίσιο και γίνεται σαφές, ότι όχι μόνο την πιστεύει αλλά και την κατανοεί πλήρως.

6.2.4 Αμφισβήτηση του γεγονότος

Ενώ το μεγαλύτερο μέρος του κόσμου, φάνηκε να τάσσεται υπέρ της Σοφίας Μπεκατώρου, που με το θάρρος της, έστω και καθυστερημένα κατάφερε να αποκαλύψει ένα καυτό ζήτημα καλά συγκαλυμμένο, η χρονική στιγμή της αποκάλυψης του γεγονότος αποτέλεσε το μήλο της έριδος, αφού κάποιοι αδιαφόρησαν εντελώς εστιάζοντας στην ουσία του θέματος, ενώ άλλοι την κατηγορήσαν ότι εκμεταλλεύτηκε καταστάσεις για προσωπικό της όφελος. Δεν είναι λίγες οι επικρίσεις που δέχθηκε από γνωστό αθλητικογράφο, ο οποίος όμως προκάλεσε αντιδράσεις με τη στάση του, σύμφωνα με την εφημερίδα Μακελειό. Ο συγκεκριμένος αθλητικογράφος χαρακτηρίζει ανοιχτά την κίνησή της Σοφίας Μπεκατώρου να μιλήσει καθυστερημένα εντελώς λανθασμένη, θεωρώντας πως τόσο καιρό κρατούσε επτασφράγιστο το μυστικό της χάριν των αθλητικών της διακρίσεων. Συγκεκριμένα ο ίδιος αναφέρει: *«Δεν το είπε τότε γιατί η επιτυχία του μεταλλίου του Ολυμπιακού, είχε μεγαλύτερη αξία γι' αυτήν από το βιασμό της [....] Είναι λάθος μία κοπέλα που βιάστηκε και το κράτησε μυστικό για την επιτυχία του μεταλλίου. Είναι μεγάλο λάθος. Πάρα πολύ μεγάλο λάθος»* (Patriot, γ', 2021). Δεν φαίνεται να αναγνωρίζει στην τόσων χρόνων προσπάθεια απόκρυψης του γεγονότος από μέρους της, την οδύνη και τον πόνο που μπορεί να έκρυβε, αλλά αντίθετα αναφέρεται σε ένα καλά προμελετημένο σχέδιο, προκειμένου να εξυπηρετήσει προσωπικά συμφέροντα. Ο συγκεκριμένος αθλητικογράφος πηγαίνει ένα βήμα παραπέρα λέγοντας πως αποτελεί αρνητικό πρότυπο για τη νέα γενιά, ενώ συνεχίζει να επιτίθεται κατακρίνοντας τον τρόπο που η ίδια μεγάλωσε και την οικογένειά της *«Άρα έχει τη λάθος οικογένεια, τον λάθος μπαμπά γιατί φοβήθηκα λέει θα μου σταματήσουν την ιστιοπλοΐα. Δεν είναι φυσιολογικό να μην το ξέρουν οι γονείς. Να μην ξέρω εγώ, να είμαι φίλος με το παιδί μου, αν του τύχει μία αναποδιά, ό,τι αναποδιά και να 'ναι»* (Ο.π., γ', 2021). Είναι όμως λάθος να κρίνουμε συμπεριφορές και αντιδράσεις χωρίς να λάβουμε υπόψη τις εκάστοτε κοινωνικο-πολιτισμικές συνθήκες. Δεν μπορούμε με σημερινά κριτήρια να ερμηνεύσουμε την τότε αντίδραση της Σοφίας Μπεκατώρου να το αποκρύψει από τους γονείς της, σημειωτέων,

πως η ελληνική κοινωνία τότε ήταν βαθιά πατριαρχική και αρκετά συντηρητική, για να επιτρέπει τέτοιου είδους εξομολογήσεις ακόμα και εντός του ίδιου του οικογενειακού περιβάλλοντος.

Στο ίδιο μήκος κύματος κινήθηκε και πρώην Ολυμπιονίκης της ιστιοπλοΐας, όπου σύμφωνα με την εφημερίδα Μακελειό, μίλησε σε τηλεοπτική εκπομπή και αμφισβήτησε την καταγγελία της Σοφίας Μπεκατώρου για σεξουαλική κακοποίηση, χαρακτηρίζοντάς τη ως μια απλή συναινετική συνέντευση. Ανέφερε χαρακτηριστικά: *«Δεν υπάρχει βιασμός, το πήρε πίσω η Μπεκατώρου. Πού υπάρχει βία, όταν της είπε γλυκά λόγια και ενέδωσε και άνοιξε την πόρτα και μπήκε μόνη της;»* (Athina, β', 2021). Στις εκτιμήσεις του δε συνυπολογίζει ούτε τη διαφορά ηλικίας μεταξύ θύτη – θύματος, ούτε τη διαφορά ισχύος. παρόλο που ως πρώην πρωταθλητής γνωρίζει καλά πως δρουν τα κυκλώματα στις Ομοσπονδίες. Αντίθετα με τις δηλώσεις του ενοχοποιεί το θύμα, χαρακτηρίζοντας ύποπτη τη στάση της να μην αντιδράσει, σε μια προσπάθεια του να δώσει άλλοθι στο θύτη. *«Αν η Σοφία φώναζε με μια φωνή, δεν θα σταμάταγαν τα πάντα; Μπορεί να είναι και τα δύο θύματα»* (Ο.π., β', 2021). Προφανώς η προσωπική του γνωριμία με το θύτη, δεν του επιτρέπει αντικειμενικές εκτιμήσεις, αφού διακατέχετε από συναισθηματική φόρτιση, αλλά και φόβο για το μέλλον της Ομοσπονδίας. Μπορεί ενδόμυχα να αναγνωρίζει την αλήθεια, την οποία όμως δεν παραδέχεται, αφήνοντας υπόνοιες, πως η καταγγελία της Μπεκατώρου εργαλειοποιείται με σκοπό να πλήξει το κύρος και την αξιοπιστία της αθλητικής ηγεσίας της χώρας, *«Μπορεί να έχει γίνει άλλη χρήση. Φοβάμαι για τα μέλη της Ομοσπονδίας»* (Ο.π., β', 2021). Γι' αυτό άλλωστε ζητά από όλους να μην προτρέξουν να καταλήξουν σε αναπόδευκτα συμπεράσματα καταδικάζοντας το θύτη, αλλά να περιμένουν τη δικαιοσύνη να αποφανθεί γι' αυτό, όπως ταιριάζει σε μια δημοκρατική κοινωνία (Τα Νέα team, στ', 2021). Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του αθλητικού κόσμου, η Ελληνική Ιστιοπλοϊκή Ομοσπονδία τοποθετήθηκε με παρόμοιο τρόπο, αφήνοντας υπόνοιες για τον χρόνο της καταγγελίας, ουσιαστικά ενοχοποιεί και αυτή το θύμα, ενώ προσπαθεί να υποτιμήσει το περιστατικό, σε μια προσπάθεια να περιορίσει την έκταση του (Αυγή Newsroom, β', 2021). Είναι προφανής η αμυντική στάση της Ομοσπονδίας, καθώς νιώθει να κλονίζεται η βάση της μπροστά στις εξελίξεις των γεγονότων. Φαίνεται πως όχι μόνο κάτι συμβαίνει στο εσωτερικό των Ομοσπονδιών, αλλά προσπαθούν να το κρατήσουν μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας.

6.3 Η «σκοτεινή» πλευρά του αθλητισμού

Παρόλο που από τον προηγούμενο αιώνα αναγνωρίζεται ο κοινωνικός, πολιτικός και ηθοποιητικός ρόλος του αθλητισμού καθώς και η συμβολή του στη δημόσια υγεία, δεν παύουν φαινόμενα όπως η σεξουαλική παρενόχληση να αποτελούν υπαρκτά και δυστυχώς μελανά κομμάτια του, που έρχονται σε αντίθεση με τον παραδοσιακά θετικό του ρόλο. Αυτό έφερε στο προσκήνιο μια πιο «σκοτεινή» πλευρά της αθλητικής συμμετοχής, θέτοντας τον προβληματισμό περί δεσμών μεταξύ συστημικών δομών εξουσίας και οργανωμένων αγωνιστικών αθλημάτων. Στο σημείο αυτό η θεωρία του πεδίου του Bourdieu, μπορεί να μας φανεί χρήσιμη για να ερμηνεύσουμε τις διασυνδέσεις του πεδίου του αθλητισμού και του υπο-πεδίου της αθλητικής ηγεσίας με τα πεδία της κρατικής εξουσίας, της οικονομίας και των Μ.Μ.Ε. Αυτό το συστημικό πλέγμα σχέσεων αποτελεί το υπόβαθρο διαμόρφωσης συνθηκών που διευκολύνουν αντί να αναστέλλουν την κατάχρηση εξουσίας που είναι ένα από τα βασικά αίτια σεξουαλικής κακοποίησης στο χώρο του αθλητισμού.

6.3.1 Η οικονομική διάσταση των νεοτερικών σπορ

Το πεδίο του αθλητισμού λόγω των δομικών του αλληλεξαρτήσεων τόσο με το πεδίο της κοινωνίας, όσο και με αυτό της οικονομίας και του πολιτισμού, μπορεί να συμβάλλει στην ενίσχυση ταξικών και έμφυλων διαφορών καθώς και σχέσεων εξουσίας. Στις συνθήκες της ύστερης νεοτερικότητας, ο αθλητισμός εμπορευματοποιείται και επαγγελματοποιείται, συνεπώς μετατρέπεται σε ένα ευπροσάρμοστο εμπόρευμα για μεγαλοεπιχειρηματίες με σκοπό πρωτίστως το κέρδος. Οι τελευταίοι μέσα από την προσπάθεια ενίσχυσης του οικονομικού τους κεφαλαίου, που συχνά συνοδεύεται από μια αύξηση του κοινωνικού τους κεφαλαίου, σύμφωνα με τη θεωρία του Bourdieu περί πεδίου, αναγνωρίζεται και κατοχυρώνεται η θέση τους μέσα σε αυτό. Οι οικονομικές αυτές αναπτυξιακές στρατηγικές και οι επενδυτικές κινήσεις, ηγούνται ατόμων που κατέχουν καίριες θέσεις στο χώρο του αθλητισμού. Συχνά αυτοί οι άνθρωποι δεν έχουν σχέση με τον αθλητισμό, με αποτέλεσμα δύσκολα να αντιλαμβάνονται τις ανάγκες του χώρου. Αθλήτρια χαρακτηριστικά αναφέρει: «Δεν μου άρεσε που έπρεπε να χρησιμοποιούμε μεθόδους πολιτικής για να τύχουμε της υποστήριξης τους και που οι άνθρωποι με τους οποίους μιλούσαμε δεν είχαν καμία εξειδίκευση στον τομέα μας με αποτέλεσμα να μην καταλαβαίνουν ούτε τα προβλήματα ούτε τις ανάγκες μας» (Αυγή Newsroom α', 2021).

Αυτοί μπορεί να είναι μεγαλο-παράγοντες - χορηγοί οι οποίοι διαθέτουν την οικονομική τους δύναμη με αντάλλαγμα τον έλεγχο των αποφάσεων των αθλητικών αρχών ή την επιρροή τους στην τοποθέτηση συγκεκριμένων ατόμων σε ισχυρές διοικητικές θέσεις στις Ομοσπονδίες και φυσικά με το αζημίωτο. Ο Υφυπουργός Αθλητισμού έπειτα από έλεγχο που διενεργήθηκε μετά τις καταγγελίες της Μπεκατώρου, ενημέρωσε τον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Ιστιοπλοΐας ότι *«υπάρχουν σοβαρές παρατυπίες όσον αφορά την νομιμότητα των προσλήψεων συγκεκριμένων ατόμων του προσωπικού της Ομοσπονδίας για το έτος 2019 [...] σύμφωνα με την έκθεση επιθεώρησης και ελέγχου που διενεργήθηκε από την αρμόδια επιτροπή του Συμβουλίου»* (Καθημερινή Newsroom ε', 2021). Τα άτομα στις θέσεις αυτές τοποθετούνται με αδιαφανείς διαδικασίες, παραμένουν μάλιστα για πολλά χρόνια και προσπαθούν πάση θυσία να τις διατηρήσουν για ευνόητους λόγους. Η Σπανέα στην Καθημερινή (γ', 2021) αναφέρει: *«Από τις αρχές τις δεκαετίας του 1990 μέχρι και σήμερα, με ελάχιστες αλλαγές, βρίσκονται στις ίδιες θέσεις. Ποιος θα τολμούσε να τα βάλει μαζί τους; Κράτος εν κράτει»* ενώ στα Νέα Team (δ', 2021), πρώην αθλήτης και πλέον Γενικός Γραμματέας του Αθλητισμού προσυπογράφει πως *«η μακροχρόνια παραμονή σε θέσεις εξουσίας δημιουργεί αλαζονικές συμπεριφορές»*

Από την άλλη πλευρά, το κράτος επιχορηγεί τις Ομοσπονδίες με βάση το βαθμό της αγωνιστικής δραστηριότητας των σωματείων τους και τις επιτυχίες των αθλητών τους στα εκάστοτε πρωταθλήματα. Επιπλέον δίνει έκτακτες επιχορηγήσεις σε αθλητές σωματείων που αγωνίζονται με τις εθνικές ομάδες και παίρνουν μέρος σε διοργανώσεις κορυφαίου επιπέδου, όπως Πανευρωπαϊκοί Αγώνες, Παγκόσμια Πρωταθλήματα και Ολυμπιακοί αγώνες. Οι Ομοσπονδίες από την άλλη δεν διαθέτουν όλα τα επιχορηγούμενα ποσά στα σωματεία και τους αθλητές ως οφείλουν, με αποτέλεσμα να υπάρχει κόντρα μεταξύ αθλητών, σωματείων και Ομοσπονδιών. Αθλήτρια αναφέρει: *«Είχαμε πόλεμο με την Ομοσπονδία. Υπήρχαν παράγοντες οι οποίοι , μας είχαν εκφοβίσει. [...] γιατί κάθε φορά που πηγαίναμε στην Ομοσπονδία έπρεπε να διαπραγματευθούμε για πράγματα που είχαμε δικαίωμα να πάρουμε. Να πάρουμε κάποια ταξίδια να εκπροσωπήσουμε την χώρα μας, να έχουμε χρήματα για αυτές τις αποστολές και φυσικά να έχουμε και κάποια υλικά»* (Τα Νέα Team, ζ', 2021). Επιπρόσθετα η εν λόγω εφημερίδα αναφέρεται στη δήλωση της αθλήτριας για το ποσό των 10.000 ευρώ που η τελευταία κατέβαλε για πληρωμή προπονητή και δεν της επιστράφηκε ποτέ από την Ομοσπονδία παρόλο που υπήρχε ως όρος στην αρχική συμφωνία (Λαμπρόπουλος, 2021). Οι αθλητές από την πλευρά τους,

καθώς τα χρήματα από τις Ομοσπονδίες που τελικά καταλήγουν σε αυτούς είναι ελάχιστα, αναγκάζονται να υπογράφουν υπέρογκα οικονομικά συμβόλαια με χορηγούς, ενώ παράγοντες – επενδυτές κερδοσκοπούν, μέσω της παραχώρησης των τηλεοπτικών δικαιωμάτων αποκλειστικής προβολής σημαντικών αθλητικών γεγονότων. Οι εταιρείες από την άλλη αυξάνουν τα κέρδη τους μέσω της διαφήμισης του αθλητικού προϊόντος από τα Μ.Μ.Ε. και των εμπλεκόμενων χορηγών με αυτό. Ο παράγοντας- επενδυτής, όχι μόνο στοχεύει στο κέρδος, αλλά κάποιες φορές εργαλειοποιεί τον αθλητισμό, προκειμένου να νομιμοποιήσει οικονομικά κεφάλαια που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες. Ο αθλητισμός συνεπώς λειτουργεί ως ένας μηχανισμός βιοεξουσίας που μετατρέπει τους αθλητές σε ένα παραγωγικό εργαλείο εξυπηρέτησης οικονομικών συμφερόντων, τόσο σε προσωπικό όσο και επιχειρηματικό επίπεδο. Οι αθλητές συνιστούν επομένως το αποτέλεσμα ενός βιομηχανοποιημένου προϊόντος της τεχνολογίας, απόλυτα ελέγξιμο και διαχειρίσιμο. Πρόεδρος αθλητικού Ομίλου αναφέρει πως «δεν υπάρχει χειρότερο έγκλημα στον αθλητισμό από την εκμετάλλευση της ισχύος σου ως “παράγων” όταν γνωρίζεις καλά ότι έχεις να κάνεις με ψυχές οι οποίες έχουν θέσει στόχους, επί των οποίων εσύ ο “ισχυρός” προσπαθείς να χτίσεις το βρόμικο σχέδιό σου». (Σπανέα, β΄, 2021)

Παρόλα αυτά από τις δηλώσεις του Προέδρου αντιλαμβανόμαστε πως υπάρχουν άνθρωποι που πραγματικά ενδιαφέρονται για τον αθλητή και τις ανάγκες του. Αθλήτρια χαρακτηριστικά αναφέρει: «Ευτυχώς για οχτώ χρόνια είχαμε στο πλευρό μας δύο ανθρώπους που πάλευαν για το δίκιο μας τους προέδρους των ομίλων μας» (Αυγή Newsroom, α΄, 21). Οι διοικήσεις των συλλόγων προσπαθούν να εφεύρουν τους καλύτερους δυνατούς τρόπους μεγιστοποίησης της ζήτησης του αθλητικού τους προϊόντος, στοχεύουν συνεπώς στη βελτιστοποίηση της απόδοσης των αθλητών τους, την αναβάθμιση των αθλητικών τους εγκαταστάσεων και στην εξεύρεση οικονομικών πόρων για να είναι παραγωγικές και να αντέχουν τον ανταγωνισμό. Στην προσπάθειά τους για το τελευταίο, μπορεί και αυτές να αποταθούν σε παράγοντες – χορηγούς, άρα να παρασυρθούν στην παρανομία και το εύκολο κέρδος.

6.3.2 Η πολιτική διάσταση των νεοτερικών σπορ

Στις οικονομικές αυτές σκοπιμότητες που εξυπηρετεί ο βιομηχανοποιημένος αθλητισμός εμπλέκεται και το κράτος, που αναπτύσσει πελατειακές σχέσεις με ψηφοφόρους φιλάθλους/οπαδούς, χρησιμοποιώντας εγκεκριμένα άτομα σε θέσεις κλειδιά, τα οποία

τυγχάνει να πολιτεύονται. Ο άνθρωπος που κατηγορήθηκε από τη Σοφία Μπεκατώρου για σεξουαλική κακοποίηση, είναι στέλεχος γνωστού κόμματος και πρόεδρος αθλητικού συλλόγου. (Η Αυγή Newsroom, β', 2021). Σε άρθρο της εφημερίδας Μακελειό αναφέρεται, πως πρόκειται για στενό πολιτικό φίλο και βασικό κομματάρχη, νυν υπουργού Εσωτερικών σε περιοχή της Αττικής. Επιπλέον ενδιαφέρον έχει και η "συγγενική" σχέση του με τον χώρο των media, αφού είναι κουνιάδος γνωστής παρουσιάστριας και δημοσιογράφου, ενώ και ο αδελφός του, πολιτεύεται στον χώρο της Αυτοδιοίκησης (Redbull, γ', 2021). Εδώ διαφαίνεται η άμεση σύνδεση του πεδίου του αθλητισμού με αυτόν της πολιτικής σε μια από κοινού προσπάθεια εξυπηρέτησης συμφερόντων. Σύμφωνα με το Μακελειό η σύνδεση ενός πολιτικού προσώπου με το σκάνδαλο της σεξουαλικής κακοποίησης στον αθλητισμό, είναι φυσικό να έχει αντίκτυπο στον πολιτικό χώρο που ανήκει, πόσο μάλλον αν αυτός αφορά το κυβερνών κόμμα. Χαρακτηριστικά αναφέρει: *«είναι μια φωτιά που άναψε και γυρίζει πάνω τους και άντε τώρα να την μαζέψεις. Το Μαζίμου δεν θα πρέπει απλώς να καταδικάσει το γεγονός και να διαγράψει όπως έκανε ήδη, το κόμμα τον καταγγελλόμενο [...] Το κεφάλι στο πιάτο για όλους. Αν μπορεί. Αν τον αφήνουν. Σε θέματα ηθικής, ο δρόμος είναι χωρίς επιστροφή»*, (Makelaris, 2021), ιδιαίτερα μάλλον όταν διακυβεύονται οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα.

Επιπλέον το κράτος επιχορηγεί τις ομοσπονδίες και δείχνει απαράμιλλο ζήλο για την επίτευξη αθλητικών επιτυχιών σε διεθνείς διοργανώσεις, μια και οι τελευταίες αποτελούν ένδειξη εθνικής υπεροχής. Δεν θα πρέπει να μας διαφεύγει το γεγονός ότι οι ομοσπονδίες βρίσκονται υπό την εποπτεία της Γ.Γ.Α της οποίας όμως υπεύθυνος για την είσπραξη των νομοθετημένων χρηματικών της κεφαλαίων, είναι ο Ο.Π.Α.Π. Είναι φυσικό, εξαιτίας των διαπλεκόμενων συμφερόντων κράτους – Ομοσπονδιών, τα μέλη της εν λόγω Ομοσπονδίας να προσπαθούν να απαξιώσουν το γεγονός της καταγγελίας προκειμένου να διατηρήσουν τα κεκτημένα τους. Εφημερίδα της αντιπολίτευσης σχολιάζει: *«Έτσι πολλοί εκτιμούν ότι μόνο τυχαία δεν είναι η απαράδεκτη ανακοίνωση που εξέδωσε η Ομοσπονδία, η οποία χαρακτηρίζει τον βιασμό ως «δυσάρεστο περιστατικό [...] Στην ανακοίνωση είναι περισσότερο από εμφανής η προσπάθεια της ΕΙΟ να κατηγορήσει το θύμα [...] επί της ουσίας της επιτίθεται αναφέροντας ότι δεν πρέπει να πλανάται οποιαδήποτε σκιά για οποιονδήποτε»* (Αυγή Newsroom, β', 2021). Πάντως βουλευτής συμπληρώνει πως *«Αυτοί*

οι άνθρωποι είναι υπόλογοι διότι διαχειρίζονται χρήματα του ελληνικού Δημοσίου» (Σπανέα, ζ', 2021).

Όπως αντιλαμβανόμαστε τα πάντα είναι συνάρτηση ενός συστημικού πλέγματος (αθλητισμός, πολιτική, οικονομία και Μ.Μ.Ε.), όπου ο παράγοντας χρήμα, προσδιορίζει τους όρους του σύγχρονου αθλητικού θεάματος. Συνεπώς, το ίδιο το δομικό σύστημα του αθλητισμού λειτουργεί ως ένας μηχανισμός βιοεξουσίας, που πειθαναγκάζει τον αθλητή να υποκύψει στις όποιου τύπου ψυχολογικούς και όχι μόνο εκβιασμούς. προκειμένου να λειτουργήσει ως γρανάξι μιας επιχειρηματικής μηχανής με αντάλλαγμα οικονομικές απολαβές και αναγνωρισιμότητα για τον ίδιο. Όπως αναφέρει η εφημερίδα Αυγή (Newsroom, δ', 2021) «το ζήτημα αυτό προφανώς είναι εξαιρετικά δύσκολο να επιλυθεί, καθώς στηρίζει την ύπαρξή του σε στερεότυπα δεκαετιών, καλλιεργημένα από τις δυνάμεις του οικονομικού και κοινωνικού κατεστημένου, σε έκταση μάλιστα που καταλήγουν τα ίδια τα θύματα να θεωρούν αυτές τις εγκληματικές πράξεις «κανονικότητα». Εδώ επιβεβαιώνεται για άλλη μια φορά η φουκωϊκή θεωρία περί βιοπολιτικής σε ένα μέσο και μάκρο επίπεδο (αθλητή- αθλητικοί θεσμοί- κρατική εξουσία, Μ.Μ.Ε.), όπου οι παραδοσιακά χωροχρονικά και υλικό-τεχνολογικά δομημένες μεταξύ τους σχέσεις, αποδομούνται και σταδιακά δομείται ένα νέο μοντέλο κοινωνικής διάθρωσης, που δυστυχώς στηρίζεται στη διαπλοκή και την κερδοσκοπία.

6.3.3 Ο επαγγελματικός αθλητισμός χώρος διαπλοκής και συνωμοσίας

Η συνεχώς κλιμακούμενη διεθνοποίηση, εμπορευματοποίηση και επαγγελματοποίηση του αθλητισμού τον συνέδεσε με φαινόμενα κοινωνικής παραβατικότητας, αφού οι διαπλεκόμενοι με αθλητικό θέαμα, ορμώμενοι από την ανάγκη τους για υπέρμετρο κέρδος συχνά δραστηριοποιούνται σε ένα περιβάλλον που ενισχύει τη διαφθορά. Ο αθλητισμός συνεπώς αναγάγετε σε ένα υπερπροϊόν που εργαλειοποιείται μέσω άνομων πρακτικών προς όφελος κάποιων «επιτήδειων», κάτω από την ελλειμματική εποπτεία του κράτους και κάποιες φορές τη σύννομη συγκατάθεση της δικαστικής εξουσίας, όταν και αν οι υποθέσεις καταλήξουν εκεί. Στην εφημερίδα Μακελειό, σύμφωνα με τα λεγόμενα των γονέων ανήλικης αθλήτριας που προσέφυγαν στην αστυνομία για να καταγγείλουν το περιστατικό της σεξουαλικής της κακοποίησης, «ο διοικητής φέρεται να τους συνέστησε να μη μπουν στον «κυκεώνα» των μηνύσεων για να μην υποστεί εκ νέου ψυχική οδύνη η νεαρή κοπέλα. Το αποτέλεσμα ήταν πάντως ο κατηγορούμενος να απολυθεί από το Όμιλο και

έκτοτε να εξαφανιστεί». (Redbull, β', 2021). Αθλητικοί σύλλογοι, ομοσπονδίες, μέλη της FIFA και της ΔΟΕ ενώ φαινομενικά αντιμάχονται υπέρ των ηθικών αξιών που πρεσβεύει το αθλητικό ιδεώδες, επί της ουσίας κερδοσκοπούν, πίσω από ένα πέπλο συγκάλυψης πολιτικών και οικονομικών σκοπιμοτήτων. Ολυμπιονίκης Ιστιοπλοΐας που είχε προβεί σε καταγγελίες σε βάρος της Ομοσπονδίας του κάνοντας λόγο για "ομερτά" είχε πει μεταξύ άλλων: *«Πόσο αντιπροσωπευτικές των αθλητών είναι οι σημερινές διοικήσεις των ομοσπονδιών; Ενέχονται μήπως σε κατάχρηση εξουσίας με αθέμιτες και παράνομες πρακτικές ενάντια στο δημόσιο συμφέρον διαχρονικά; Δεν υπάρχει διαχείριση υγιής του δημοσίου χρήματος, δεν υπάρχει έλεγχος κατά των φαινομένων κατάχρησης, υπεξαίρεσης. Αυτή τη στιγμή ζητάμε να γκρεμίσете τείχη διαφθοράς, τείχη της κατάχρησης εξουσίας, διασπάθισης δημόσιου χρήματος και τείχη περιφρόνησης»* (Καθημερινή Newsroom, γ', 2021).

Αντιλαμβανόμαστε επομένως, ότι τα κυκλώματα διαφθοράς λειτουργούν ως κλειστές συνωμοτικές οργανώσεις που εμπλέκονται σε αλληπάλληλα σκάνδαλα όπως δωροδοκίες, παράνομο στοιχηματισμό, σύσταση εγκληματικών οργανώσεων, ξέπλυμα μαύρου χρήματος κ.λ.π. με βιτρίνα χορηγούς και offshore εταιρίες. Γι' αυτό άλλωστε και σε επιστολή όπου αναφέρονται οι ενέργειες που έγιναν από την πλευρά της Πολιτείας έπειτα από το γεγονός της καταγγελίας, *«γίνεται αναφορά και στον έλεγχο από την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες στις δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης «Πόθεν Έσχες», όλων των μελών του ΔΣ της Ομοσπονδίας»* (Σπανέα, θ', 2021). Από τη στιγμή που διακυβεύονται τεράστια οικονομικά συμφέροντα, οι εκκλήσεις της κυβέρνησης για αλλαγή της ισχύουσας διοίκησης με αφορμή την υπόθεση Μπεκατώρου, σίγουρα δεν είναι ηχούν ευχάριστα στα αυτιά των μελών της. Παλαίμαχος Ολυμπιονίκης φιλικά προσκείμενος στην Ομοσπονδία, καταγγέλλει απειλές από τον υποψήφιο πρόεδρο ενώ παράλληλα κατηγορεί την κυβέρνηση πως με απαράδεκτη πολιτική θέλει να πάρει την Ομοσπονδία. Χαρακτηριστικά αναφέρει *«Δεν θα τολμήσει κανείς να ακουμπήσει την Ιστιοπλοϊκή Ομοσπονδία. Έχει το 95% υπέρ της»* (Τα Νέα Team, στ', 2021). Κάτω από αυτές τις συνθήκες είναι πιθανό κατηγορίες να αποσύρονται, πρόσωπα κλειδιά να δέχονται κάθε είδους θεσμική υποστήριξη και να προστατεύονται, ενώ όσοι αντιστρατεύονται τα κερτημένα της Ομοσπονδίας να δέχονται απειλές για τη ζωή τους. Ο Ολυμπιονίκης που είχε προβεί σε καταγγελίες ενάντια της Ομοσπονδίας του αναφέρει *«πως είχε αποκλειστεί*

από τους Ολυμπιακούς της Σεούλ [...] με «αδιαφανείς διαδικασίες» και πως με αφορμή τις καταγγελίες του, κυκλοφορούσε με μπράβους [...], καθώς δεχόταν απειλές» (Καθημερινή Newsroom, γ', 2021). Επίσης και άλλος αθλητής υποστηρίζει από την πλευρά του πως άνθρωποι της Ομοσπονδίας φέρεται να έχουν πει ότι εάν θέλουν έναν αθλητή «τον καταστρέφουν σε μία νύχτα», ενώ κατήγγειλε κλίμα τρομοκρατίας, συναλλαγές «κάτω από το τραπέζι» κ.ά. (Ο.π., γ', 2021).

Μέσα σε αυτό το κλίμα εκφοβισμού, ο αθλητής αποτελεί πιόνι του εκάστοτε εξουσιαστικού μηχανισμού, επομένως προτιμά να σιωπά και να αποδέχεται τις οποιεσδήποτε απειλές, αφού στην πραγματικότητα κάθε προσπάθειά του, να κοινωνήσει την βίαιη συμπεριφορά είναι πιθανό να πέσει στο κενό. Αθλήτρια χαρακτηριστικά αναφέρει: «Με είχαν προειδοποιήσει ότι μπορεί να μας σαμποτάρουν, ότι μπορεί να μας έστηναν αγώνες αλλά δεν τους πίστευα. [...] Υπήρξαν πολλά περιστατικά που όντως υπήρξαν στημένοι αγώνες. Είχα διαμαρτυρηθεί, είχα γράψει στην Ολυμπιακή Επιτροπή, στη Γενική Γραμματεία αλλά ποτέ δεν δικαιώθηκα. Εξαφανιζόντουσαν επιτροπές, χαρτιά. Έτσι κατάλαβα ότι όλο το περιβάλλον [...] και οι άνθρωποι που είναι γύρω από την Ομοσπονδία είναι μια κλίκα.» (Τα Νέα Team, ζ', 2021). Ουσιαστικά δεν υπάρχει οργανωμένη προσπάθεια συγκάλυψης του δράστη, αλλά ένα κλίμα σιωπής όπου εμποδίζει το θύμα καθώς και άλλα άτομα να μιλήσουν. «Σε ποιον να το πεις και να κάνει τι» αναφέρει αθλήτρια. (Τα Νέα Team, δ', 2021). Η «τρομοκρατία» και οι εκβιασμοί ήταν κάτι σύνηθες, κάτι σαν κοινό μυστικό στους κόλπους των Ομοσπονδιών, όμως το ζήτημα της σεξουαλικής παρενόχλησης φαίνεται να εκπλήσσει και τους ίδιους τους αθλητές. Ολυμπιονίκης αναφέρει: «Ξέρω πολλά πράγματα για μέλη του Δ.Σ. της Ομοσπονδίας, αλλά κάτι τέτοιο δεν περίμενα να ακούσω ποτέ για τον δικό μας χώρο, γιατί είναι ένας υγιής χώρος, εάν εξαιρέσεις 10-15 άτομα μεμονωμένα. Δεν θα μου περνούσε ποτέ από το μυαλό ότι στο “σπίτι” μας θα είχαμε ένα τέτοιο περιστατικό» (Σπανέα, η', 2021). Αντίθετα αθλήτρια επισημαίνει ότι «Διαβάζω τη μαρτυρία της Σοφίας και όχι, δεν πέφτω από τα σύννεφα. Δεν μένω έκπληκτη από αυτά που περιγράφει, ακούγονται τόσο γνώριμα [...] τέτοια γεγονότα γίνονται συνεχώς και ότι καμιά αθλήτρια δεν το καταγγέλλει.» (Αυγή Newsroom, γ', 2021).

Όπως αντιλαμβανόμαστε για να ερμηνεύσουμε το ζήτημα της σεξουαλικής παρενόχλησης δεν αρκεί μια ανάλυση που να εστιάζει στη σχέση αποκλειστικά αθλητή – προπονητή/παράγοντα, αλλά σε ένα ευρύτερο συστημικό πλέγμα σχέσεων μεταξύ

αθλητικών θεσμών, κρατικής εξουσίας και Μ.Μ.Ε. που δομεί τον αθλητισμό της ύστερης νεοτερικότητας. Όπως αναφέρει η ίδια η Σοφία Μπεκατώρου «η προσωπική μου περιπέτεια δεν είναι ένα αυτοτελές μεμονωμένο ζήτημα που αφορά μόνο εμένα. Είναι μέρος ενός συνολικού και χρόνιου προβλήματος που αφορά στην κατάχρηση εξουσίας γενικότερα, αλλά και ειδικότερα στην παρούσα διοίκηση της ΕΙΟ». (Τα Νέα Team, δ', 2021). Άλλωστε γι' αυτό και η ίδια επέλεξε, όπως αναφέρει στην εφημερίδα Μακελειό να προκρίνει την από κοινού νομική εκπροσώπηση της άτυπης ομάδας τους και όχι την προσωπική της νομική εκπροσώπηση (Patriot, β', 2021). Σε κάθε περίπτωση η ένταξη σύγχρονου αθλητισμού σε ένα πλαίσιο οικονομικών και πολιτικών συμφερόντων, εξηγεί το λόγο που οι αθλητικοί οργανισμοί ακροβατούν μεταξύ παρανομίας και νομιμότητας, με αποτέλεσμα ορισμένες μορφές συγκάλυψης ή σιωπής να θεωρούνται από πλευράς των οργανισμών κανονικότητα αφού με τον τρόπο τους συμβάλλουν στη βιωσιμότητά τους. Δημοσιογράφος αναφέρει «Το ζήτημα αυτό προφανώς είναι εξαιρετικά δύσκολο να επιλυθεί, καθώς στηρίζει την ύπαρξή του σε στερεότυπα δεκαετιών, καλλιεργημένα από τις δυνάμεις του οικονομικού και κοινωνικού κατεστημένου, σε έκταση μάλιστα που καταλήγουν τα ίδια τα θύματα να θεωρούν αυτές τις εγκληματικές πράξεις «κανονικότητα» (Αυγή Newsroom, δ', 2021). Κάτω από αυτές τις συνθήκες, άτομα σε θέσεις εξουσίας γνωρίζοντας την δύναμή τους και την μεγάλη πιθανότητα ατιμωρησίας τους, προβαίνουν εύκολα σε καταχρηστικές συμπεριφορές, όπως αυτές τις σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης.

6.4 Αλληλεγγύη

Κάτω από το βάρος της ευθύνης της πολιτικής ηγεσίας και του αθλητικού κόσμου, απέναντι σε ένα χώρο που θα έπρεπε να χαρακτηρίζεται από ήθος και ιδεώδη, στο άκουσμα του ζητήματος της σεξουαλικής παρενόχλησης στον αθλητισμό, ακόμη και αν αυτό πιθανόν να αποτελούσε κοινό μυστικό, είναι αναμενόμενο ένα συλλογικό κύμα συμπαράστασης προς το θύμα. Την αναγνώριση και παραδοχή του προβλήματος από την πλευρά τους, ακολούθησε μια έμπρακτη προσπάθεια αλληλεγγύης τόσο με προτάσεις επίλυσης του προβλήματος, όσο και με μέτρα αντιμετώπισής του.

6.4.1 Η θέση του πολιτικού και αθλητικού κόσμου απέναντι στο θύμα

Μπροστά στις επώνυμες καταγγελίες της Σοφίας Μπεκατώρου, σύσσωμη η πολιτική ηγεσία του τόπου, εξέφρασε ανοιχτά το θαυμασμό αλλά και την συμπαράστασή της απέναντι στο πρόσωπό της. Τόσο πρόσωπα του κυβερνόντος κόμματος, όσο και αυτά της αντιπολίτευσης, τη συνεχάρησαν για τη γενναιότητα και το θάρρος της, αναγνωρίζοντας τον αγώνα της όχι μόνο στις θάλασσες, αλλά και για το καλό της κοινωνίας (Καθημερινή Newsroom, β', 2021). Συγκεκριμένα η πρόεδρος της Δημοκρατίας κάνει λόγο για «μια σπουδαία αθλήτρια, με γυναίκα με σπάνιο ήθος και ψυχική δύναμη» και παραδέχτηκε τη γενναιότητα και την αξιοπρέπεια με την οποία κατάφερε να κοινοποιήσει το πρόβλημα (Αυγή Newsroom, δ', 2021). Ο πρωθυπουργός της χώρας από την πλευρά του, χαρακτήρισε την απόφαση της Σοφίας Μπεκατώρου να καταγγείλει τη σεξουαλική βία που υπέστη «πράξη με βαρύ κοινωνικό φορτίο», αφού με την πράξη της «αφυπνίζει συνειδήσεις, παράγοντας θετικό παράδειγμα» (Καθημερινή Newsroom, α', 2021). Σύμφωνα με τα λεγόμενα αρχηγού κόμματος της αντιπολίτευσης, η επίσημη καταγγελία της παρότρυνε και άλλες γυναίκες από διάφορους χώρους να μιλήσουν για το δικό τους πρόβλημα. Χαρακτηριστικά αναφέρει «η Σοφία με τη θαρραλέα στάση της πέτυχε να δώσει δύναμη και φωνή σε άλλα κορίτσια που βιώνουν αντίστοιχες καταστάσεις και φοβούνται να μιλήσουν», δείχνοντας το δρόμο για να σπάσει η σιωπή και αποδεικνύοντας έμπρακτα «πως τα θύματα σεξουαλικής βίας έχουν δύναμη και φωνή» όπως υποστηρίζει βουλευτής του Κινήματος Αλλαγής (Καθημερινή Newsroom, β', 2021). Η πρόεδρος της Δημοκρατίας από την πλευρά της, αναγνωρίζει πως με τη θαρραλέα στάση της, συμβάλλει στην ευρύτερη κοινωνική ευαισθητοποίηση απέναντι σε ανάλογες ανήθικες και εγκληματικές συμπεριφορές (Αυγή Newsroom, ε', 2021). Αρχηγός κόμματος των αριστερών δυνάμεων της χώρας προσυπογράφει το κύμα αλληλεγγύης του πολιτικού κόσμου, χαρακτηρίζοντας ως «πράξη αυτονόητη» τη συμπαράστασή τους προς τη Σοφία Μπεκατώρου στην οποία δεν χωρούν «ναι μεν, αλλά». Είναι δηλαδή αδιαμφισβήτητη η υποστήριξή από μέρους του σε έναν άνθρωπο που έμπρακτα με τη στάση του προσέφερε στο κοινωνικό σύνολο (Καθημερινή Newsroom, β', 2021).

Όμως τη συμπαράστασή του απέναντι στη Σοφία Μπεκατώρου εξέφρασε και ο αθλητικός κόσμος. Ολυμπιονίκης αθλητής της ενόργανης δήλωσε το θαυμασμό και την αγάπη του για το τεράστιο θάρρος της να εξωτερικεύσει τις τραυματικές της εμπειρίες. Παράλληλα ένωσε σοκ και θλίψη για τα καταγγελλόμενα αναφέροντας χαρακτηριστικά πως

«οποιαδήποτε μορφή κακοποίησης είναι κατακριτέα και κατάπτυστη» (Τα Νέα team, ε', 2021). Αθλήτρια επίσης αναφέρει στην εφημερίδα Μακελειό, πως ένιωσε συγκίνηση με την καταγγελία της Σοφίας Μπεκατώρου, αφού με τη στάση της παρακίνησε και άλλες αθλήτριες να μιλήσουν ανοιχτά, για ανάλογα συμβάντα (Redbull, α', 2021).

6.4.2 Αναγνώριση και παραδοχή του προβλήματος

Μέσα από τα μηνύματα αλληλεγγύης του πολιτικού κόσμου διαφαίνεται η αναγνώριση του προβλήματος και η παραδοχή μιας κατάστασης που έχει τη βάση της τόσο στην έμφυλη οργάνωση της κοινωνίας, όσο και σε ένα συστημικό πλέγμα σχέσεων που αναπαράγει και συντηρεί σχέσεις εξουσίας που είναι και η κύρια αιτία καταχρηστικών συμπεριφορών από άτομα σε θέση ισχύος. Αναμφισβήτητα, η πολιτική ηγεσία της χώρας αναγνωρίζει πως η σεξουαλική παρενόχληση είναι μια επώδυνη κατάσταση για τα άτομα που τη βιώνουν, με σοβαρές χρόνιες συνέπειες τόσο ψυχολογικές όσο και σωματικές. Η υπουργός πολιτισμού και αθλητισμού χαρακτηριστικά αναφέρει πως *«η αποκάλυψη της Σοφίας Μπεκατώρου καταδεικνύει ότι το συγκλονιστικό γεγονός της κακοποίησης είναι μια πληγή που δεν κλείνει με τον χρόνο»* (Τα Νέα Team, α', 2021). Ένα μεγάλο μέρος του πολιτικού κόσμου αντιλαμβάνεται πως μια από τις βασικές αιτίες της σεξουαλικής κακοποίησης και έμφυλης βίας γενικότερα, είναι η πατριαρχική δομή της κοινωνίας. Οι συντηρητικές αντιλήψεις που οδηγούν στη νομιμοποίηση και αναπαραγωγή της γυναικείας υποτέλειας και της φυσικοποίησης του φύλου της, έχουν επίδραση σε όλες τις διαστάσεις της καθημερινής ζωής, καθώς το γυναικείο σώμα σεξουαλικοποιείται και να γίνεται τόπος άσκησης βίας. Σύμφωνα με την υπουργό πολιτισμού και αθλητισμού, η σεξουαλική παρενόχληση είναι *«η πιο ακραία αλλά και επίμονη μορφή έμφυλης διάκρισης»*. Είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο που αφορά όχι μόνο τον αθλητισμό, αλλά και άλλους τομείς της καθημερινότητας και φυσικά δεν περιορίζεται στη χώρα μας, αλλά είναι μια κατάσταση σε παγκόσμιο επίπεδο. Βουλευτής του Κινήματος Αλλαγής και πρώην πρωθυπουργός αναφέρει πως *«η Σοφία Μπεκατώρου έσπασε το ταμπού για κάτι που όλοι γνωρίζουμε ότι συμβαίνει δίπλα μας, όχι μόνο στο χώρο του αθλητισμού, στα πανεπιστήμια, σε όλους τους χώρους εργασίας, ακόμα και μέσα στην οικογενειακή εστία»* (Καθημερινή Newsroom, β', 2021). Το ζήτημα της σεξουαλικής παρενόχλησης, έχει τη βάση του στα συντηρητικά πατριαρχικά πρότυπα της κοινωνίας, που ενοχοποιούν το θύμα και το εμποδίζουν να εκφράσει ανοιχτά το συμβάν, αφού είναι πιθανόν να στιγματιστεί και να μη γίνει πιστευτό. Η πρόεδρος της Δημοκρατίας αναφέρεται στους λόγους που

κάποια γυναίκα αποφεύγει να καταγγείλει το περιστατικό επισημαίνοντας πως «ενδόμυχα γνωρίζουν ότι θα αντιμετωπιστούν στην καλύτερη περίπτωση με οίκτο ή καχυποψία και στη χειρότερη με περιφρόνηση, με χλεύη, ακόμα και με κοινωνικό στιγματισμό [...] κατασπαραγμένες από την ενοχή λες και οι ίδιες ευθύνονται γι' αυτό που τους συνέβη, καταδικασμένες εσαεί στον φόβο, στην απέχθεια για το σώμα τους, στη χαμηλή αυτοεκτίμηση» (Αυγή Newsroom, δ', 2021). Η νοοτροπία αυτή που ενοχοποιεί το θύμα, είναι γνωστή στο θύτη και τον ενθαρρύνει μάλλον παρά τον αναστέλλει να προχωρήσει σε κακοποιητικές συμπεριφορές, αφού γνωρίζει πολύ καλά πως το πιθανότερο είναι να μην τιμηθεί. Η υπουργός πολιτισμού και αθλητισμού χαρακτηριστικά αναφέρει: «Το φαινόμενο είναι δυστυχώς διαδεδομένο σε όλο τον κόσμο και τα κρούσματα, όπως έχει αποδειχθεί, σε μεγάλο βαθμό δεν καταγγέλλονται. Ο κοινωνικός στιγματισμός των θυμάτων και η ατιμωρησία των θυτών είναι οι βασικές αιτίες της ανεπαρκούς καταγγελίας του φαινομένου» (Καθημερινή Newsroom, β', 2021). Σύμφωνα με τα λεγόμενα αρχηγού κόμματος της αντιπολίτευσης, η στάση αμφισβήτησης της Ομοσπονδίας απέναντι σε όσα κατήγγειλε η Σοφία Μπεκατώρου, είναι απαράδεκτη και ντροπιαστική γιατί με αυτόν τον τρόπο «αναπαράγει το στερεότυπο». Με ανάρτησή του ο γραμματέας κόμματος της βουλής αναφέρει πως η Σοφία Μπεκατώρου βοήθησε «ώστε να έρθει και στην Ελλάδα η ώρα που θα γκρεμιστεί το τείχος της σιωπής με το οποίο η πατριαρχία περιβάλλει την κακοποίηση των γυναικών» (Ο.π., β', 2021). Άλλωστε σύμφωνα και με τον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης, «Η έμφυλη βία έχει τα θεμέλιά της στην αντιστροφή της ευθύνης και στη σιωπή του θύματος. Η γυναίκα από θύμα, μετατρέπεται σε κατηγορούμενη» (Αυγή Newsroom, β', 2021).

Εκτός όμως από την πατριαρχικά δομημένη κοινωνία που αναπαράγει έμφυλα στερεότυπα, η πολιτική ηγεσία του τόπου αναγνωρίζει το χώρο του αθλητισμού ως τόπο οικονομικών συμφερόντων και εξουσιαστικών σχέσεων. Η εμπορευματοποίηση του αθλητισμού σύμφωνα με το γενικό γραμματέα του Κ.Κ.Ε., οδηγεί σε σήψη και εκθέτει σε κίνδυνο τους αθλητές μας, οι οποίοι δοκιμάζονται σε καταχρηστικές συμπεριφορές από την πλευρά ισχυρών οικονομικά παραγόντων του χώρου (Καθημερινή Newsroom, β', 2021). Αλλά και η πρόεδρος της Δημοκρατίας υποστήριξε πως η Σοφία Μπεκατώρου με τη στάση της διέλυσε τη συνομοψία της σιωπής που κρατά τα στόματα κλειστά σε αυτούς που καταχρώνται την εξουσία που έχουν, προκειμένου να εκμεταλλευθούν γυναίκες οι οποίες εξαρτώνται οικονομικά, επαγγελματικά, ακόμη και οικογενειακά (Αυγή

Newsroom, δ', 2021). Επίσης, Πρόεδρος Ναυτικού Ομίλου, εκφράζει την αγανάκτηση και το θυμό του για τη προσπάθεια συγκάλυψης του γεγονότος από τον πρόεδρο της Ομοσπονδίας και την καθυστερημένη αντίδραση των εμπλεκομένων, τονίζοντας πως τέτοια περιστατικά φαίνεται να αποτελούσαν κοινό μυστικό. Αναφέρει πως δεν υπάρχει χειρότερο έγκλημα από την εκμετάλλευση ισχύος, όταν μάλιστα ο θύτης γνωρίζει εκ των προτέρων ότι το θύμα θα αποσιωπήσει το γεγονός (Σπανέα, β', 2021).

6.4.3 Προτάσεις επίλυσης του προβλήματος

Από τη στιγμή που έγιναν οι πρώτες επώνυμες καταγγελίες για σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση στο χώρο του αθλητισμού, πρόσωπα της πολιτικής και της αθλητικής ηγεσίας του τόπου καθώς και αθλητές, με δηλώσεις τους, πρότειναν τρόπους αντιμετώπισης του προβλήματος. Πιο συγκεκριμένα, ο πρωθυπουργός της χώρας, σε ανάρτησή του τόνισε πως η εξουσιαστική βία ενάντια στους αδυνάτους είναι μάστιγα που υπονομεύει τα θεμέλια του πολιτισμού και θα πρέπει να εξαλειφθεί. Γι' αυτό όπως αναφέρει «μιλάμε, καταγγέλλουμε, αποκαλύπτουμε» (Καθημερινή Newsroom α', 2021). Η υπουργός πολιτισμού και αθλητισμού, υποστήριξε πως ως κοινωνία οφείλουμε να καταδικάσουμε κάθε μορφή βίας και πως η πρόληψη και καταπολέμηση του φαινομένου είναι ευθύνη και των δύο φύλων. Τόσο η ίδια όσο και πρόσωπα από το χώρο της αντιπολίτευσης θεωρούν πως μέρος της λύσης του προβλήματος είναι η ίδια η δημοσιοποίησή του. Η υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, υποστηρίζει πως θα πρέπει να δημιουργηθούν οι συνθήκες που θα ενθαρρύνουν τις γυναίκες να καταγγείλουν περιστατικά βίας, αφού στην αποκάλυψη βρίσκεται η επούλωση (Τα Νέα team, ιβ', 2021). Στο ίδιο μήκος κύματος, αρχηγός κόμματος της αντιπολίτευσης, υπογραμμίζει πως αν το θύμα μιλήσει, ο δράστης γνωρίζει ότι δεν θα μείνει ατιμώρητος και πως άνδρες και γυναίκες θα πρέπει να σχηματίσουν μια αλυσίδα αλληλεγγύης και προστασίας για τα θύματα (Καθημερινή Newsroom β', 2021). Η Πρόεδρος της Δημοκρατίας επιμένει πως θα πρέπει να πάψει η ενοχοποίηση των θυμάτων και η ατιμωρησία των θυτών (Αυγή Newsroom ε', 2021). Επίσης αρχηγός κόμματος της αντιπολίτευσης αναφέρει πως «η έμφυλη βία έχει τα θεμέλιά της στην αντιστροφή της ευθύνης και στη σιωπή του θύματος [...] όταν μία γυναίκα μιλάει είναι σπουδαίο», ενώ αρχηγός μικρότερου κόμματος μίλησε για παραδειγματική τιμωρία όλων των εμπλεκομένων και καταδίκασε κάθε προσπάθεια συγκάλυψης (Καθημερινή Newsroom β', 2021). Ο υφυπουργός Αθλητισμού συμφώνησε με το διορισμό προσωρινής διοίκησης της

Ε.Ι.Ο., ενώ παράλληλα ανακοίνωσε «σοβαρές παρατυπίες» σε προσλήψεις κατά τους πρώτους ελέγχους στην ΕΙΟ. Επίσης αναγνώρισε πως η συντονισμένη δράση ελληνικής Πολιτείας, Δικαιοσύνης, Παγκόσμιας Ομοσπονδίας και αθλητικής κοινότητας, θα συνεισφέρει στην πάταξη των φαινομένων διαφθοράς, αδιαφάνειας και κακοδιαχείρισης των οικονομικών της Ομοσπονδίας (Σπανέα, θ', 2021). Δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε τις εκκλήσεις μελών του διοικητικού συμβουλίου της Ε.Ι.Ο. προς τη δικαιοσύνη, για επίσπευση των διαδικασιών διαλεύκανσης της υπόθεσης (Καθημερινή Newsroom α', 2021), ενώ η Ελληνική Ολυμπιακή Επιτροπή από την πλευρά της, ανακοίνωσε την αμέριστη υποστήριξή της σε κάθε πρωτοβουλία του Υπουργείου Αθλητισμού για την πάταξη του φαινομένου (Σπανέα α', 2021).

Στο ίδιο μήκος κύματος κινήθηκε και ο αθλητικός κόσμος, με αθλητές και αθλήτριες να προτρέπουν, όπως αναφέρεται στο Μακελειό, να «σπάσει η σιωπή», και να βρίσκουν το θάρρος άτομα που έχουν υποστεί κακοποιητικές συμπεριφορές, να σηκώνουν το ανάστημά τους (Redbull, α', 2021). Μετά το βάρος των καταγγελιών για σεξουαλική παρενόχληση και κατάχρηση εξουσίας, με επιστολή στον Πρόεδρο της Διεθνούς Ιστιοπλοϊκής Ομοσπονδίας 18 πρωταθλητές ζητούν εσπευσμένα τη διεξαγωγή εκλογών στην ομοσπονδία (Τα Νέα Team, η', 2021). Ο Διευθύνων Σύμβουλος της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Ιστιοπλοΐας πρότεινε από την πλευρά του τη στενή συνεργασία της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας με την Κυβέρνηση και την αθλητική κοινότητα της χώρας μας, προκειμένου να ξεπεραστεί η κρίση στην ελληνική ιστιοπλοΐα. (Σπανέα, ε', 2021). Σε άρθρο της Αυγής, αθλήτρια αναφέρει πως ο αθλητισμός είναι μέρος της κοινωνίας με την ίδια παθογένεια και τα ίδια προβλήματα. Οπότε είναι απαραίτητη η αλλαγή της νοοτροπίας, ώστε να πάψουν να συντηρούνται στερεότυπα και τα παιδιά να μάθουν το σεβασμό και την ισότητα. Το ίδιο άρθρο με πανομοιότυπο τρόπο εκφράζεται και άλλη αθλήτρια λέγοντας πως οι γυναίκες έχουν εκπαιδευτεί να ανέχονται περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης, οπότε θεωρεί απαραίτητη τη μεταστροφή των πατριαρχικών αντιλήψεων (Ζουμή, 2021).

Η ίδια η Σοφία Μπεκατώρου πιστεύει, πως η αποκάλυψη του γεγονότος και η καταγγελία του είναι καθοριστική για την επούλωση του τραύματος της κακοποίησης, συνεπώς θα πρέπει να ενθαρρύνονται οι γυναίκες να προβαίνουν σε ανάλογες κινήσεις (Τα Νέα Team, ιβ', 2021). Επιπλέον προτείνει να παραταθεί ο χρόνος παραγραφής τέτοιων αδικημάτων, με το σκεπτικό ότι το θύμα δυσκολεύεται να το καταγγείλει άμεσα, με αποτέλεσμα η

νομοθεσία μέχρι σήμερα, να λειτουργεί υπέρ του θύτη. Επίσης η έλλειψη επαρκούς σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στα σχολεία καθιστά επιτακτική την ανάγκη παρέμβασης των γονέων, ώστε να ενημερώσουν τα παιδιά τους πάνω στο συγκεκριμένο θέμα (Αυγή Newsroom, η', 2021). Η ίδια στην προσπάθειά της να εξηγήσει στα παιδιά της τους λόγους που την οδήγησαν την καταγγελία του περιστατικού, εισέπραξε τον προβληματισμό του γιού της, γεγονός που προδίδει την ύπαρξη πατριαρχικών προτύπων και την ανάγκη μέσω της παιδείας της σταδιακής αποδόμησής τους (Τα Νέα Team, ια', 2021) Όπως υποστηρίζει για την ίδια αθλήτης Ιστιοπλοΐας, «η κοινωνία θα έπρεπε να δείχνει περισσότερο σεβασμό στις γυναίκες» (Τα Νέα Team, ε', 2021) ενώ η Πρόεδρος της Δημοκρατίας προτείνει πως η κοινωνία θα πρέπει να προβάλλει ένα αξιακό σύστημα που δεν θα ενοχοποιεί τη σιωπή των γυναικών και δεν θα μεταφράζει την αδυναμία τους ως συναίνεση (Αυγή Newsroom, δ', 2021). Τέλος, σημαντική είναι η διεξαγωγή ημερίδων με την συμμετοχή της πολιτικής ηγεσίας καθώς και ψυχιάτρων, ψυχολόγων και των ίδιων των πρωταθλητών (Σπανέα α', 2021). Άλλωστε δε θα πρέπει να μας διαφεύγει το γεγονός, πως η Διαδικτυακή Ημερίδα, με θέμα «Start to Talk/Σπάσε τη Σιωπή – Μίλησε, Μην Ανέχεσαι», στο πλαίσιο του προγράμματος του Συμβουλίου της Ευρώπης για την «Προστασία των Παιδιών στον Αθλητισμό, έδωσε το έναυσμα στη Σοφία Μπεκατώρου να δημοσιοποιήσει τη δική της σεξουαλική παρενόχληση (Αυγή Newsroom α', 2021).

6.4.4 Μέτρα αντιμετώπισης του προβλήματος

6.4.4.1 Έμπρακτη αλληλεγγύη της αθλητικής ηγεσίας

Αναγνωρίζοντας και κατανοώντας το πρόβλημα και κάτω από το βάρος της ευθύνης της αθλητικής ηγεσίας, για ένα χώρο όπου θα έπρεπε να διέπεται από ηθικές αξίες και ιδανικά, τις δηλώσεις συμπαράστασης του αθλητικού κόσμου, ακολούθησαν μια σειρά παραιτήσεων, ιδιαίτερα όσων σχετίζονταν θεσμικά με το χώρο. Το γεγονός ότι το άτομο που κατέδειξε η Σοφία Μπεκατώρου ως βιαστή της πριν 22 χρόνια, ήταν παράγοντας και πλέον αντιπρόεδρος της Ε.Ι.Ο., αποτέλεσε το βασικό λόγο προσπάθειας από την πλευρά της Ομοσπονδίας να υποτιμήσει το συμβάν της κακοποίησης, χαρακτηρίζοντάς το ως «δυσάρεστο περιστατικό». Η αντίδραση αυτή της Ομοσπονδίας προκάλεσε θυμό και αγανάκτηση ιδιαίτερα στα άτομα που σχετίζονται άμεσα με το χώρο. Πρόεδρος Ιστιοπλοϊκού Ομίλου και μέλος του Δ.Σ. της Ε.Ι.Ο., έστειλε επιστολή παραίτησης προς το Δ.Σ., σε μια απεγνωσμένη προσπάθεια όπως αναφέρει «να υπερασπιστεί το κύρος του θεσμού της Ομοσπονδίας και την ιστορία του αθλήματος». Επίσης κάνει έκκληση στη

δικαιοσύνη, προκειμένου τη διαλεύκανση μιας υπόθεσης που προσβάλλει και μειώνει την τιμή και την υπόληψη του υγιούς σώματος του αθλητισμού (Τα Νέα Team, α', 2021). Στην εφημερίδα Μακελειό αναφέρεται πως Πρόεδρος Ιστιοπλοϊκού Ομίλου δήλωσε επίσης την παραίτησή του στο πλαίσιο της ηθικής και των αξιών του αθλητισμού, η οποία μάλιστα αποτελεί και μια απάντηση στη θέση της Ομοσπονδίας απέναντι στο περιστατικό (Redbull, α', 2021). Μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Ε.Ι.Ο., επιτίθεται για την απαράδεκτη ανακοίνωση που εξέφρασε η Ομοσπονδία για την Ολυμπιονίκη. Χαρακτηριστικά αναφέρει: «*Λυπάμαι για την αντίδραση της Ομοσπονδίας, είναι κατώτερη των περιστάσεων. Επίσης περίμενα έκτακτη συγκρότηση Δ.Σ. και άμεση ενεργοποίηση πειθαρχικών οργάνων κάτι που δεν έγινε*» (Αυγή Newsroom, β', 2021). Εκπρόσωποι Ναυτικού Ομίλου δηλώνουν πως η στάση της αθλητικής Ομοσπονδίας απέναντι σε τέτοια φαινόμενα δεν θα πρέπει να είναι αποστασιοποιημένη αλλά διερευνητική και υποστηρικτική. Η Ομοσπονδία στο μέτρο που της αναλογεί θεσμικά θα έπρεπε να έχει δείξει άμεσα αντανakλαστικά και προτείνει το ενδεχόμενο παραίτησης του διοικητικού συμβουλίου της Ε.Ι.Ο., ως ένδειξη υπεύθυνης στάσης και ευθιξίας (Σπανέα, στ', 2021). Τέλος, η Επιτροπή Ανοιχτής Θαλάσσης παρόλο που εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση της Ομοσπονδίας, διαχώρισε τη θέση της, προς ένδειξη διαμαρτυρίας για το κλίμα «τρομοκρατίας» και συνομοσίας που ταλανίζει το εσωτερικό της Ομοσπονδίας. Θεωρούν απαράδεκτη την αποστασιοποιημένη θέση της Ομοσπονδίας αφού δε συνάδει με τις βασικές αρχές προστασίας των αθλητών και την αναγνώριση των δικαιωμάτων τους (Ο.π., β', 2021). Στο ίδιο μήκος κύματος κινήθηκε και ο νομικός σύμβουλος της Ε.Ι.Ο., όπου αποφάσισε να διακόψει τη συνεργασία του με τους παράγοντες της Ομοσπονδίας, οι οποίοι για χρόνια κρατούσαν τα σκήπτρα του χώρου και κινούσαν τα νήματα (Ο.π., ε', 2021).

6.4.4.2 Έμπρακτη αλληλεγγύη της πολιτικής ηγεσίας

Μετά τις καταγγελίες της Σοφίας Μπεκατώρου και των άλλων πρωταθλητριών που ακολούθησαν το παράδειγμά της, σύσσωμη η πολιτική ηγεσία του τόπου, τάχθηκε κατά τέτοιων μορφών έμφυλης βίας και ανέλαβε πρωτοβουλίες, προκειμένου την πάταξη του φαινομένου. Ο Γραμματέας του κυβερνόντος κόμματος μετά την υπόδειξη του δράστη της κακοποίησης της από τη Σοφία Μπεκατώρου, αποφάσισε την αναστολή της κομματικής του ιδιότητας και των δικαιωμάτων που απορρέουν από αυτήν μέχρι να αποσαφηνιστεί η ενοχή του (Καθημερινή Newsroom α', 2021). Ο υφυπουργός αθλητισμού, τόνισε την

αναγκαιότητα ουσιαστικής αντιμετώπισης του προβλήματος, αρχικά με την αναστολή της χρηματοδότησης της Ελληνικής Ιστιοπλοϊκής Ομοσπονδίας αλλά και των υπηρεσιών της ΓΓΑ μέχρι να διαλευκανθεί η υπόθεση και μετέπειτα, με επιστολή του στην Πρόεδρο της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, όπου ζητά τη διενέργεια ελέγχων των Πόθεν Έσχες των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Σκοπός του η ενίσχυση της λογοδοσίας και της διαφάνειας στο χώρο του αθλητισμού, προκειμένου να υπάρξει μία αντικειμενική και τεκμηριωμένη αξιολόγηση των λειτουργιών και διαδικασιών των Ομοσπονδιών (Σπανέα, δ', 2021). Εκτός των άλλων στρατηγικών σημαντική είναι η δημιουργία του μητρώου προπονητών, ώστε οι γονείς να έχουν γνώση του ποιόντος των προσώπων που εμπιστεύονται τα παιδιά τους (Σπανέα, α', 2021), ενώ ο Γενικός Γραμματέας Αθλητισμού και πρώην πρωταθλητής, υποστήριξε πως η κοινωνική αντίδραση πρέπει να μεταφραστεί σε πολιτική δράση υπογραμμίζοντας πως το βασικότερο είναι να δημιουργηθεί θεσμική θωράκιση (Τα Νέα Team, ε', 2021). Αναφέρθηκε επίσης στο ήδη υπάρχον νομικό πλαίσιο που περιορίζει όσους έχουν διατελέσει τρεις θητείες να βάλουν ξανά υποψηφιότητα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αναγκαστική αλλαγή μιας διοίκησης που εξαιτίας της μακροχρόνιας παραμονής της στην εξουσία πιθανόν να τροφοδοτούσε καταχρηστικές συμπεριφορές (Ο.π., ε', 2021).

Η δημοσιογράφος της Καθημερινής Σπυριδούλα Σπανέα (γ', 2021), παίρνει ξεκάθαρη θέση υπέρ του νέου αθλητικού νόμου του 2019. Με το νόμο αυτό όπως η ίδια υποστηρίζει, οι αθλητές απαλλαγμένοι από το φόβο μιας χρόνιας καταχρηστικής εξουσίας, μπορούν ευκολότερα να καταγγείλουν το συμβάν. Αντίθετα η δημοσιογραφική ομάδα της Αυγής αναφέρθηκε στην κατάργηση του μέτρου επιβολής ποσόστωσης συμμετοχής γυναικών σε φορείς, εκλεγμένα δώματα, διοικήσεις και ελεγκτικά όργανα που είχε ψηφιστεί από την κυβέρνηση της Αριστεράς. Σύμφωνα με το νόμο 4603/2019 άρθρο 25, προβλεπόταν πως «τουλάχιστον το ένα τρίτο (1/3) των θέσεων των μελών του Δ.Σ. [εντός αθλητικού σωματείου] καταλαμβάνουν υποψήφιοι του ενός από τα δύο φύλα», με σκοπό την αύξηση συμμετοχής των γυναικών στις διοικήσεις των σωματείων. Όταν βρίσκονται περισσότερες γυναίκες υψηλά στη θεσμική ιεραρχία, είναι χαμηλότερες στατιστικά οι πιθανότητες εμφάνισης κακοποιητικών συμπεριφορών από ανωτέρους, δεδομένου ότι οι δράστες είναι κατά πλειοψηφία άνδρες. Όμως ο υφυπουργός αθλητισμού δήλωσε πως «η ποσόστωση φύλου αποτελεί ανοησία, ιδεοληψία και απολίθωμα», γεγονός που τελικά εμποδίζει την ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στα αθλητικά δρώμενα (Αυγή

Newsroom, δ', 2021). Στο σημείο αυτό προβάλλονται οι διαφορετικές ιδεολογικές τοποθετήσεις των συντακτών, ανάλογα με την πολιτική θέση των εφημερίδων που αντιπροσωπεύουν.

Μπορεί το ζήτημα της σεξουαλικής παρενόχλησης στον αθλητισμό να έγινε ορατό μετά την καταγγελία της Σοφίας Μπεκατώρου, στον εργασιακό χώρο καθώς και στο ενδοοικογενειακό περιβάλλον τέτοιου είδους κακοποιητικές συμπεριφορές δεν είναι πρωτόγνωρες, έχουν απασχολήσει στο παρελθόν την ελληνική κοινωνία, με αποτέλεσμα να έχουν ήδη ληφθεί κάποια μέτρα. Η υφυπουργός Δημογραφικής Πολιτικής και Οικογένειας, αναφέρθηκε στις ήδη υπάρχουσες δομές οι οποίες λειτουργούν και είναι πάντα έτοιμες να υποστηρίξουν και να προστατεύσουν γυναίκες που έχουν πέσει θύματα βίας. Σύμφωνα με την ίδια, στη χώρα μας λειτουργούν 42 Συμβουλευτικά Κέντρα επανδρωμένα με εξειδικευμένο προσωπικό, 20 Ξενώνες Φιλοξενίας καθώς και 24ωρη τηλεφωνική γραμμή SOS 15900 που προσφέρει πολύτιμες συμβουλές και ψυχολογική στήριξη για κάθε επείγον και μη περιστατικό. Επίσης η Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων είναι ένας κυβερνητικός φορέας, αρμόδιος για το σχεδιασμό και την υλοποίηση πολιτικών για την ισότητα των δύο φύλων και την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών. (Τα Νέα Team, β', 2021).

Όμως μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου έχει λάβει και η Κυπριακή Κυβέρνηση. Στην εφημερίδα Μακελειό, Υπουργός υποστηρίζει πως στη κοινοποίηση του προβλήματος βρίσκεται η λύση του και προτρέπει όλες τις γυναίκες που έχουν υποστεί βία να αποβάλλουν το φόβο και να προχωρήσουν σε καταγγελίες (Athina, γ', 2021), ενώ δίνεται η δυνατότητα στους αθλητές να προσφύγουν στην Ανώτατη Δικαστική Επιτροπή. Παράλληλα προετοιμάζεται ένα πλάνο δράσης για την πρόληψη, αντιμετώπιση και καταπολέμηση του φαινομένου. Συγκεκριμένα, καταρτίζεται ένας Οδηγός Εφαρμογής Μέτρων Προστασίας και Ευημερίας, οποίος θα σταλεί στις Ομοσπονδίες, ενώ οργανώνονται σεμινάρια για τον τρόπο εφαρμογής του Οδηγού. Επιπρόσθετα, ο ΚΟΑ συμμετέχει και στο πρόγραμμα Erasmus Plus, με σκοπό τη δημιουργία ειδικών εγχειριδίων για προπονητές, παράγοντες, αθλητές και γονείς (Ο.π., α', 2021).

6.5 Παιδική κακοποίηση στον αθλητισμό

Παρόλο που οι περισσότερες καταγγελίες σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης αφορούσαν αθλήτριες όντας ενήλικες, η ίδια η Σοφία Μπεκατώρου έφερε το ζήτημα της παιδικής κακοποίησης στη δημοσιότητα, μέσα από το κίνητρο της δικής της καταγγελίας. Το αίσθημα ενοχής της στο άκουσμα ότι το άτομο που την κακοποίησε στο παρελθόν, παρενοχλεί ανήλικες αθλήτριες, αποτέλεσε τον καταλυτικό παράγοντα για να δημοσιοποιήσει όχι μόνο το δικό της συμβάν (Αυγή Newsroom, η', 2021. Patriot, δ', 2021. Σπανέα, στ', 2021), αλλά και αυτό της ανήλικης αθλήτριας ιστιοπλοΐδας, έπειτα από επικοινωνία που είχε μαζί της (Σπανέα, ζ', 2021).

6.5.1. Η στάση και οι δικαιολογίες των δραστών

Η συγκεκριμένη καταγγελία διαφέρει από τις προηγούμενες όχι μόνο για την πολύ μικρή ηλικία της αθλήτριας, ήταν μόλις 11 ετών, αλλά και για τη χρονική διάρκεια του περιστατικού, αφού ο βιασμός της διήρκεσε τέσσερα ολόκληρα χρόνια. Αυτό το χρονικό διάστημα χρησιμοποιήθηκε και από τον κατηγορούμενο προπονητή ως δικαιολογία, προκειμένου να παρουσιάσει το περιστατικό ως συναινετική ερωτική σχέση, αφού όπως ο ίδιος ισχυρίζεται ήταν ερωτευμένος μαζί της και ήθελε να την παντρευτεί (Σπανέα, ζ', 2021). Ως δικαιολογία όμως εμφανίζει και τη χρονική στιγμή της καταγγελίας από την αθλήτρια λέγοντας χαρακτηριστικά: *«και γιατί τόσα χρόνια δεν τον βγάζανε στη φόρα; Δεν μπορούσε πρόπερσι; Ενήλικη ήταν; Τώρα που ζύπνησε η Μπεκατώρου; Της το είπε; [...] Εγώ ποτέ βιαστής. Αυτή είναι χυδαία γιατί θέλει να κάνει πολιτική καριέρα»* (Τα Νέα Team, ι', 2021). Δείχνει να έχει άγνοια του γεγονότος, ότι η ηλικία του κοριτσιού καθιστά την πράξη του παράνομη και εγκληματική, ενώ με το χαρακτηρισμό της ως γυναίκα και με το κίνητρο του έρωτα που επικαλείται, πιστεύει πως νομιμοποιεί την πράξη του (Καθημερινή Newsroom, δ', 2021. Αυγή Newsroom, ζ', 2021).

Παρόλα αυτά οι καταθέσεις του δείχνουν, ότι ο παράγοντας της ηλικίας στην πραγματικότητα τον απασχολεί. Επικαλέστηκε το επιχείρημα πως ότι το κορίτσι ήταν 15 ετών όταν έκανε σχέσεις μαζί του και όχι 11 και ότι αυτή είναι μία φυσιολογική ηλικία για γάμο, δεδομένου ότι κάτι τέτοιο στο παρελθόν ήταν συνηθισμένο (Τα Νέα team, ι', 2021). Σε άλλες συνεντεύξεις που έδωσε ανέφερε ότι το κορίτσι ήταν 13 και όχι 15 ή 16 ετών όταν είχε σεξουαλικές επαφές μαζί της. *«Να με στείλετε στη φυλακή, όμως να ξέρετε πως*

όταν κάναμε σχέση δεν ήταν 11 ετών. Είχε συμπληρώσει τα 13 της χρόνια» φέρεται να υποστήριξε ο προπονητής, αναφερόμενος στην ηλικία του κοριτσιού (Μουστάκα, 2021). Σύμφωνα όμως με την εφημερίδα «Αυγή» (Newsroom, θ', 2021), η εστίαση στην ηλικία εκ μέρους του προπονητή δεν οφείλεται στο ότι κατανοεί ότι 11 ετών είναι παιδί ακόμα αλλά στην υπάρχουσα νομοθεσία. Προσπαθεί να πείσει ότι το κορίτσι ήταν μεγαλύτερο γιατί μετά τα 14 έτη ο νόμος αναφέρει μικρότερη ποινή φυλάκισης. Παρουσιάζεται ως θύμα της ίδιας της αθλήτριας και της οικογένειάς της, μια και τον «κυνηγούσε» και όπως ανέφερε χαρακτηριστικά του την «πάσαρε» η μητέρα της. (Τα Νέα Team, ι', 2021). Προκειμένου δε να πείσει για τα συναισθήματα του και ότι δεν είναι βιαστής, ο προπονητής επικαλείται την μαρτυρία των υπόλοιπων παιδιών: «Είχα πολύ αληθινά συναισθήματα, ειλικρινή. Ποιος βιασμός; Άμα ρωτήσετε τα παιδάκια εκεί μέσα που ήταν στην ηλικία της, θα σας το πούνε όλοι. Ήθελα να την παντρευτώ, πού είναι το κακό;» (Αυγή Newsroom, στ', 2021).

Όμως το ίδιο μοτίβο της «σχέσης» εντοπίστηκε και στην περίπτωση περιστατικού σεξουαλικής κακοποίησης δωδεκάχρονης αθλήτριας από προπονητή της πάλης, ο οποίος και καταδικάστηκε το 2018 (Σπανέα, ζ', 2021). Σύμφωνα με τα λεγόμενα των γονέων της αθλήτριας, ο προπονητής φαίνεται να χειραγωγούσε πλήρως το κορίτσι, απομονώνοντας το από την οικογένεια και το φιλικό της περιβάλλον και εκμεταλλευόμενος τον ενθουσιασμό της για το άθλημα, την κακοποιούσε σεξουαλικά κάνοντας την να πιστεύει ότι έχουν σχέση. Επιπρόσθετα η σχέση εγγύτητας και εμπιστοσύνης που αναπτύσσεται τόσο μεταξύ προπονητών – αθλητριών, αλλά όσο και με τους γονείς τους, αποτελεί σημαντικό παράγοντα κινδύνου, σημειωτέον ότι οι κακοποιητικές πράξεις συνήθως συμβαίνουν σε χώρους εκτός αθλητικού περιβάλλοντος, μακριά από τα αδιάκριτα βλέμματα. Και στις δύο περιπτώσεις οι προπονητές είχαν στενές σχέσεις με τις αθλήτριες. Όπως αναφέρεται στα δημοσιεύματα, ο προπονητής ιστιοπλοΐας αναφέρει πως με τη συγκατάθεση της μητέρας βγαίνουν βόλτα (Τα Νέα Team, ι', 2021), ενώ οι γονείς της αθλήτριας της πάλης ανέφεραν πως «ο προπονητής κάποιες φορές ερχόταν από το σπίτι και την έπαιρνε, όπως έκανε και με άλλα παιδιά. Είχε μια άνεση που του την είχαμε δώσει.» (Τα Νέα Team, θ', 2021).

6.5.2. Οι αντιδράσεις και τα συναισθήματα των ανήλικων θυμάτων

Κάποιες φορές οι αθλήτριες παρασυρόμενες από τα αισθήματα αγάπης, θαυμασμού μέχρι και έρωτα που μπορεί να νιώθουν προς τους προπονητές τους, κανονικοποιούν τέτοιες συμπεριφορές και τις εισπράττουν ως φυσιολογικές. Οι γονείς της αθλήτριας, είχαν παρατηρήσει μια μεταστροφή στη συμπεριφορά του παιδιού τους και σε συνάρτηση με τις πληροφορίες των άλλων γονέων για ενδεχόμενη σχέση του προπονητή με την κόρη τους, οι γονείς του κοριτσιού την ανάγκασαν να τους αποκαλύψει πως είχε σεξουαλικές σχέσεις μαζί του (Τα ΝεαTeam, θ', 2021). Πάραυτα, ήταν τέτοια η εξάρτηση του παιδιού τους, που έφτασε στο σημείο να στραφεί εναντίον τους. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν «έχει αλλάξει το βλέμμα του παιδιού, έχει θεοποιήσει αυτόν και εμάς μας έχει μισήσει». Οι γονείς τελικά κατέφυγαν στις αρχές καταγγέλλοντας τον προπονητή προκειμένου να προστατέψουν το παιδί τους. Η ίδια η αθλήτρια ένιωθε ενοχές για την αποκάλυψη του γεγονότος στους γονείς της και απολογείται με την αθωότητα που χαρακτηρίζει ένα παιδί της ηλικίας της αναφέροντας χαρακτηριστικά: «Ελπίζω να μη μου θύμωσες που τελικά αναγκάστηκα και της το είπα και πως αν θύμωσες μαζί μου να μετρήσεις μέχρι το 4 ή άντε μέχρι το 5 και να σου περάσει» (Ο.π., θ', 2021).

Αντίθετα η αθλήτρια της ιστιοπλοΐας, δεν αποδέχθηκε ποτέ τη συναίνεση στην πράξη και υποστήριξε πως ο λόγος που αποσιώπησε το γεγονός, ήταν οι απειλές εκ μέρους του προπονητή σε βάρος της ίδιας και της οικογένειάς της (Καθημερινή Newsroom, ε', 2021. Redbull, β', 2021). Μοιάζει φοβισμένη ακόμη και τώρα, αφού δεν έχει βρεί τη δύναμη να κάνει δημόσια καταγγελία, γι' αυτό και κάθε φορά που μιλά διατηρείται το απόρρητο (Σπανέα, στ', 2021). Αυτό δείχνει και σε μεγάλο βαθμό τόσο την νοοτροπία που επικρατεί στον συγκεκριμένο αθλητικό χώρο, αλλά και το πως το ζήτημα της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης μπορεί να διαφέρει. Όμως ήταν η κίνηση της Μπεκατώρου που της έδωσε το θάρρος να της εξομολογηθεί το γεγονός, αλλά και η πάροδος του χρόνου που την ωρίμασε και τη βοήθησε να συνειδητοποιήσει την πράξη του βιασμού της (Σπανέα, στ', 2021).

6.5.3. Το αθλητικό περιβάλλον ευνοεί τη συγκάλυψη

Το ανησυχητικό πάντως είναι πως σύμφωνα με την καταγγελία της Σοφίας Μπεκατώρου, ο βιασμός της αθλήτριας της ιστιοπλοΐας ήταν γνωστός στο χώρο, αλλά κανένας δεν προέβη σε καταγγελία (Σπανέα, ζ', 2021). Πολύ πιθανόν, αυτή η νοοτροπία της σιωπής,

να οφείλεται σε μια διάθεση συγκάλυψης είτε σκόπιμα, είτε γιατί κάποιος δεν θέλει να εμπλακεί, για διάφορους και κυρίως ιδιοτελείς λόγους, ενδεχομένως όμως να οφείλετε και στην αντίληψη περί σχέσης που επικαλέστηκε και ο ίδιος ο προπονητής. Η ενήλικη πλέον αθλήτρια της ιστιοπλοΐας υποστήριξε, πως μετά την καταγγελία του συμβάντος στον Όμιλο από τους γονείς της, είχε γίνει στόχος των υπευθύνων που προσπαθούσαν να την καταστρέψουν (Τα Νέα Team, στ', 2021). Αρχικά οι γονείς της αθλήτριας αποφάσισαν να μην κινηθούν νομικά και απευθύνθηκαν στον Όμιλο, εξαιτίας του νεαρού της ηλικίας της αθλήτριας και του φόβου του διασυρμού της. Δεν είχαν άδικο, αφού η ίδια η αθλήτρια ανέφερε πως παρόλα αυτά την διέσυραν παντού, ενώ ο όμιλος φρόντισε να αποκρύψει την καταγγελία της, προστατεύοντας με αυτό τον τρόπο τον προπονητή. *«Δεν έφτασε ποτέ στην Ομοσπονδία το θέμα, δεν το πήγε ο Όμιλος καν εκεί. Αυτοί που το κάλυψαν στην ουσία είναι ηθικοί αυτουργοί, αυτοί του Ομίλου»* (Αυγή Newsroom, στ', 2021). Στην εφημερίδα Μακελειό αναφέρεται πως σύμφωνα με τα λεγόμενα των γονέων της αθλήτριας, ακόμη και όταν αποφάσισαν να κινηθούν νομικά και παρότι είχαν την υποστήριξη ενός αθλητικού παράγοντα, ο διοικητής της αστυνομίας τους αποθάρρυνε με τη δικαιολογία ότι η διαδικασία θα ήταν εξαντλητική και χρονοβόρα (Redbull, β', 2021). Πέρα από την απόλυση του προπονητή οι υπεύθυνοι δεν προέβησαν σε κάποια άλλη κίνηση προκειμένου να προστατευτούν τουλάχιστον τα παιδιά που θα αναλάμβανε στο μέλλον.

Αλλά και η υπόθεση του προπονητή της πάλης αποκάλυψε ένα περιβάλλον που ευνοεί και υποθάλλει περιπτώσεις παιδικής κακοποίησης. Στην έκκληση που έκανε ο πατέρας της αθλήτριας στην Ομοσπονδία για το περιστατικό, βρέθηκε παράγοντας που στην ουσία κατηγορήσε την αθλήτρια, αφήνοντας υπονοούμενα ότι η ίδια προκάλεσε τον προπονητή της. Χαρακτηριστικά ανέφερε: «μήπως η κόρη σου τα 'θελε;» (Τα Νέα Team, θ', 2021). Η εύνοια της Ομοσπονδίας απέναντι στον προπονητή διαφαίνεται και από το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια της δίκης του αποδείχτηκε ότι δεν είχε καν πτυχίο για να διδάσκει σε παιδιά, ενώ αποκαλύφθηκε και το όνομα του παράγοντα που του παρείχε προστασία (Σπανέα, ζ', 2021). Παρά την σοβαρότητα του φαινομένου παιδικής κακοποίησης στον χώρο του αθλητισμού, και οι επίσημες αντιδράσεις ήταν περιορισμένες. Ο υφυπουργός αθλητισμού αναφέρθηκε στη δημιουργία ενός μητρώου προπονητών, προκειμένου να ξέρουν οι γονείς ποιοι προπονούν τα παιδιά τους ενώ, οι πρόεδροι των ναυτικών ομίλων ανακοίνωσαν δημοσίως την αγανάκτηση τους και την ευθύνη που έχουν για την προστασία των παιδιών (Σπανέα, α', 2021. Σπανέα β', 2021).

7. Συμπεράσματα

Αν και η συμβολή της σωματικής δραστηριότητας και του αθλητικού τρόπου ζωής στη δημόσια υγεία είναι αδιαμφισβήτητη, η σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο του αθλητισμού είναι τεκμηριωμένη, αρχικά από τους κοινωνιολόγους του αθλητισμού και τους ερευνητές των φεμινιστικών πολιτισμικών σπουδών και μετέπειτα τους αθλητικούς ψυχολόγους. Μέχρι σήμερα, το θέμα της σεξουαλικής (και άλλων μορφών) βίας στον αθλητισμό, συνεχίζει να αποτελεί ταμπού (Parent & Fortier, 2017; Parent & Vaillancourt-Morel, 2021), συνεπώς η καταγγελία της Σοφίας Μπεκατώρου χαρακτηρίστηκε ως επίκαιρη και ζωτικής σημασίας (Καραγιάννη & Παναγιώτου, 2021) για μια κοινωνία που διακατέχεται από έμφυλες διακρίσεις και προκαταλήψεις.

Σύμφωνα με τους Mountjoy et al. (2016), η παρενόχληση και η κακοποίηση κατέχουν εξέχουσα θέση σε πολιτιστικά πλαίσια που χαρακτηρίζονται από διακρίσεις που βασίζονται σε διαφορές ισχύος σε μια σειρά κοινωνικών και προσωπικών παραγόντων. Επεκτείνοντας την κατανόησή για το πώς οι κοινωνικοί παράγοντες μπορούν να διαμορφώσουν ένα περιβάλλον, οι Skille & Chroni (2018) διαπίστωσαν ότι η εθνική και η αθλητική κουλτούρα αναμειγνύονται και διαμορφώνουν μοναδικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά μέσα σε ένα αθλητικό περιβάλλον. Μεταξύ των κοινωνικών παραγόντων που αναστέλλουν την αποκάλυψη περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης ενδεχομένως είναι και η πατριαρχική κοινωνία (Τσιγκάνου, 2021). Πράγματι, οι διαπολιτισμικές συγκρίσεις αποκαλύπτουν ότι τα ιδιαίτερα πατριαρχικά πολιτισμικά πλαίσια έχουν υψηλότερα ποσοστά βίας κατά των γυναικών, σε σύγκριση με περιβάλλοντα με χαμηλότερα επίπεδα πατριαρχικών αξιών (Ozaki & Otis, 2017). Τα πρότυπα της ελληνικής κοινωνίας καθώς και οι αντιλήψεις της φαίνεται να δημιουργούν σημαντικούς περιορισμούς στην αποκάλυψη του φαινομένου καθώς οι αθλήτριες που κακοποιήθηκαν αποσιώπησαν το γεγονός, όχι μόνο λόγω του τραύματος αλλά και μιας πιθανής διαπόμπευσής τους, απότοκης των πατριαρχικών προτύπων. Ο ρόλος της μητέρας ώθησε τη Σοφία Μπεκατώρου να αντιδράσει στο άκουσμα της κακοποίησης ανηλίκων από τον ίδιο δράστη, αλλά και ο προπονητής επικαλέστηκε το μελλοντικό γάμο του με την αθλήτρια για να δικαιολογήσει την πράξη του. Όμως σύγχρονοι θεωρητικοί του φύλου, υποστηρίζουν πως το φύλο ως κοινωνική κατασκευή συνδέεται όλο και περισσότερο με προοδευτικές αντιλήψεις, που αποδομούν τις καρτεσιανές διχοτομήσεις (Μακρυνιώτη, 2004, σελ. 21). Επομένως παρόλο που οι αθλήτριες, έρχονται αντιμέτωπες συχνά με

ανεπιθύμητες σεξιστικές συμπεριφορές και ενδεχομένως περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης, σύμφωνα με τη θεωρία της Butler (2011, σελ. 59-80), μέσα από την επαναλαμβανόμενη επιτέλεση του φύλου τους, αποδομείται η έννοιά του, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται ευνοϊκότερες συνθήκες για κοινωνική αλλαγή και μεταστροφή των πατριαρχικών αντιλήψεων.

Εκτός από την πατριαρχική δομή της κοινωνίας, μελέτες έχουν επισημάνει ότι οι κοινωνικές δομές του ανταγωνιστικού αθλητισμού, αποτελούν σημαντική αιτία εμφάνισης του φαινομένου. Η ανάγκη του αθλητή για οικονομικές απολαβές και δόξα τον οδηγεί στην υποτίμηση από μέρους του, μορφών κατάχρησης από άτομα σε θέσεις εξουσίας. Σύμφωνα με τη θεωρία του Bourdieu για το πεδίο, ο αθλητής ως νεοεισερχόμενος σε αυτό προσπαθεί να ενισχύσει το σωματικό του κεφάλαιο και να αναγνωριστεί (Bourdieu, Παναγιωτόπουλος & Στεργίου, 1991, σελ. 4). Στην προσπάθειά του αυτή είναι λογικό να διακυβεύεται η ανοχή του σε θέματα κατάχρησης από πρόσωπα σε θέσεις εξουσίας. Η απόλυτη εξάρτηση της απόδοσης του αθλητή από τον προπονητή λόγω της τεχνογνωσίας που ο τελευταίος διαθέτει, επιβεβαιώνει τη φουκωϊκή θεωρία, όχι μόνο ως σχέση γνώσης – εξουσίας, με την πρώτη (τεχνογνωσία) να νομιμοποιεί τη δεύτερη, αλλά και ως μια σχέση ισχύος σε ένα μικρο-επίπεδο αθλητή- προπονητή/ παράγοντα /ιατρού. Η συνθήκη αυτή δίνει στο θύτη την ευκαιρία, να αιφνιδιάσει το θύμα, χειραγωγώντας το συναισθηματικά και εγκλωβίζοντάς το σωματικά και ψυχολογικά. Στις μελέτες τους οι Brackenridg & Fasting (2005) και Stirling & Kerr (2009), εμφανίζουν τους προπονητές ως πατρικές φιγούρες και μέλη της οικογενείας τους, με κοινό σκοπό τη δόμηση της καριέρας του αθλητή. Η ιδιαίτερη συναισθηματική σχέση που αναπτύσσετε μεταξύ προπονητή-αθλητή, εξαιτίας της ιδιότητας του προπονητή να κατέχει τη τεχνογνωσία του χώρου, αλλά και τον έλεγχο πολλών εκφάνσεων της ζωής του αθλητή, «θολώνουν» τα όρια της μεταξύ τους σχέσης και δημιουργούν προϋποθέσεις εκδήλωσης φαινομένων σεξουαλικής παρενόχλησης (Stirling & Kerr, 2009, p. 231). Στη παρούσα μελέτη μέσα από τη δημοσιογραφική αρθρογραφία, αναδεικνύεται η ιδιαίτερη σχέση θύτη- θύματος, ως μια σχέση προσωπικής και κοινωνικής εγγύτητας αλλά και ως μια σχέση εξουσίας που μπορεί να υποκειμενοποιήσει αμφότερα τα κριτήρια προσδιορισμού της μεταξύ τους σχέσης και να αποσαφηνίσει τα όρια μεταξύ αποδεκτής και μη συμπεριφοράς.

Από τη στιγμή που τα αίτια του φαινομένου δεν είναι απλά ψυχοπαθολογικά, αλλά αποτέλεσμα ευρύτερων κοινωνικών παραμέτρων όπως προκαταλήψεις που εκφράζονται μέσω διαφορών ισχύος που διευκολύνουν καταχρηστικές συμπεριφορές, οι δράστες

χρησιμοποιούν μια σειρά διαπροσωπικών μηχανισμών συμπεριλαμβανομένης της επαφής, της λεκτικής επικοινωνίας, της αμέλειας και του εκφοβισμού (Mountjoy, 2016, p. 1019). Ο τρόπος προσέγγισης του αθλητή, γίνεται εμφανής στην αρθρογραφία με το θύτη να παρουσιάζεται αρχικά φιλικός αιφνιδιάζοντας το θύμα, προετοιμάζοντάς το, ενώ σταδιακά το χειραγωγεί, για να το απειλήσει πλέον στο τελικό στάδιο. Η διαδικασία αυτή δύναται να δημιουργήσει ποικίλα συναισθήματα στο θύμα, με δυσάρεστες συνέπειες στην προσωπική και αθλητική του πορεία. Σύμφωνα με την έρευνα των Abrams & Bartlett (2019, p. 245) και Cense & Brackenridge (2001), το θύμα νιώθει αισθήματα, θυμού, ντροπής και ταπείνωσης, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από την έρευνα. Οι κρατούσες πατριαρχικές αντιλήψεις, σε συνδυασμό με τη μετέπειτα στάση του θύτη, οδηγούν σε προσβολές και πρακτικές απαξίωσης προς το θύμα. Η κατοχυρωμένη θέση εξουσίας που ο θύτης διαθέτει του δίνει το δικαίωμα μιας τέτοιας συμπεριφοράς, καθιστώντας το θύμα αδύναμο να αντιδράσει, με αποτέλεσμα το τελευταίο να απωθήσει το συμβάν στο υποσυνείδητο ως μη γενόμενο.

Σύμφωνα με τους Toftegart (2001) και Johanson και Lundquist (2017), κάτω από αυτές τις συνθήκες η σεξουαλική κακοποίηση κάποιες φορές δεν αναγνωρίζεται ως απαγορευτική τη δεδομένη χρονική στιγμή, παρά γίνεται συνειδητή μόνο με το πέρασμα του χρόνου. Στην παρούσα έρευνα, η χρονική στιγμή αποκάλυψης του γεγονότος της σεξουαλικής κακοποίησης, αποτέλεσε κομβικό σημείο διατύπωσης διαφορούμενων απόψεων. Κάποιοι εξέφρασαν την ειλικρινή τους απόρροια για την καθυστέρηση της καταγγελίας της Σοφίας Μπεκατώρου, ενώ κάποιοι κατηγόρησαν το θύμα για μεθόδευση και σκοπιμότητα.

Οι ανωτέρω συμπεριφορές ατόμων σε θεσμικές θέσεις στο χώρο του αθλητισμού, αλλά και οι αντιδράσεις των αθλητριών, μπορούν να ερμηνευθούν υπό το πρίσμα της εμπορευματοποίησης και επαγγελματοποίησης και διεθνοποίησης του αθλητισμού. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η κυρίαρχη ιδεολογία της αθλητικής επιχείρησης αναπτύσσει μια συμβιωτική σχέση με χορηγούς, κρατικούς θεσμούς και Μ.Μ.Ε. (Σπύρος, 2017, σελ. 1), αντιλαμβανόμαστε πως τα πάντα είναι συνάρτηση ενός συστημικού πλέγματος σχέσεων όπου ο παράγον χρήμα προσδιορίζει τους όρους του αθλητικού θεάματος και οδηγεί σε φαινόμενα διαφθοράς. Άλλωστε στην αρθρογραφία αναδεικνύεται έντονα η εμπλοκή του θύτη ως κατέχον πρόσωπο θεσμικής θέσης στην Ομοσπονδία, με αυτόν του χώρου της πολιτικής. Η ένταξη του αθλητισμού στο πλαίσιο των οικονομικών συμφερόντων φαίνεται να συντηρεί κυκλώματα διαφθοράς εντός του αθλητισμού που λειτουργούν ως κλειστές

συνωμοτικές οργανώσεις και καθιστούν τον αθλητή – θύμα, αδύναμο να αντιδράσει στις οποιεσδήποτε απειλές. Μέσα από την αρθογραφία καταδεικνύονται από το λόγο των ίδιων των αθλητών, απροκάλυπτα και κατ' εξακολούθηση οι διεφθαρμένες πρακτικές διαχείρισης που διέπουν τον ελληνικό αθλητισμό ως τόπος υπεροχής, εξουσίας και ελέγχου. Δεν ήταν τυχαίος ο χαρακτηρισμός της σεξουαλικής κακοποίησης της Μπεκατώρου ως δυσάρεστο περιστατικό από την Ομοσπονδία, η παραμονή των υπευθύνων για χρόνια σε θεσμικές θέσεις εξουσίας, αλλά και οι επαναλαμβανόμενες καταγγελίες των αθλητών για επικράτηση συνθηκών «ομερτά» μέσα στις Ομοσπονδίες. Άλλωστε δεν θα πρέπει να αψηφάται ο κανόνας της αλληλεγγύης εντός μιας ανδροκρατούμενης συνεκτικής ομάδας, όπως ο αθλητισμός, όπου σύμφωνα με τον Kerr et al. (2020), οι σχέσεις μοιάζουν με αυτές της παραδοσιακής οικογένειας. Είναι φορές που η συγκάλυψη και η σιωπή από την πλευρά των οργανισμών θεωρείται κανονικότητα, αν αυτή συμβάλλει στη βιωσιμότητά τους, τη στιγμή που η ανισορροπία ισχύος και η κατάχρηση μιας θέσης εξουσίας φαίνεται να κρύβονται κάτω από όλες τις μορφές κακομεταχείρισης των αθλητών (Fasting & Brackenridge, 2009). Υπό το πρίσμα αυτό, η αποσιώπηση του γεγονότος της κακοποίησης από τον αθλητή και η απόκρυψη της βίας από τον αθλητικό οργανισμό είναι ενδείξεις αλληλεγγύης, πίστης στο εσωτερικό του τελευταίου και υποταγής του αθλητή στις ιεραρχικές δομές εξουσίας. Στο σημείο αυτό επιβεβαιώνεται για άλλη μια φορά η φουκαϊκή θεωρία περί βιοπολιτικής, αλλά αυτή τη φορά σε ένα μέσο και μακρο επίπεδο, ανάμεσα δηλαδή στον αθλητή και τους αθλητικούς θεσμούς, την κρατική εξουσία και τα Μ.Μ.Ε.

Είναι σημαντικό να αναφερθούμε και στο ευαίσθητο θέμα της παιδικής κακοποίησης στον αθλητισμό, αφού μέσα από αρκετά άρθρα αναδύθηκε το συγκεκριμένο ζήτημα. Ο χώρος του αθλητισμού, λόγω της μεγάλης συγκέντρωσης παιδιών που προσελκύει, είναι αναμενόμενο να ελκύει παιδεραστές που όπως αποκαλύπτεται από τα δημοσιεύματα, λειτουργούν υπό ένα καθεστώς προστασίας και εν μέρει ατιμωρησίας από τους θεσμικούς φορείς. Σύμφωνα με τους Mountjoy et al. (2016, p. 1023), η ιδιαίτερη ανάγκη για φροντίδα των νεαρών αθλητών και οι περιορισμένες αντιστάσεις τους, ακυρώνουν την έννοια της συναίνεσης. Στα συγκεκριμένα δημοσιεύματα, τα θύματα λόγω του νεαρού της ηλικίας τους μοιάζουν ιδιαίτερα ευάλωτα στα χέρια ατόμων υπερτιμημένων στα μάτια τους, που προσπαθούν να τα χειραγωγήσουν και να τα απομονώσουν άλλωτε με εκβιασμούς και απειλές και άλλωτε εκμεταλλευόμενοι τα αισθήματα έρωτα που μπορεί να τρέφουν για το πρόσωπό τους, με απώτερο σκοπό να εκμηδενίσουν την πιθανότητα καταγγελίας τους.

Πολλές φορές όμως, χρησιμοποιούν απειλές και εκμεταλλεύονται τον φόβο των παιδιών αλλά και ενθαρρύνονται από την αδιαφορία των μεγάλων. Μέσα από την αρθογραφία φαίνεται πως γονείς γνώριζαν το περιστατικό, από τα παιδιά τους αλλά κανείς δε μιλούσε, όπως και οι υπεύθυνοι του Ομίλου, απέλυσαν τον προπονητή αντί να τον προστατεύσουν που σημαίνει πως μάλλον τον υποπτεύονταν. Εκτός από το αίσθημα του φόβου, τα παιδιά και οι οικογένειες τους έχουν να αντιμετωπίσουν τον διασυρμό και την αδιαφορία της πολιτείας. Και οι δύο αθλήτριες ενοχοποιήθηκαν για τις πράξεις τους, ενώ ο ίδιος ο διοικητής της αστυνομίας παρότρυνε τους γονείς μιας εκ των αθλητριών, να αποφύγουν την επίσημη καταγγελία, με το πρόσχημα των μακρόσυρτων και εξαντλητικών διαδικασιών.

Και στις δύο περιπτώσεις των προπονητών που κακοποίησαν ανήλικες αθλήτριες δεν υπήρχε κανένας έλεγχος του παρελθόντος τους. Ένα μητρώο όπως αυτό που εξαγγέλθηκε από την πολιτεία μπορεί να συμβάλλει στον έλεγχο της επαγγελματικής κατάρτισης των προπονητών, όμως μόνο μέσα από τις καταγγελίες και τις ποινές, μπορεί να απομακρυνθεί ο παιδόφιλος και να βελτιωθεί η κατάσταση. Επίσης η σχέση οικειότητας του γονέα με τον προπονητή δεν μπορεί να αποτρέψει την εκδήλωση τέτοιων φαινομένων, σημειωτέων ότι και στις δύο περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης που αναδύθηκαν από την αρθογραφία, παρόλο που οι γονείς γνώριζαν τον προπονητή, δεν κατάφεραν να αποτρέψουν το γεγονός. Διαμορφώνεται συνεπώς ένα πλαίσιο που από την μία προστατεύει τους θύτες της παιδικής κακοποίησης, ενώ από την άλλη αποθαρρύνει τα θύματα να καταγγείλουν το περιστατικό. Απαιτούνται συνεπώς ειδικές παρεμβάσεις, κατάρτιση, εκπαίδευση, αλλά και υποστήριξη σε όλα τα επίπεδα ώστε να σταματήσουν οι κακοποιητικές συμπεριφορές, αλλά κυρίως να ενδυναμώσουν τα ανήλικα παιδιά και οι οικογένειες τους προκειμένου να καταγγέλλουν ή ακόμα καλύτερα να προλαμβάνουν τέτοια φαινόμενα.

Τόσο το μέγεθος όσο και ο αντίκτυπος της σεξουαλικής βίας, υπογραμμίζουν τη σημασία πρόληψης και καταπολέμησής της, την προστασία των αθλητών και των αθλητριών (Kerr & Stirling, 2019; Parent & Fortier, 2017) καθώς και την διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Από τη στιγμή που τα Μ.Μ.Ε. παρέχουν ένα πλαίσιο για να ερμηνεύουν τα γεγονότα, μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό εργαλείο κατανόησης και πρόληψης φαινομένων βίας με σκοπό τον περιορισμό τους (Gaedicke et al., 2021). Παρόλα αυτά φεμινίστριες θεωρητικοί, τόνισαν την αποσπασματική και αδύναμη παρουσίαση του φαινομένου της σεξουαλικής βίας κατά των γυναικών από τα Μ.Μ.Ε. (Sutherland et al.,

2016; Wozniak & McCloskey, 2010). Αντίθετα σε πολλά κράτη μέλη της Ε.Ε., τα Μ.Μ.Ε. φαίνεται να συνέβαλαν στην αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού για τις σεξουαλικά κακοποιημένες αθλήτριες (European Commission, 2016, p. 69). Στη συγκεκριμένη έρευνα, παρόλο που και οι τέσσερις εφημερίδες διαφέρουν τόσο ιδεολογικά, όσο και στο δημοσιογραφικό τους λόγο, ο τρόπος που αποτυπώνουν το γεγονός είναι πανομοιότυπος. Ακόμα και η εφημερίδα «Μακελειό» που αναπαριστά τα γεγονότα μέσα από ακραίες θέσεις, περιορίστηκε σε καυστικούς τίτλους που φαίνεται όμως να συνηγορούν υπέρ της απόπειρας καταγγελιών των αθλητριών. Αρχικά τηρήθηκε μια επιφυλακτική στάση από τη δημοσιογραφική κοινότητα που χωρίς να εκφράζει προσωπικές θέσεις και εν αναμονή των εξελίξεων περιορίστηκε στην αποτύπωση του λόγου των θυμάτων. Φαίνεται πως η γλαφυρότητα του λόγου της Σοφίας Μπεκατώρου και το κύρος της προσωπικότητά της, δεν άφησαν περιθώριο για σχολιασμούς. Σταδιακά παρατηρούμε πως παρόλο που τα δημοσιεύματα δεν έχουν χρονική διαφορά μεταξύ τους, η αποστασιοποίηση του τύπου αρχίζει να μειώνεται, ενδεχομένως λόγω της ανάδειξης των εξουσιαστικών δομών στο χώρο του αθλητισμού, αλλά και των πολιτικών συσχετίσεων που προκάλεσε ο προβληματισμός για το καθεστώς που επικρατούσε στην Ομοσπονδία. Επίσης μπορεί να οφείλεται και στον καταιγισμό των καταγγελιών που ακολούθησαν αυτόν της Μπεκατώρου, αλλά και σαν αντίδραση στην προσπάθεια κάποιων να μειώσουν τη βαρύτητα του περιστατικού.

Η αποκάλυψη της σεξουαλικής βίας και κακοποίησης, που εξετάστηκε στην παρούσα μελέτη υπό το πρίσμα των μέσων ενημέρωσης και ειδικότερα των πολιτικών εφημερίδων, φαίνεται να ήταν γεμάτη με υποσχέσεις που δεν μεταφράστηκαν όμως σε πράξεις. Όλοι και ειδικά πολιτικά πρόσωπα που κατέχουν θέσεις εξουσίας, επικρότησαν την αποκάλυψη της Μπεκατώρου και αυτές που ακολούθησαν. Μέσα από τα δημοσιεύματα φαίνεται διάχυτο ένα κλίμα αλληλεγγύης και συμπαράστασης προς τα θύματα, τόσο από την πολιτική, όσο και από την αθλητική ηγεσία. Παρά το κύμα παραιτήσεων ατόμων σε θεσμικές θέσεις του αθλητισμού, την αναστολή της κομματικής ιδιότητας του δράστη καθώς και της χρηματοδότησης της Ε.Ι.Ο. από την πολιτική ηγεσία, οι μηχανισμοί στους οποίους αναφέρθηκε η τελευταία προκειμένου να προστατευτούν οι αθλητές και οι αθλήτριες συνεχίζουν να μην υπάρχουν. Παρόλο που αθλητικοί θεσμοί όπως η Παγκόσμια Ομοσπονδία Ιστιοπλοΐας ενημερώθηκε για το συμβάν και αθλητικοί και πολιτικοί θεσμοί φαινομενικά διατείνονται κατά της σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης προτείνοντας μέτρα αντιμετώπισής του, ως έκφραση αλληλεγγύης απέναντι

στο θύμα, τα ίδια τα θεσμικά όργανα φαίνεται να αναπαράγουν ένα σύστημα που τροφοδοτεί τέτοιου είδους φαινόμενα, αποτελώντας με αυτόν τον τρόπο μέρος του προβλήματος. Ενώ ανακοινώθηκαν τα μέτρα, η εφαρμογή τους δεν προχώρησε και έτσι χάθηκε μία σημαντική ευκαιρία για νομοθετικές βελτιώσεις στον τομέα της καταπολέμησης της έμφυλης βίας. Δεν είναι όμως αυτή η μοναδική ευθύνη που πρέπει να αποδοθεί δεδομένου ότι η κοινωνία, το σύστημα, οι πολιτικοί, οι αρχές επιβολής του νόμου, ακόμα και κάποιοι αθλητές καθώς και οι αθλητικοί φορείς φαίνεται να συγκρατούν την αλλαγή και την πρόοδο. Αναλογιζόμενοι τις επιπτώσεις τέτοιων φαινομένων, θα ήταν σάφρων να αναζητήσουμε τη λύση σε μηχανισμούς κάθαρσης όπως η παιδεία σε όλα τα επίπεδα, ώστε το αξιακό της σύστημα να αποτελέσει τροχοπέδη σε καταχρηστικές πρακτικές και φαινόμενα όπως αυτό της σεξουαλικής κακοποίησης.

7.1 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Στην Ελλάδα η έρευνα για τη σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο του αθλητισμού είναι πολύ περιορισμένη, συνεπώς το θέμα χρίζει μεγαλύτερης εξέτασης. Η συγκεκριμένη έρευνα δεν αφορά το σύνολο του τύπου, έχει διερευνητικό χαρακτήρα, αναδεικνύοντας θέματα που προέκυψαν από το σώμα των άρθρων που συλλέχθηκαν για το χρονικό διάστημα από 15/01/2021 ως 31/01/2021. Υπό αυτό το πρίσμα, θα μπορούσε να γίνει έρευνα σε ένα μεγαλύτερο δείγμα άρθρων, καθώς και σε ένα ευρύτερο φάσμα του πολιτικού τύπου για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Θα μπορούσε επίσης η έρευνα να επεκταθεί, στην ανάλυση δημοσιογραφικών άρθρων από αθλητικές εφημερίδες, καθώς και στο να γίνει μια συγκριτική μελέτη του τρόπου αποτύπωσης του γεγονότος μεταξύ αθλητικού και πολιτικού τύπου. Ενδιαφέρον θα παρουσίαζαν ποσοτικές έρευνες σχετικά με τη στάση του κοινού απέναντι στο ζήτημα, καθώς από την παρούσα έρευνα αποδείχθηκε πως υπήρχε διάσταση απόψεων, αλλά και την αναζήτηση του ποσοστού των αθλητριών και αθλητών που έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, προκειμένου να διερευνηθεί το μέγεθος του προβλήματος στη χώρα μας. Σημαντικές θα ήταν και ποιοτικές μελέτες οι οποίες θα εξέταζαν τις στάσεις και αντιλήψεις της δημοσιογραφικής κοινότητας, αλλά και των ίδιων των αθλητριών σχετικά με το πρόβλημα. Θα είχε ενδιαφέρον μάλιστα, τα επιμέρους ερωτήματα των συνεντεύξεων ή και των ερωτηματολογίων αυτών των ερευνών, να προέκυπταν από τις θεματικές της παρούσης έρευνας.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Ελληνόγλωσσες

Αβδελά, Ε (1995) Η κοινωνική τάξη στη σύγχρονη ιστοριογραφία: από το οικονομικό δεδομένο στην πολιτισμική κατασκευή *Τα Ιστορικά*, 12 (22), 173-204

Αθανασίου, Α. (2008). Εισαγωγή. Υλοποιώντας το έμφυλο σώμα: Η πολιτική υπόσχεση της επιτελεστικότητας. Στο *Σώματα με σημασία: Οριοθετήσεις του «φύλου» στον λόγο* (σσ.7-26). Αθήνα: Εκκρεμές.

Αθανασίου, Α. (2009). Επιτελεστικές αναταράξεις: Για μια ποιητική της έμφυλης ανατροπής. Επίμετρο στο J. Butler. *Αναταραχή φύλου. Ο φεμινισμός και η ανατροπή της ταυτότητας* (σσ. 217-227). Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Austin J. L. (2003) *Πως θα κάνουμε πράγματα με τις λέξεις*, προλ. μτφρ. Αλέξανδρος Μπίστης επιμ. Απόδοση όρων-επίμετρο Χάρης Χρόνης, Βιβλιοπωλείο της «Εστίας», Αθήνα

Butler, J. (2009). *Αναταραχή φύλου: Ο φεμινισμός και η ανατροπή της ταυτότητας*. Γιώργος Καραμπέλας (μτφ). Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Butler, J. (2011). Από την επιτελεστικότητα στην επισφάλεια. Στο Αθηνά Αθανασίου (επιμ.) *Επιτελεστικότητα και επισφάλεια: Η Τζούντιθ Μπάτλερ στην Αθήνα* (σσ. 59-80) Αθήνα: Νήσος.

Bourdieu, P., Παναγιωτόπουλος Ν., & Στεργίου Π. (1991). Μερικές ιδιότητες των πεδίων. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 80, 3–10. <https://doi.org/10.12681/grsr.610>

Γκολφινόπουλος, Γ. (2007). *Έλληνας ποτέ. Αλβανοί και ελληνικός τύπος τη νύχτα της 4ης Σεπτεμβρίου 2004*. Αθήνα: Ισνάφι.

Foucault, M. (α'2011). *Η ιστορία της σεξουαλικότητας. Ι. Η βούληση για γνώση*. Αθήνα: Πλέθρον.

Foucault M. (β'2011). *Επιτήρηση και τιμωρία*. Αθήνα: Πλέθρον.

Foucault, M. (2013). *Η ιστορία της σεξουαλικότητας. ΙΙ. Η χρήση των απολαύσεων*. Αθήνα: Ράπτα.

Ελίας, Ν.(2000) Εισαγωγή στο Ν. Ελίας και Ε. Ντάνινγκ, *Αθλητισμός και ελεύθερος χρόνος στην εξέλιξη του πολιτισμού* (σσ. 37-85). Αθήνα: Κατάρτι.

Ζαϊμάκης, Γ. (2009). Κοινωνικός χώρος και ετεροτοπία : δικτυακές κοινότητες και αντιθετικές τεχνοπολιτικές στον κυβερνοχώρο. Στο Μ. Σπυριδάκης (επιμ.) *Μετασχηματισμοί του χώρου : κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις* (341-371). Αθήνα: Νήσος.

Ζαϊμάκης, Γ. (2015). Θεωρητικά ρεύματα και προσεγγίσεις στην κοινωνιολογία του αθλητισμού. Στο Γ. Ζαϊμάκης και Ε. Φουρναράκη (επιμ.). *Κοινωνία και αθλητισμός στην Ελλάδα: Κοινωνιολογικές και ιστορικές προσεγγίσεις*. (σσ. 89-130). Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Κακολύρης Γ. (2020) Το φύλο ως επιτέλεση στο Παπάνης Ε. και Μπούνια Α. (επιμ.) *Διαστάσεις της αρρενωπότητας*, (σσ. 124-140). Αθήνα: ΗΔΥΕΠΕΙΑ

Καμπερίδου, Ε. (2005). Η Αθλήτρια ως Κοινωνικό Είδωλο στα ΜΜΕ: Ένα Καινούργιο Αρχέτυπο της Αμερικάνικης Κουλτούρας. *Γυναίκα & Άθληση*. Τόμος IV, τεύχος 1. Έκδοση της Πανελλήνιας Ένωσης για την Προώθηση των Γυναικών στον Αθλητισμό και τα Σπορ (ΠΕΠΓΑΣ), 11-22.

Καμπερίδου Ει. & Πατσαντάρας Ν. (2005). Ο Προβληματισμός περί έμφυλου υποκειμένου στον Ολυμπιακό Αθλητισμό. *Άθληση & Κοινωνία*, Περιοδικό Αθλητικής Επιστήμης, ΤΕΦΑΑ του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Κομοτηνή, 55-56.

Καραγιάννη, Ν. & Παναγιώτου, Γ. (2021). Το Ελληνικό #MeToo: Ποινικές, εργασιακές και κοινωνικές διαστάσεις. *Ένθα*, 1(15), 17-27.

Καραλής, Δ. (2013). Αντί για ελευθερία του έμφυλου υποκειμένου, ελευθερία από το έμφυλο υποκείμενο: Ο μεταδομιστικός φεμινισμός της Judith Butler. *Θέσεις*, 122, 117-139.

Καραμήτσου, Ε. (2021). #MeToo: Πώς "γεννήθηκε" το κίνημα - Τι σημαίνει το hashtag - Από την Τaráνα Μπερκ και τον Χάρβεϊ Γουάινστιν στην Ελλάδα του 2021. Ανακτήθηκε από: <https://www.enikos.gr/international/765630/metoo-pos-gennithike-to-kinima-ti-simainei-to-hashtag-apo-tin-tar> 17/4/2022

Κόκκινος Γ. (2004). Ελληνική διανόηση και Ολυμπιακοί Αγώνες (1896,1906) στο Χ. Κουλούρη (επιμ.) *Αθήνα, πόλη των Ολυμπιακών Αγώνων (1896-1906)* (σσ. 125-185). Αθήνα: Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία.

- Λελεδάκης, Κ. (2006). 'Η αίσθηση της πρακτικής': Μια θεωρία κοινωνικής κατασκευής του υποκειμένου, κοινωνικής δράσης και αναπαραγωγής της κοινωνίας. Επίμετρο στο P. Bourdieu. *Η Αίσθηση της Πρακτικής* (σσ. 433-450). Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Μακρυνιώτη, Δ. (2004). Εισαγωγή. Στο Μακρυνιώτη, Δ. (επιμ.) *Τα όρια του σώματος. Διεπιστημονικές προσεγγίσεις* (σσ. 11-73). Αθήνα: Νήσος.
- Μαροπούλου, Μ. (2016). Τρίτο Φεμινιστικό Κύμα: ο μεταμοντέρνος ή μεταδομιστικός φεμινισμός [Κεφάλαιο]. Στο Ρεθυμνιωτάκη, Ε., Μαροπούλου, Μ., & Τσακιστράκη, Χ. 2016. *Φεμινισμός και Δίκαιο* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. κεφ 8. σ.σ. 120-133 <http://hdl.handle.net/11419/6185>
- Mauss, M. (2004). Οι τεχνικές του σώματος. Στο: Mauss, M. (Επιμ.), *Κοινωνιολογία και ανθρωπολογία*. (σσ. 185-223). Αθήνα: Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου.
- Μπακαλάκη, Α. (2010). Για το κοινωνικό φύλο στην ανθρωπολογία και την ελληνική εθνογραφία: Φύλο και Κοινωνικές Επιστήμες στη Σύγχρονη Ελλάδα. Στο Β. Καντσά, Β. Μουτάφη, Ε. Παπαταξιάρχης (επιμ.). *Φύλο και Κοινωνικές Επιστήμες στη Σύγχρονη Ελλάδα*. (σσ. 51-88). Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Ortner, S. (1994). Είναι το θηλυκό για το αρσενικό ότι η φύση για τον πολιτισμό;. Στο Α. Μπακαλάκη (επιμ.). (1994). *Ανθρωπολογία, Γυναίκες και Φύλο*. (σσ. 75-108). Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Παπαταξιάρχης, Ε. (1997). Το φύλο στην ανθρωπολογία (και την ιστοριογραφία). *Μνήμων*, 19, 201-210.
- Πατσαντάρας, Νικόλαος (2007). *Το Ολυμπιακό Φαινόμενο: Ολυμπισμός, κοινωνικά νοήματα, ηθικά νοήματα, μεταβολή των ολυμπιακών αξιών, διαφοροποίησης, εμπορευματοποίηση, πολιτική Εργαλειοποίηση, ΜΜΕ, κοινωνικό φύλο, doping*. Νομική Βιβλιοθήκη.
- Πουρκός, Μ. (2017). Η ενσώματη στροφή στις κοινωνικές επιστήμες: Το σώμα ως τόπος βιωμάτων, ταυτοτήτων και κοινωνικών νοημάτων. Στο Μ. Πουρκός (επιμ.). *Το σώμα ως τόπος βιωμάτων, ταυτοτήτων και κοινωνικών νοημάτων*. (σσ. 39-88). Αθήνα: Εκδόσεις Οκτώ.

Ρωμανός, Β. (2007). Το Ζωντανό Κυριεύει το Πεθαμένο; Δομή, Δράση και Υποκειμενικότητα στον Pierre Bourdieu, στο Σ. Παπαϊωάννου (επιμ.) *Ζητήματα Θεωρίας και Μεθόδου των Κοινωνικών Επιστημών* (σσ. 338-361). Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Σακελλαρίου, Α. (2010) (Βιβλιοκρισία των:) Judith Butler: Butler: Αναταραχή φύλου. *Ο φεμινισμός και η ανατροπή της ταυτότητας* (Αθήνα: Αλεξάνδρεια 2009)· Judith Butler: *Η ψυχική ζωή της εξουσίας* (Αθήνα: Πλέθρον 2009)· Judith Butler: *Λογοδοτώντας για τον εαυτό* (Αθήνα: Εκκρεμές 2009). Κριτικά 2010-07, <http://www.philosophica.gr/critica/2010-07.html>

Smart B. (1998), Michel Foucault: υποκείμενα εξουσίας, αντικείμενα γνώσης, στο Πετμεξίδου Μ. (επιμ.), *Σύγχρονη κοινωνική θεωρία*, τ. II. (σσ. 167-223). Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Σπύρος, Θ. (2017) Οπαδοί και δημόσιος λόγος : Μ.Μ.Ε, οπαδικός τύπος και διαδίκτυο. *Αδημοσίευτο κείμενο*, Ηράκλειο, 1-11.

Synnott, A. (2016). Σώματα και αισθήσεις: Κοινωνιολογία του σώματος. Στο: Πουρκός, Μ. Α. (Επιμ.), *Η ενσώματη στροφή στις κοινωνικές επιστήμες: Το σώμα ως τόπος βιωμάτων, ταυτοτήτων και κοινωνικών νοημάτων*. (σσ. 129-148). Αθήνα: Οκτώ.

Τζανάκης Ε. (2019). Η έννοια του πεδίου και της έξης στην κοινωνιολογία του αθλητισμού , σημειώσεις μαθήματος (P.P.).

Τσιγκάνου, Ι. (2021). *Κοινωνικές αναπαραστάσεις πεποιθήσεις και στερεότυπα για την ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών στην Ελλάδα*. Αθήνα: ΕΚΚΕ.

Τσιώλης, Γ. (2016). Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων: διλήμματα, δυνατότητες, διαδικασίες. Στο Γ. Πυργιωτάκης & Χρ. Θεοφιλίδης (επιμ.). *Ερευνητική μεθοδολογία στις κοινωνικές επιστήμες και στην εκπαίδευση. Συμβολή στην επιστημολογική θεωρία και την ερευνητική πράξη* (σσ. 473-498). Αθήνα: Πεδίο.

Φουρναράκη, Ε. (2015). Κατασκευάζοντας το ελληνοπρεπές σώμα: έμφυλες και ταξικές σημασιοδοτήσεις της άθλησης και της εθνικής ταυτότητας στη συγκυρία των ολυμπιακών αγώνων του 1896. Στο Γλάυκη Γκότση, Ανδρονίκη Διαλεκτή, Ελένη Φουρναράκη (επιμ.). *Το φύλο στην Ιστορία: αποτιμήσεις και παραδείγματα*.(σσ. 303-338). Αθήνα: Ασίνη.

Wacquant, L. (2004). Μποξέρ επί το έργον: σωματικό κεφάλαιο και σωματική εργασία

στους επαγγελματίες πυγμάχους. Στο Δ. Μακρυνιώτη (επιμ.). *Τα Όρια του Σώματος. Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις* (σσ. 225-244). Αθήνα: Νήσος.

Χρόνη, Σ., Κουρτεσοπούλου, Α. & Κούλη, Ο. (2007). Επακόλουθα Εμπειριών Σεξουαλικής Παρενόχλησης σε Αθλήτριες και Πρόληψη στον Ελληνικό Αθλητισμό, *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό*, 5 (2), 283 – 293.

Ψύλλα, Μ. (2010). *Μεθοδολογία της ανάλυσης ενός γεγονότος από τον έντυπο λόγο*. Αθήνα: Τυπωθήτω-Δαρδανός.

Ξενογλώσσες

Abrams, M. & Bartlett, L. M. (2019). #SportToo: Implications of and Best Practice for the \#MeToo Movement in Sport, *Journal of Clinical Sport Psychology*, 13 (2), 243-258.

Ahmed, M.D., van Niekerk, Rl., Ho, WKY., Morris, T., Baker, T., Khan, BA. & Tetso, A. (2018) Female student athletes' perceptions of acceptability and the occurrence of sexual-related behaviour by their coaches in India, *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*, 42(1), 33-53 DOI: 10.1080/01924036.2017.1310661

Alexander, K., Stafford, A., & Lewis, R. (2011). The Experiences of Children Participating in Organised Sport in the UK. Summary report. University of Edinburgh/NSPCC Child Protection Research Centre.

Australia's National Research Organisation for Women's Safety Limited (2016). Media representations of violence against women and their children: Final report. Ανακτήθηκε 12 Απριλίου, 2022, από: <https://d2bb010tdzqaq7.cloudfront.net/wp-content/uploads/sites/2/2019/07/22035818/Media-representations-of-violence-against-women-and-their-children-Final-report.pdf>

Băluță, O. (2015). Representing and consuming women. Paradoxes in media covering violence against women. *Journal of Media Research-Revista de Studii Media*, 8 (22), 52-67.

Bart, P.B. (1981). A study of women who were both raped and avoided rape, *Journal of Social Issues*, 37 (4), 123-137.

- Bisgaard, K. & Støckel, J. T. (2019). Athlete narratives of sexual harassment and abuse in the field of sport. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 13 (2), 226-242.
- Bourdieu, P. (1984). *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. London, Routledge.
- Brackenridge, C.H. & Kirby, S. (1997) Playing safe: Assessing the risk of sexual abuse to elite young athletes, *International Review for the Sociology of Sport* 32 (4), 407-418.
- Braun, V. & Clarke, V. (2012). Thematic analysis. In H. Cooper (eds.). *APA Hand-book of Research Methods in Psychology* (pp. 51-77). Washington: American Psychological Association.
- Bringer, J.D., Brackenridge, C.H., & Johnston, L.H. (2006). Swimming coaches' perceptions of sexual exploitation in sport: A preliminary model of role conflict and role ambiguity. *Sport Psychol*, 20, 465-479.
- Buyse, J. A. M., & Embser-Herbert, M. S. (2004). Constructions of gender in sport: An analysis of intercollegiate media guide cover photographs. *Gender & Society*, 18 (1), 66-81.
- Cense, M., & Brackenridge, C. (2001). Temporal and developmental risk factors for sexual harassment and abuse in sport. *European physical education review*, 7 (1), 61-79.
- Chroni, S. & Fasting, K. (2009). Prevalence of Male Sexual Harassment among Female Sports Participants in Greece, *Inquiries in Sport & Physical Education*, 7 (3), 288 – 296.
- Chroni, S. & Fasting, K. (2013). Prevalence of male sexual harassment among Greek female sports participants. Prevention of sexual and gender harassment and abuse in sports, *Initiatives in Europe and beyond*, 26-29.
- Clair, R. P., Brown, N. E., Dougherty, D. S., Delemeester, H. K., Geist-Martin, P., Gorden, W. I., ... & Turner, P. K. (2019). # MeToo, sexual harassment: an article, a forum, and a dream for the future. *Journal of Applied Communication Research*, 47 (2), 111-129.
- Custers, K., & Van den Bulck, J. (2013). The cultivation of fear of sexual violence in women: Processes and moderators of the relationship between television and fear. *Communication Research*, 40 (1), 96-124.

- Décamps, G., Afflelou, S., Jolly, A., Dominiguez, N., Cosnefroy, O., Eisenberg, F. (2009) Étude des violences sexuelles dans le sport en France : Contextes de survenue et incidences psychologiques. Retrieved from <https://docplayer.fr/67514841-Etude-des-violences-sexuelles-dans-le-sport-en-france-contextes-de-survenue.html> 14/5/2022
- Dunning, E. (1999). *Sport matters. Sociological studies of sport, violence and civilization*. London: Routledge.
- European Commission (2016). Study on gender-based violence in sport. Ανακτήθηκε 7 Απριλίου, 2022, από: https://sport.ec.europa.eu/sites/default/files/gender-based-violence-sport-study-2016_en.pdf.
- Fahlberg, A., & Pepper, M. (2016). Masculinity and sexual violence: Assessing the state of the field. *Sociology Compass*, 10 (8), 673-683.
- Fasting, K. (2005). Research on Sexual Harassment and Abuse in Sport. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/255570351_Research_on_Sexual_Harassment_and_Abuse_in_Sport
- Fasting, K., & Brackenridge, C. H. (2005). The grooming process in sport: Case studies of sexual harassment and abuse. *School of Sport and Education*, 13 (1), 33-52 DOI: 10.1191/0967550705ab0160a.
- Fasting, K., & Brackenridge, C. (2009). Coaches, sexual harassment and education. *Sport, Education and Society*, 14 (1), 21-35.
- Fasting, K., Brackenridge, C., & Sundgot-Borgen, J. (2004). Prevalence of sexual harassment among Norwegian female elite athletes in relation to sport type, *International Review for the Sociology of Sport*, 39, 373-386.
- Fasting, K., Brackenridge, C., & Walseth, K. (2002). Consequences of sexual harassment in sport for female athletes. *Journal of sexual aggression*, 8 (2), 37-48.
- Fasting, K., Brackenridge, C., & Walseth, K. (2007). Women athletes' personal responses to sexual harassment in sport. *Journal of Applied Sport Psychology*, 19 (4), 419-433.
- Fasting, K., Chroni, S., Hervik, S. E., & Knorre, N. (2011). Sexual harassment in sport toward females in three European countries. *International review for the sociology of sport*, 46 (1), 76-89.

- Fasting, K., Huffman, D., & Sand TS. (2015). *Gender-based violence in Zambian sport: Prevalence and prevention*. Oslo: Norwegian Olympic and Paralympic and Confederation of Sports.
- Fasting, K., & Sand, T. S. (2015). Narratives of sexual harassment experiences in sport. *Qualitative research in sport, exercise and health*, 7 (5), 573-588.
- Fasting, K., Sand, T.S., & Sisjord, M.K. (2018) Coach-athlete sexual relationships: Coaches' opinions *International Journal of Sports Science & Coaching*, 13 (4), 463-470
- Flood, M., & Dyson, S. (2007). Sport, athletes, and violence against women. Ανακτήθηκε 10 Απριλίου, 2022, από: <https://xyonline.net/sites/xyonline.net/files/Flood%20Dyson%2C%20Sport%20and%20violence%20against%20women%202007.pdf>
- Gaedicke, S., Schäfer, A., Hoffmann, B., Ohlert, J., Allroggen, M., Hartmann-Tews, I., & Rulofs, B. (2021). Sexual Violence and the Coach-Athlete Relationship—a Scoping Review From Sport Sociological and Sport Psychological Perspectives. *Frontiers in Sports and Active Learning*, <https://doi.org/10.3389/fspor.2021.643707>.
- Gaventa, J. (2003). *Power after Lukes: a review of the library*, Brighton: Institute of Development Studies.
- Greenwood, K., Caple, H., & Lumby, C. (2010) *Towards a level playing field : sport and gender in Australian media, Australia* : Australian Sports Commission. Ανακτήθηκε από: https://www.dca.org.au/sites/default/files/towards_a_level_playing_field_updated_version.pdf
- Gillon, K. E., Beatty, C. C., & Salinas, Jr. C. (2019). Race and racism in fraternity and sorority life: A historical overview. *New directions for student services*, 2019 (165), 9-16.
- Gleaves, T., & Lang, M. (2017). Kicking “no-touch” discourses into touch: athletes’ parents’ constructions of appropriate coach-child athlete physical contact. *Journal of sport and social issues*, 41(3), 191-211.
- Hartill, M. (2014). Exploring narratives of boyhood sexual subjection in male-sport. *Sociology of sport journal*, 31(1), 23-43.
- Heywood, L., & Dworkin, S. (2003). *Built to win: The female athlete as cultural icon*. Minneapolis: University of Minnesota Press

- Hu, H., & Zhu, J. J. (2017). Social networks, mass media and public opinions. *Journal of Economic Interaction and Coordination*, 12 (2), 393-411.
- Jakubowska, H. (2015). Are women still the ‘other sex’: Gender and sport in the Polish mass media. *Sport in Society*, 18 (2), 168-185.
- Johansson, S. (2013) Coach athlete sexual relationships: if no means no does yes mean yes? *Sport, Education and Society*, 18 (5), 678-693.
- Johansson, S. (2018). ‘Am I sexually abused?’ Consent in a coach-athlete lesbian relationship. *Sport, Education and Society*, 23 (4), 311-323.
- Johansson, S., & Larsson, H. (2017). ‘This might be him; the guy I’m gonna marry’: Love and sexual relationships between female elite-athletes and male coaches. *International Review for the Sociology of Sport*, 52 (7), 819-838.
- Johansson, S., & Lundqvist, C. (2017). Sexual harassment and abuse in coach–athlete relationships in Sweden. *European Journal for Sport and Society*, 14 (2), 117-137.
- Jowett, S. (2017). Coaching effectiveness: The coach–athlete relationship at its heart. *Current opinion in psychology*, 16, 154-158.
- Kavanagh, E., Litchfield, C., & Osborne, J. (2019). Sporting Women and Social Media: Sexualization, Misogyny, and Gender-Based Violence in Online Spaces. *International Journal of Sport Communication*, 12 (4), 552-572.
- Kerr, G., & Stirling, A. (2019). Where is safeguarding in sport psychology research and practice?. *Journal of Applied Sport Psychology*, 31(4), 367-384.
- Kerr, G., Stirling, A., & Willson, E. (2020). When the coach-athlete relationship influences vulnerability to sexual abuse of women’s artistic gymnasts. In *Women’s Artistic Gymnastics* (pp. 143-157). Routledge.
- Kirby, S., Demers, G., Parent, S. (2008). Vulnerability/prevention: considering the needs of disabled and gay athletes *In the context of Sexual harassment and abuse* 6, 407-426.
- Kirby, S., Greaves, L. & Hankivsky, O. (2000). *The Dome of Silence: Sexual Abuse and Harassment in Sport*. London: Zed Books.
- Lang, M., Mergaert, L., Arnaut, C., & Vertommen, T. (2021). Gender-based violence in sport: prevalence and problems. *European Journal for Sport and Society*, 1-22.

- Leahy, T. (2012). Sexual abuse in high performance sport: Implications for the sport psychologist. *Psychology of Women Section Review*, 14 (2), 63-68
- Leahy, T., Pretty, G., & Tenenbaum, G. (2002). Prevalence of sexual abuse in organised competitive sport in Australia. *Journal of Sexual Aggression*, 8 (2), 16-36.
- Lee, S. K., Lindsey, N. J., & Kim, K. S. (2017). The effects of news consumption via social media and news information overload on perceptions of journalistic norms and practices. *Computers in human behavior*, 75, 254-263.
- Lloyd, M., & Ramon, S. (2017). Smoke and mirrors: UK newspaper representations of intimate partner domestic violence. *Violence against women*, 23(1), 114-139.
- Marks, S., Mountjoy, M., & Marcus, M. (2012). Sexual harassment and abuse in sport: the role of the team doctor. *British Journal of Sports Medicine*, 46, 905-908.
- Maxwell, K. A., Huxford, J., Borum, C., & Hornik, R. (2000). Covering domestic violence: How the OJ Simpson case shaped reporting of domestic violence in the news media. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 77(2), 258-272.
- McMahon, S. (2007). Understanding community-specific rape myths: Exploring student athlete culture. *Affilia*, 22(4), 357-370.
- Maennig, W. (2002). On the Economics of Doping and Corruption in International Sports. *Journal of Sports Economics*, 2002, 3(1), 61-89.
- Mergaert, L., Arnaut, C., Vertommen, T. & Lang, M. (2016). *Study on gender-based violence in sport*. Brussels: European Commission
- Mordecai, L. (2017). Sexual violence in intercollegiate athletics: A historical perspective of male athletic entitlement. *Journal of Issues in Intercollegiate Athletics*, 36-56.
- Mountjoy, M., Brackenridge, C., Arrington, M., Blauwet, C., Carska-Sheppard, A., Fasting, K., ... & Budgett, R. (2016). International Olympic Committee consensus statement: harassment and abuse (non-accidental violence) in sport. *British Journal of Sports Medicine*, 50 (17), 1019-1029.
- Musto, M., Cooky, C., & Messner, M. A. (2017). "From Fizzle to Sizzle!" Televised Sports News and the Production of Gender-Bland Sexism. *Gender & Society*, 31(5), 573-596.

- Navarro, Z. (2006) In Search of Cultural Interpretation of Power, *IDS Bulletin* 37(6), 11-22.
- Ohlert, J., Seidler, C., Rau, T., Rulofs, B., & Allroggen, M. (2018). Sexual violence in organized sport in Germany. *German Journal of Exercise and Sport Research*, 48(1), 59-68.
- Owton, H., & Sparkes, A. C. (2017). Sexual abuse and the grooming process in sport: learning from Bella's story. *Sport, Education and Society*, 22(6), 732-743.
- Ozaki, R., & Otis, M. D. (2017). Gender equality, patriarchal cultural norms, and perpetration of intimate partner violence: Comparison of male university students in Asian and European cultural contexts. *Violence against women*, 23(9), 1076-1099.
- Packard Hill, E., & Fuller, G. (2018). One for the Team: Domestic Violence Scandals and Reflexive Media Commentary by Rugby League Players in Australia. *Communication & Sport*, 6 (1), 41-57.
- Parent S. & Demers G., (2010) Sexual Abuse in Sport: A Model to Prevent and Protect Athletes Child Abuse. Review, 20, 120–133 (wileyonlinelibrary.com) DOI: 10.1002/car.1135
- Parent, S., Lavoie, F., Thibodeau, M-E., Hebert, M., & Blais, M. (2016) Sexual violence experienced in the sport context by a representative sample of Quebec adolescents. *J Interpers Violence* 31, 2666-2686.
- Parent, S., & Fortier, K. (2017). Prevalence of interpersonal violence against athletes in the sport context. *Current opinion in psychology*, 16, 165-169.
- Parent, S., & Fortier, K. (2018). Comprehensive overview of the problem of violence against athletes in sport. *Journal of Sport and Social Issues*, 42 (4), 227-246.
- Parent, S., & Vaillancourt-Morel, M. P. (2021). Magnitude and risk factors for interpersonal violence experienced by Canadian teenagers in the sport context. *Journal of Sport and Social Issues*, 45 (6), 528-544.
- Park, J. W., Lim, S. Y., & Bretherton, P. (2012). Exploring the truth: A critical approach to the success of Korean elite sport. *Journal of sport and social issues*, 36 (3), 245-267.

Patsantaras, N. & Kamberidou, I., (2006). “Gender Equity in Olympic Sports: Absenteeism and Invisibility”. *Pandektis International Sports Law Review, Official Journal of the International Association of Sports Law (IASL)*, 6 (3-4), 361-375.

Piper H, Taylor & Garratt D. (2012) Sports coaching in risk society: No touch! No trust! *Sport Educ Soc*, 17, 331-345.

Reel, J. J.& Crouch, E. (2019).#MeToo: Uncovering Sexual Harassment and Assault in Sport *Journal of Clinical Sport Psychology*, 13, 177–179
<https://doi.org/10.1123/jcsp.2018-0078>

Roberts, V., Sojo, V., & Grant, F. (2020). Organisational factors and non-accidental violence in sport: A systematic review. *Sport Management Review*, 23 (1), 8–27.
<https://doi.org/10.1016/j.smr.2019.03.001>

Rodriguez, E.A. & Gill, D.L. (2011). “Sexual harassment perceptions among Puerto Rican female former athletes”. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 9 (4), 323-337. DOI:10.1080/1612197X.2011.623461

Rulofs, B. (2015). Assessing the sociology of sport: On gender-based violence and child maltreatment in sport. *International Review for the Sociology of Sport*, 50 (4-5), 580-584.

Sand, T. S., Fasting, K., Chroni, S., & Knorre, N. (2011). Coaching behavior: any consequences for the prevalence of sexual harassment?. *International journal of sports science & coaching*, 6 (2), 229-241.

Simons, M., & Morgan, J. (2018). Changing media coverage of violence against women: Changing sourcing practices?. *Journalism Studies*, 19 (8), 1202-1217.

Skille, E. Å., & Chroni, S. A. (2018). Norwegian sports federations’ organizational culture and national team success. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 10 (2), 321-333.

Smith, D. & Stewart, S. (2003). Sexual aggression and sports participation. *Journal of Sport Behavior*, 26 (4), 384-395.

Stevens V., (2019). The Silent Topic of Sexual Child Abuse in Sports in the Academic Literature: How Network Governance, Public Branding, and Design-Oriented Public Administration Provide Avenues for Future Research, *Journal of Public Administration and Governance*, 9 (3), 179 - 199 DOI:10.5296/jpag.v9i3.15219

Stirling, A. E., & Kerr, G. A. (2009). Abused athletes' perceptions of the coach-athlete relationship. *Sport in Society*, 12 (2), 227-239.

Sutherland, G., McCormack, A., Easteal, P., Holland, K., & Pirkis, J. (2016). Media guidelines for the responsible reporting of violence against women: a review of evidence and issues. *Australian journalism review*, 38 (1), 5-17.

Taylor, W.G., Piper, H., & Garratt, D. (2014) Sports coaches as ‘dangerous individuals’—practice as governmentality *Sport Education and Society* 21 (2):1-17 DOI:10.1080/13573322.2014.899492

Taylor, E. A., & Hardin, R. (2017). A gap in the sport management curriculum: An analysis of sexual harassment and sexual assault education in the United States. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 20, 65-75.

Tews, I.H. (2021). Gender-Based Violence and Organizational Silence in Voluntary Sports Organizations. In S. Starystach, & K. Höly (Eds.), *Silence of Organizations: How Organizations Cover up Wrongdoings*. (171-194) Heidelberg: HeiBOOKS.

Toffoletti, K. (2007). How is gender-based violence covered in the sporting news? An account of the Australian Football League sex scandal. *Women's Studies International Forum*, 30, 427-438.

Toftagaard Nielsen, J. (2001) The Forbidden Zone. Intimacy, Sexual Relations and Misconduct in the Relationship between Coaches and Athletes. *International Review for the Sociology of Sport*, 36, 165-182.

Toftagaard Nielsen, J. (2004) *Idrættens illusoriske intimitet*. University of Copenhagen.

Välikangas, A., & Seeck, H. (2011). “Exploring the Foucauldian interpretation of power and subject in organizations”. *Journal of management and organization*, 17(6), 812-827.

Van Dijk, T. A. (2006). Ideology and discourse analysis. *Journal of political ideologies*, 11(2), 115-140.

Van Dijk, T. A. (2009). Critical discourse studies: A sociocognitive approach. *Methods of critical discourse analysis*, 2(1), 62-86.

Vertommen, T., Schipper-van Veldhoven, N., Wouters, K., Kampen, J. K., Brackenridge, C. H., Rhind, D. J., ... & Van Den Eede, F. (2016). Interpersonal violence against children in sport in the Netherlands and Belgium. *Child abuse & neglect*, 51, 223-236.

Wozniak, J. A., & McCloskey, K. A. (2010). Fact or fiction? Gender issues related to newspaper reports of intimate partner homicide. *Violence Against Women*, 16(8), 934-952.

Yorganci, I. (1993) Preliminary findings from a survey of gender relationships and sexual harassment in sport. In C. Brackenridge (ed.), *Body matters: Leisure Images and Lifestyle* (197-203). Eastbourne: Leisure Studies Association.

Yorganci, I. (1994) *Gender, sport and sexual harassment*. Unpublished doctoral thesis, Chelsea School, University of Brighton.

Παράρτημα

Άρθρα έρευνας

Athina, α'. (2021, 18 Ιανουαρίου) Δεν έχουν τέλος οι καταγγελίες! Και στην Κύπρο αθλήτρια “μίλησε” για την κακοποίηση που υπέστη. *Μακελειό*. Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου, 2022, από

<https://www.makeleio.gr/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1/%CE%94%CE%B5%CE%BD-%CE%AD%CF%87%CE%BF%CF%85%CE%BD-%CE%84%CE%AD%CE%BB%CE%BF%CF%82-%CE%BF%CE%B9-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%B3%CE%B3%CE%B5%CE%BB%CE%AF%CE%B5%CF%82-%CE%9A%CE%B1%CE%B9-%CF%83%CF%84%CE%B7/>

Athina, β'. (2021, 20 Ιανουαρίου). Σάλος με τις δηλώσεις του ολυμπιονίκη Τάσου Μπουντούρη-«Δεν υπάρχει βιασμός. Άνοιξε την πόρτα και μπήκε» δήλωσε για τη Σοφία Μπεκατώρου. *Μακελειό*. Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου, 2022, από

<https://www.makeleio.gr/%CE%B5%CE%BE%CF%89%CF%86%CF%85%CE%BB%CE%BB%CE%BF/%CE%A3%CE%91%CE%9B%CE%9F%CE%A3-%CE%9C%CE%95-%CE%A4%CE%99%CE%A3-%CE%94%CE%97%CE%9B%CE%A9%CE%A3%CE%95%CE%99%CE%A3-%CE%A4%CE%9F%CE%A5-%CE%9F%CE%9B%CE%A5%CE%9C%CE%A0%CE%99%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%97/>

Athina, γ'. (2021, 21 Ιανουαρίου). Άντρη Ελευθερίου: Σεξουαλική κακοποίηση καταγγέλλει η Ολυμπιονίκης της Κύπρου. *Μακελειό*. Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου, 2022, από <https://www.makeleio.gr/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1/%CE%86%CE%BD%CF%84%CF%81%CE%B7-%CE%95%CE%BB%CE%B5%CF%85%CE%B8%CE%B5%CF%81%CE%AF%CE%BF%CF%85-%CE%A3%CE%B5%CE%BE%CE%BF%CF%85%CE%B1%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%BA%CE%B1%CE%BA%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%AF/>

Αυγή (Newsroom), α', (2021, 14 Ιανουαρίου). Σοφία Μπεκατώρου / Η συγκλονιστική μαρτυρία για τη σεξουαλική κακοποίησή της. *Αυγή*. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου, 2022,

από https://www.avgi.gr/athlitika/376780_i-sygklonistiki-martyria-gia-ti-sexoyaliki-kakopoiisi-tis

Αυγή (Newsroom), β', (2021, 16 Ιανουαρίου). Σοφία Μπεκατώρου / Κατονόμασε τον αντιπρόεδρο της ΕΙΟ και στέλεχος της ΝΔ ως δράστη του βιασμού της. *Αυγή*. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου, 2022, από https://www.avgi.gr/koinonia/376914_katonomase-ton-antiproedro-tis-eio-kai-stelehos-tis-nd-os-drasti-toy-biasmoy-tis

Αυγή (Newsroom), γ', (2021, 17 Ιανουαρίου). Σοφία Μπεκατώρου / Παρέμβαση εισαγγελέα και νέα καταγγελία από αθλήτρια της ιστιοπλοΐας. *Αυγή*. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου, 2022, από https://www.avgi.gr/koinonia/376986_parembasi-eisaggelea-kai-nea-kataggelia-apo-athlitria-tis-istioploias

Αυγή (Newsroom), δ', (2021, 18 Ιανουαρίου). Τα κροκοδείλια δάκρυα της ΝΔ για την Σοφία Μπεκατώρου. *Αυγή*. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου, 2022, από https://www.avgi.gr/editorial/377031_ta-krokodelia-dakrya-tis-nd-gia-tin-sofia-mpekatoroy

Αυγή (Newsroom), ε', (2021, 18 Ιανουαρίου). Κατερίνα Σακελλαροπούλου / «Η Σοφία Μπεκατώρου διέλυσε τη συνωμοσία σιωπής». *Αυγή*. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου, 2022, από https://www.avgi.gr/politiki/377079_i-sofia-mpekatoroy-dieluse-ti-synomosia-siopsis

Αυγή (Newsroom) (2021, 20 Ιανουαρίου). Σοφία Μπεκατώρου / Χυδαία διακωμώδηση της καταγγελίας για σεξουαλική κακοποίηση. *Αυγή*. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου, 2022, από https://www.avgi.gr/social/377284_hydaia-diakomodisi-tis-kataggelias-gia-sexoyaliki-kakopoiisi

Αυγή (Newsroom), στ', (2021, 21 Ιανουαρίου). Σοφία Μπεκατώρου / Έσπασε τη σιωπή η τότε 11χρονη αθλήτρια - «Ήταν κανονικός βιασμός». *Αυγή*. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου, 2022, από https://www.avgi.gr/koinonia/377364_espase-ti-siopi-i-tote-11hroni-athlitria-itan-kanonikos-biasmos

Αυγή (Newsroom) (2021, 21 Ιανουαρίου). Σοφία Μπεκατώρου / Ένωθα ντροπιασμένη και πολύ θυμωμένη. *Αυγή*. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου, 2022, από https://www.avgi.gr/koinonia/377359_eniotha-ntropiasmeni-kai-poly-thymomeni

Αυγή (Newsroom) (2021, 22 Ιανουαρίου). Σοφία Μπεκατώρου / 18 Ολυμπιονίκες κατονόμασαν στην Παγκόσμια Ομοσπονδία τον βιαστή της. *Αυγή*. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου, 2022, από https://www.avgi.gr/koinonia/377404_18-olympionikes-katonomasan-stin-pagkosmia-omospondia-ton-biasti-tis

Αυγή (Newsroom) (2021, 22 Ιανουαρίου). Βιασμός 11χρονης / Σοκάρει ο τότε προπονητής της - «Δεν ήταν βιασμός. Το ήθελε και περισσότερο από εμένα». *Αυγή*. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου, 2022, από https://www.avgi.gr/koinonia/377435_sokarei-o-tote-proponitis-tis-den-itan-biasmos-ithele-kai-perissotero-apo-emenas

Αυγή (Newsroom), ζ', (2021, 24 Ιανουαρίου). Σεξουαλική κακοποίηση / Συνελήφθη ο προπονητής που κατηγορείται για το βιασμό της 11χρονης αθλήτριας. *Αυγή*. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου, 2022, από https://www.avgi.gr/koinonia/377610_synelifthi-o-proponitis-poy-katigoreitai-gia-biasmo-tis-11hronis-athlitrias

Αυγή (Newsroom), η', (2021, 26 Ιανουαρίου). Σοφία Μπεκατώρου / «Μίλησα γιατί άκουσα ότι ο άνθρωπος αυτός αποπλανεί παιδιά». *Αυγή*. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου, 2022, από https://www.avgi.gr/koinonia/377752_milisa-giati-akoysa-oti-o-anthropos-aytos-apoplanei-paidia

Αυγή (Newsroom), θ', (2021, 28 Ιανουαρίου). Σεξουαλική κακοποίηση / Στον ανακριτή σήμερα ο προπονητής για τον βιασμό 11χρονης αθλήτριας. *Αυγή*. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου, 2022, από https://www.avgi.gr/koinonia/377919_ston-anakriti-simera-o-proponitis-gia-ton-biasmo-11hronis-athlitrias

Αυγή (Newsroom) (2021, 28 Ιανουαρίου). Βιασμός 11χρονης / Στη φυλακή ο 38χρονος προπονητής. *Αυγή*. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου, 2022, από https://www.avgi.gr/koinonia/377947_sti-fylaki-o-38hronos-proponitis

Ζουμή, Α. (2021, 25 Ιανουαρίου). Σεξουαλική παρενόχληση / Μίλα, δεν είσαι μόνη. *Αυγή*. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου, 2022, από https://www.avgi.gr/koinonia/377646_mila-den-eisai-moni

Καθημερινή (Newsroom), α', (2021, 16 Ιανουαρίου). Ο άνδρας που φέρεται να κακοποίησε τη Σ. Μπεκατώρου. Αναστέλλεται η κομματική του ιδιότητα. *Καθημερινή*. Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου, 2022, από <https://www.kathimerini.gr/society/561230818/o-andras-poy-feretai-poy-feretai-na-kakopoiise-ti-s-mpekatoroy/>

Καθημερινή (Newsroom), β', (2021, 16 Ιανουαρίου). Κύμα συμπαράστασης στη Σ. Μπεκατώρου. *Καθημερινή*. Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου, 2022, από <https://www.kathimerini.gr/politics/561231157/kyma-symparastasis-sti-s-mpekatoroy/>

Καθημερινή (Newsroom), γ'. (2021, 20 Ιανουαρίου). Κακλαμανάκης – Μπεκατώρου ζητούν την κλήση οκτώ νέων μαρτύρων. *Καθημερινή*. Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου, 2022, από <https://www.kathimerini.gr/society/561235585/kaklamanakis-mpekatoroy-zitoyn-tin-klisi-okto-neon-martyron/>

Καθημερινή (Newsroom), δ'. (2021, 24 Ιανουαρίου). Συνελήφθη ο προπονητής που καταγγέλθηκε για βιασμό 11χρονης. *Καθημερινή*. Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου, 2022, από <https://www.kathimerini.gr/society/561240316/synelifthi-o-proponitis-poy-kataggelthike-gia-viasmo-11chronis/>

Καθημερινή (Newsroom), ε'. (2021, 28 Ιανουαρίου). Ενώπιον της ανακρίτριας ο προπονητής που κατηγορείται για τον βιασμό 11χρονης αθλήτριας. Ο 38χρονος είναι αντιμέτωπος με τρεις κακουργηματικού χαρακτήρα πράξεις εκ των οποίων οι δύο αφορούν ανήλικο θύμα. *Καθημερινή*. Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου, 2022, από <https://www.kathimerini.gr/society/561244261/enopion-tis-anakritrias-o-proponitis-poy-katigoreitai-gia-ton-viasmo-11chronis-athlitrias/>

Λαμπρόπουλος, Β. (2021, 25 Ιανουαρίου). Αποκάλυψη : «Επιθετική συμπεριφορά» και από πρωταθλήτη της ιστιοπλοΐας καταγγέλει η Μπεκατώρου. *Νέα*. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου, 2022, από <https://www.tanea.gr/2021/01/25/greece/apokalypsi-epithetiki-symperifora-kai-apo-protathliti-tis-istioploias-kataggelei-i-mpekatorou/>

Makelaris, (2021, 16 Ιανουαρίου). Πάντα δίπλα στον αρχηγό, ο καταγγελλόμενος ως βιαστής από τη Σοφία Μπεκατώρου. Λαμβάνει μεγάλες διαστάσεις το θέμα. Σαν τη φωτιά που γίνεται μολότοφ. Ποιους άλλους θα κάψει ο κομματικός παράγοντας με τα ανώμαλα βίτσια; *Μακελειό*. Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου, 2022, από <https://www.makeleio.gr/%CE%B5%CE%BE%CF%89%CF%86%CF%85%CE%BB%CE%BB%CE%BF/%CE%A0%CE%91%CE%9D%CE%A4%CE%91-%CE%94%CE%99%CE%A0%CE%9B%CE%91-%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%9D-%CE%91%CE%A1%CE%A7%CE%97%CE%93%CE%9F-%CE%9F-%CE%9A%CE%91%CE%A4%CE%91%CE%93%CE%93%CE%95%CE%9B%CE%9F%CE%9C%CE%95/>

Μουστάκα, Μ. (2021, 28 Ιανουαρίου). Στη φυλακή ο προπονητής που κατηγορείται για τον βιασμό της 11χρονης αθλήτριας. *Νέα*. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου, 2022, από <https://www.tanea.gr/2021/01/28/greece/viasmos-11xronis-sti-fylaki-o-katigoroumenos-proponitis/>

Patriot, α', (2021, 15 Ιανουαρίου). Σοφία Μπεκατώρου: Έτσι τη βίασε παράγοντας της Ομοσπονδίας – Η περιγραφή της Χρυσής Ολυμπιονίκης. *Μακελειό*. Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου, 2022, από <https://www.makeleio.gr/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CE%9A%CE%91%CE%A4%CE%91%CE%93%CE%93%CE%95%CE%9B%CE%9F%CE%9C%CE%95/>

[F% 81% CE% BF% CF% 84% CE% B7% CF% 84% CE% B1/% CE% A3% CE% BF% CF% 86% CE% AF% CE% B1-](#)

[% CE% 9C% CF% 80% CE% B5% CE% BA% CE% B1% CF% 84% CF% 8E% CF% 81% CE% B F% CF% 85-% CE% 88% CF% 84% CF% 83% CE% B9-% CF% 84% CE% B7-](#)

[% CE% B2% CE% AF% CE% B1% CF% 83% CE% B5-](#)

[% CF% 80% CE% B1% CF% 81% CE% AC% CE% B3% CE% BF/](#)

Patriot (2021, 17 Ιανουαρίου). “Άστραψε και βρόντηξε” ο Αλέξης Κούγιας: «Νομική βαρβαρότητα» η διαπόμευση του παράγοντα που κατήγγειλε η Ολυμπιονίκης Σοφία Μπεκατώρου. *Μακελειό*. Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου, 2022, από

<https://www.makeleio.gr/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1/%CE%86%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%88%CE%B5-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B2%CF%81%CF%8C%CE%BD%CF%84%CE%B7%CE%BE%CE%B5-%CE%BF-%CE%91%CE%BB%CE%AD%CE%BE%CE%B7%CF%82-%CE%9A%CE%BF%CF%8D%CE%B3%CE%B9%CE%B1/>

[F% 81% CE% B1% CF% 88% CE% B5-% CE% BA% CE% B1% CE% B9-](#)

[% CE% B2% CF% 81% CF% 8C% CE% BD% CF% 84% CE% B7% CE% BE% CE% B5-](#)

[% CE% BF-% CE% 91% CE% BB% CE% AD% CE% BE% CE% B7% CF% 82-](#)

[% CE% 9A% CE% BF% CF% 8D% CE% B3% CE% B9% CE% B1/](#)

Patriot (2021, 17 Ιανουαρίου). Αυστηρή προειδοποίηση του αδερφού της Σοφίας Μπεκατώρου: Μην τολμήσουν... *Μακελειό*. Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου, 2022, από

[https://www.makeleio.gr/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1/%CE%91%CF%85%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%AE-](https://www.makeleio.gr/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1/%CE%91%CF%85%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%AE-%CE%80%CF%81%CE%BF%CE%B5%CE%B9%CE%B4%CE%BF%CF%80%CE%B F%CE%AF%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CE%B4%CE%B5%CF%81%CF%86%CE%BF%CF%8D-%CF%84%CE%B7/)

[F% 84% CE% B7% CF% 81% CE% AE-](#)

[% CF% 80% CF% 81% CE% BF% CE% B5% CE% B9% CE% B4% CE% BF% CF% 80% CE% B F%CE%AF%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CE%B4%CE%B5%CF%81%CF%86%CE%BF%CF%8D-%CF%84%CE%B7/](#)

[F% CE% AF% CE% B7% CF% 83% CE% B7-% CF% 84% CE% BF% CF% 85-](#)

[% CE% B1% CE% B4% CE% B5% CF% 81% CF% 86% CE% BF% CF% 8D-](#)

[% CF% 84% CE% B7/](#)

Patriot β', (2021, 19 Ιανουαρίου). Γιατί η Μπεκατώρου δεν επιθυμεί να εκπροσωπηθεί νομικά από τον Νίκο και τη Ζωή Κωνσταντοπούλου. *Μακελειό*. Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου, 2022, από

[https://www.makeleio.gr/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1/%CE%93%CE%B9%CE%B1%CF%84%CE%AF-%CE%B7-](https://www.makeleio.gr/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1/%CE%93%CE%B9%CE%B1%CF%84%CE%AF-%CE%B7-%CE%9C%CF%80%CE%B5%CE%BA%CE%B1%CF%84%CF%8E%CF%81%CE%B F%CF%85-%CE%B4%CE%B5%CE%BD-%CE%80%CF%81%CE%BF%CE%B5%CE%B9%CE%B4%CE%BF%CF%80%CE%B F%CE%AF%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CE%B4%CE%B5%CF%81%CF%86%CE%BF%CF%8D-%CF%84%CE%B7/)

[CF% 84% CE% AF-% CE% B7-](#)

[% CE% 9C% CF% 80% CE% B5% CE% BA% CE% B1% CF% 84% CF% 8E% CF% 81% CE% B F%CF%85-%CE%B4%CE%B5%CE%BD-](#)

[F% CF% 85-% CE% B4% CE% B5% CE% BD-](#)

<https://www.makeleio.gr/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%B8%CF%85%CE%BC%CE%B5%CE%AF-%CE%BD%CE%B1-%CE%B5%CE%BA%CF%80/>

Patriot, γ' (2021, 20 Ιανουαρίου). Ραπτόπουλος για Μπεκατώρου: «Αυτή η κοπέλα δεν δίνει καλό παράδειγμα στα παιδιά μας, στις κόρες μας -Έβαλε το μετάλλιο πάνω από τον βιασμό». *Μακελειό*. Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου, 2022, από

<https://www.makeleio.gr/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1/%CE%A1%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%8C%CF%80%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%BF%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CE%9C%CF%80%CE%B5%CE%BA%CE%B1%CF%84%CF%8E%CF%81%CE%BF%CF%85-%CE%91%CF%85%CF%84%CE%AE-%CE%B7-%CE%BA%CE%BF/%CE%B3%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%81%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%BF%CE%BD-%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%BF-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CE%B8%CE%BB%CE%B7%CF%84/>

Patriot, δ' (2021, 21 Ιανουαρίου). “Σόδομα και γόμορα” στο χώρο του αθλητισμού! “Ήμουν 11 ετών όταν με βίασε ο προπονητής μου”. *Μακελειό*. Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου, 2022, από

<https://www.makeleio.gr/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1/%CE%A3%CF%8C%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B3%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%81%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%BF%CE%BD-%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%BF-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CE%B8%CE%BB%CE%B7%CF%84/>

Patriot. (2021, 30 Ιανουαρίου). Νέα καταγγελία από αθλήτρια της Εθνικής ομάδας κωπηλασίας: Ο προπονητής έμπαινε στα δωμάτια και μας.... *Μακελειό*. Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου, 2022, από

<https://www.makeleio.gr/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1/%CE%9D%CE%AD%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%B3%CE%B3%CE%B5%CE%BB%CE%AF%CE%B1-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CE%B1%CE%B8%CE%BB%CE%AE%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%95%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA/%CE%B1%CE%B8%CE%BB%CE%AE%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%95%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA/>

Redbull (18.01.2021). Η πρώτη ανάρτηση της Σοφίας Μπεκατώρου μετά τις καταγγελίες για σεξουαλική κακοποίηση. *Μακελειό*. Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου, 2022, από

<https://www.makeleio.gr/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1/%CE%97-%CE%B1%CE%B8%CE%BB%CE%AE%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%95%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA/>

[%CF%80%CF%81%CF%8E%CF%84%CE%B7-](#)

[%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%81%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%AE-](#)

[%CF%84%CE%B7%CF%82-](#)

[%CE%A3%CE%BF%CF%86%CE%AF%CE%B1%CF%82-](#)

[%CE%9C%CF%80%CE%B5%CE%BA%CE%B1%CF%84%CF%8E%CF%81%CE%B
F/](#)

Redbull, α'. (2021, 25 Ιανουαρίου). Στον εισαγγελέα για κατάθεση ο πρόεδρος του ιστιοπλοϊκού ομίλου Πειραιώς για την υπόθεση Μπεκατώρου. *Μακελειό*. Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου, 2022, από

<https://www.makeleio.gr/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1/%CE%A3%CF%84%CE%BF%CE%BD->

[%CE%B5%CE%B9%CF%83%CE%B1%CE%B3%CE%B3%CE%B5%CE%BB%CE%AD%CE%B1-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-](#)

[%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7-](#)

[%CE%BF-%CF%80%CF%81%CF%8C%CE%B5%CE%B4%CF%81/](#)

Redbull, β'. (26.01.2021, 26 Ιανουαρίου). Υπόθεση βιασμού: Η κατάθεσή της αθλήτριας «καίει» τον κατηγορούμενο προπονητή. *Μακελειό*. Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου, 2022, από <https://www.makeleio.gr/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1/%CE%A5%CF%80%CF%8C%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7->

[%CE%B2%CE%B9%CE%B1%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%8D-%CE%97-](#)

[%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%AE-](#)

[%CF%84%CE%B7%CF%82-](#)

[%CE%B1%CE%B8%CE%BB%CE%AE%CF%84%CF%81/](#)

Redbull, γ'. (2021, 26 Ιανουαρίου). ΠΑΓΔΑΙΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ για τον Αδαμόπουλο! ΑΠΟ «ΙΣΧΥΡΗ» πολιτική οικογένεια, με αδελφό δήμαρχο και κουνιάδος της Χριστίνας Λαμπίρη... *Μακελειό*. Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου, 2022, από <https://www.makeleio.gr/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1/%CE%A1%CE%91%CE%93%CE%94%CE%91%CE%99%CE%95%CE%A3->

[%CE%95%CE%9E%CE%95%CE%9B%CE%99%CE%9E%CE%95%CE%99%CE%A3-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CE%BD-](#)

[%CE%91%CE%B4%CE%B1%CE%BC%CF%8C%CF%80%CE%BF%CF%85%CE%B
B/](#)

Σπανέα, Σ, α'. (2021, 15 Ιανουαρίου). Η Σοφία Μπεκατώρου για τη σεξουαλική
κακοποίηση που υπέστη: «Δεν σταματούσε ό,τι κι αν του έλεγα». *Καθημερινή*.
Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου, 2022, από
[https://www.kathimerini.gr/athletics/561228553/mitroo-proponiton-gia-prostasia-paidion-
ston-athlitis-mo/](https://www.kathimerini.gr/athletics/561228553/mitroo-proponiton-gia-prostasia-paidion-ston-athlitis-mo/)

Σπανέα, Σ, β'. (2021, 17 Ιανουαρίου). «Τα καταγγελλόμενα αποτελούσαν κοινό μυστικό».
Καθημερινή. Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου, 2022, από
[https://www.kathimerini.gr/society/561231409/ta-katagellomena-apoteloy-san-koino-
mystiko/](https://www.kathimerini.gr/society/561231409/ta-katagellomena-apoteloy-san-koino-mystiko/)

Σπανέα, Σ. (2021, 17 Ιανουαρίου). Παραιτήθηκαν τα 13 μέλη της ΕΑΘ από την
Ομοσπονδία Ιστιοπλοΐας. *Καθημερινή*. Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου, 2022, από
[https://www.kathimerini.gr/athletics/561231637/paraitithikan-ta-13-meli-tis-eath-apo-tin-
omospondia-istioplo-as/](https://www.kathimerini.gr/athletics/561231637/paraitithikan-ta-13-meli-tis-eath-apo-tin-omospondia-istioplo-as/)

Σπανέα, Σ, γ'. (2021, 18 Ιανουαρίου). Γιατί μίλησε τώρα η Σοφία Μπεκατώρου.
Καθημερινή. Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου, 2022, από
<https://www.kathimerini.gr/society/561232138/giati-milise-tora-i-sofia-mpekatoroy/>

Σπανέα, Σ, δ'. (2021, 19 Ιανουαρίου). Αναστολή χρηματοδότησης στην Ιστιοπλοϊκή
Ομοσπονδία – Έλεγχοι από την Εθνική Αρχή Διαφάνειας στα Πόθεν Έσχες. Στον απόηχο
της υπόθεσης Μπεκατώρου. *Καθημερινή*. Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου, 2022, από
[https://www.kathimerini.gr/athletics/561234058/anastoli-chrimatodotisis-stin-istioploiki-
omospondia-elegchoi-apo-tin-ethniki-archi-diafaneias-sta-pothen-esches/](https://www.kathimerini.gr/athletics/561234058/anastoli-chrimatodotisis-stin-istioploiki-omospondia-elegchoi-apo-tin-ethniki-archi-diafaneias-sta-pothen-esches/)

Σπανέα, Σ, ε'. (2021, 21 Ιανουαρίου). Ανησυχία και απογοήτευση στην Παγκόσμια
Ομοσπονδία Ιστιοπλοΐας. Επικοινωνήσαν με τον υφυπουργό Λευτέρη Αυγενάκη.
Καθημερινή. Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου, 2022, από
[https://www.kathimerini.gr/athletics/561236716/anisychia-kai-apogoteysi-stin-
pagkosmia-omospondia-istioplo-as/](https://www.kathimerini.gr/athletics/561236716/anisychia-kai-apogoteysi-stin-pagkosmia-omospondia-istioplo-as/)

Σπανέα, Σ, στ'. (2021, 22 Ιανουαρίου). Πληθαίνουν οι αντιδράσεις κατά της διοίκησης της
ΕΙΟ. *Καθημερινή*. Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου, 2022, από
[https://www.kathimerini.gr/athletics/561237730/plithainoyn-oi-antidraseis-kata-tis-
dioikis-is-tis-eio-synthimata-rooyvikona-sta-grafeia-tis-omospondias/](https://www.kathimerini.gr/athletics/561237730/plithainoyn-oi-antidraseis-kata-tis-dioikis-is-tis-eio-synthimata-rooyvikona-sta-grafeia-tis-omospondias/)

- Σπανέα, Σ, ζ'. (2021, 23 Ιανουαρίου). «Είχαμε σχέση, δεν ήταν βιασμός». *Καθημερινή*. Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου, 2022, από <https://www.kathimerini.gr/athletics/561238831/eichame-schesi-den-itan-viasmos/>
- Σπανέα, Σ, η'. (2021, 25 Ιανουαρίου). «Δεν υπήρχαν αυτιά να ακούσουν». Οι ολυμπιονίκες της ιστιοπλοΐας Τ. Μάντης και Π. Καγιαλής μιλούν στην «Κ» και αποκαλύπτουν. *Καθημερινή*. Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου, 2022, από <https://www.kathimerini.gr/athletics/561239797/den-ypirchan-aytia-na-akoysoyn/>
- Σπανέα, Σ, θ'. (2021, 28 Ιανουαρίου). Τη θέση της κυβέρνησης ζήτησε η Παγκόσμια Ομοσπονδία Ιστιοπλοΐας. «Απαιτείται διορισμός προσωρινής διοίκησης», απάντησε ο υφυπουργός Λ. Αυγενάκης. *Καθημερινή*. Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου, 2022, από <https://www.kathimerini.gr/athletics/561244747/ti-thesi-tis-kyvernis-zitise-i-pagkosmia-omospondia-istioplo-as/>
- Τα Νέα Team, α'. (2021. 16 Ιανουαρίου). Ραμπέα Ιατρίδου: Λύνει και αυτή τη σιωπή της για τη σεξουαλική παρενόχληση που υπέστη. *Νέα*. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου, 2022, από <https://www.tanea.gr/2021/01/16/sports/othersports/rampea-iatridou-lynei-kai-ayti-ti-siopi-tis-gia-ti-seksoualiki-parenoxlisi-pou-ypesti/>
- Τα Νέα Team, β'. (2021, 16 Ιανουαρίου). Μαρία Συρεγγέλα: Ευχή να βρουν και άλλες γυναίκες το θάρρος που βρήκε η Σοφία Μπεκατώρου. *Νέα*. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου, 2022, από <https://www.tanea.gr/2021/01/16/greece/maria-syreggela-eyxi-na-vroun-kai-alles-gynaikes-to-tharros-pou-vrike-i-sofia-mpekatorou/>
- Τα Νέα Team, γ'. (2021, 17 Ιανουαρίου). Το συγκλονιστικό βίντεο της καταγγελίας της Σοφίας Μπεκατώρου. *Νέα*. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου, 2022, από <https://www.tanea.gr/2021/01/17/greece/to-sygklonistiko-vinteo-tis-kataggelias-tis-sofias-mpekatorou/>
- Τα Νέα Team, δ'. (18.01.2021, 18 Ιανουαρίου). Θα καταθέσει στον εισαγγελέα την Τετάρτη η Σοφία Μπεκατώρου. *Νέα*. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου, 2022, από <https://www.tanea.gr/2021/01/18/greece/tha-katathesei-ston-eisaggelea-tin-tetarti-i-sofia-mpekatorou/>
- Τα Νέα Team, ε'. (2021, 19 Ιανουαρίου). Στο πλευρό της Μπεκατώρου. Μαυρωτάς στο MEGA: Η μακροχρόνια παραμονή σε θέσεις εξουσίας δημιουργεί αλαζονικές συμπεριφορές. *Νέα*. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου, 2022, από <https://www.tanea.gr/2021/01/19/sports/mayrotas-sto-mega-i-makroxronia-paramoni-se-theseis-eksousias-dimiourge-i-lazonikes-symperifores/>

Τα Νέα Team, στ'. (2021, 20 Ιανουαρίου). Αθλιότητες Μπουντούρη για Μπεκατώρου : «Δεν υπάρχει βιασμός της Μπεκατώρου, άνοιξε την πόρτα μόνη της». *Νέα*. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου, 2022, από <https://www.tanea.gr/2021/01/20/greece/athliotites-mpountouri-gia-mpekatorou-den-yparxei-viasmos-tis-mpekatorou-anoikse-tin-porta-moni-tis/>

Τα Νέα Team, ζ'. (2021, 21 Ιανουαρίου). Σοκαριστική εξομολόγηση από τη Σοφία Μπεκατώρου: «Όταν τελείωσε, συνειδητοποίησα πως με είχε βιάσει – Ήθελα να τον σπάσω στο ξύλο». *Νέα*. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου, 2022, από <https://www.tanea.gr/2021/01/21/greece/sokaristiki-eksomologisi-apo-ti-sofia-mpekatorou-otan-teleiose-syneiditopoiisa-pos-me-eixe-viasei-ithela-na-ton-spaso-sto-ksylo/>

Τα Νέα Team, η'. (2021, 22 Ιανουαρίου). Η συγκλονιστική κατάθεση ψυχής της Μπεκατώρου φέρνει εξελίξεις – Έσπασε τη σιωπή της και 20χρονη αθλήτρια. *Νέα*. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου, 2022, από <https://www.tanea.gr/2021/01/22/greece/i-katathesi-psyxis-tis-mpekatorou-fernei-ekselikseis-espase-ti-siopi-tis-kai-20xroni-athlitria/>

Τα Νέα Team, θ'. (2021, 23 Ιανουαρίου). Δωδεκάχρονη αθλήτρια κακοποιήθηκε σεξουαλικά από προπονητή ελληνορωμαϊκής πάλης. *Νέα*. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου, 2022, από <https://www.tanea.gr/2021/01/23/greece/dodekaxroni-athlitria-kakopoiithike-seksoualika-apo-proponiti-ellinoromaikis-palis/>

Τα Νέα Team, ι'. (2021, 24 Ιανουαρίου). Βιασμός 11χρονης: Εμετικά αμετανόητος ο προπονητής – «Να παραδεχτούν πως με ήθελαν για γαμπρό». *Νέα*. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου, 2022, από <https://www.tanea.gr/2021/01/24/greece/astynomika/viasmos-11xronis-emetika-ametanoiitos-o-proponitis-na-paradextoun-pos-me-ithelan-gia-gampro/>

Τα Νέα Team, ια'. (2021, 26 Ιανουαρίου). Η συγκλονιστική εξομολόγηση της Σοφίας Μπεκατώρου: Ήθελε να με πείσει ότι δεν ήταν βιασμός. *Νέα*. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου, 2022, από <https://www.tanea.gr/2021/01/26/greece/i-sygklonistiki-eksomologisi-tis-sofias-mpekatorou-ithele-na-me-peisei-oti-den-itan-viasmos/>

Τα Νέα Team, ιβ'. (2021, 29 Ιανουαρίου). Συνάντηση Μπεκατώρου – Συρεγγέλα: Μόνο η αποκάλυψη των περιστατικών βίας φέρνει την επούλωση. *Νέα*. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου, 2022, από <https://www.tanea.gr/2021/01/29/greece/synantisi-mpekatorou-syreggela-mono-i-apokalypsi-ton-peristatikon-vias-fernei-tin-epoulosi/>

Τα Νέα Team (2021, 31 Ιανουαρίου). Το σχόλιο της Μπεκατώρου για τα αποκαλύψεις της Τζένης Ιωακειμίδου. *Νέα*. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου, 2022, από

<https://www.tanea.gr/2021/01/31/greece/to-sxolio-tis-mpekatorou-gia-ta-apokalypseis-tis-tzenis-ioakeimidou/>

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.